

تحرير المرأة

ياخود

قادينلرى اسارتدن آزاد ايتو.

مترجمى:

ذاكر القادري.

ناشرى:

مؤلفى:

قاسم بك امين.

OSMAN ERGIN
KITAPLARI

No 925

۱

تحرير المرأة

ياخود

قادينلرنى اسارتدن آزاد ايتو

مؤلفى:

قاسم بك امين.

ناشرى:

مترجمى:
ذاكر القادري.

OSMAN ERGİN
KITAPLARI

No. 925

BÜYÜK
BEL
ATATÜRK

T-464

قزنده «اورنهك» مطبعهسى.

КАЗАНЬ.

Электро-типография „УРВЭК“

1909 г.

İBUL
ŞEHİR
İYESİ
KİTAPLIĞI

OSMAN ERGİL
KİTAPLARI
1961

مطلوبه هديه لایحه هديه اولارق قلمه آندی.

محترم اوقوچيلرغه برايكي سوز:

بوكونده بتون امت اسلاميه نك؛ آمريكا و آفريكا و آستراليانك
بعض چهلترنده ساكن وحشى قبيله لردن، يام ياملردن باشقه امتلردن
اخلاقده، علوم معارفده و هر شيدده مسافه لرچه آرتده اولوينى باشلرى،
ذهنلرى يونان سفسطه لرى، ايشانلر و ايشانلق خرافات و افكار
مضرهسى ايله طولومش انسانلردن باشقه هر كس تصديق ايدر. البته
هر نرسه سببدن نشأت ايتديگندن بو آرتقه قالونك، هر امت الكتريك
و پار قوتلرى ايله مدنيت يولنده سبر ايتمكك ايكن، مسلمانلر نك شو
نسيتمده آرتقه قالولر ينكده برسببدن نشأت ايتمهسى لازمدر.
بنم نظرمك بوتأخرگه سبب: مسلمانلر نك دين و اسلام ديه طانديقلرى
دیندر. بتون دنيا دهغى مسلمانلر نك عادتلىرى، اخلاقلىرى، جنسلرى،
هواللى باشقه ايكان وحشتمده بر درجده، مدنيتسىز قوم اولولرى
آورولر ينك و دوالر ينك برگنه سببدن اولوينه دلالت ايدوب دعوامى
تأييد ايدر. شاهتختينسكى كى اوندیلر نك « روسيه مسلمانلر ينى
وحشتمده فالدرمش شى: دیندر، اسلاميتدر » سوزلرى شو حاضرده
دين طانامش دينگه موجهدر. قرآن و احاديث صحيحه دن عبارت
اسلاميت هر وقتده مدنيتكده سوق ايدر. اخلاق و فضائل انسانيه و هر
فائلى شيلرنى آلمق ايله امر ايدر. شو سببدن اسكى عالملر هر
فائلى نرسه نى آلو و ضرر ليسنى طاشلامق واجب ديمشلردر. وحشتمك
نهایتنه ايرشكان عدللىرى آز بر قومگه انزال بيورلوب اسكى مدنيت
ايله يا كا مدنيتنى ضم ايدوب بتون دنياغه بيوك انقلاب كيتروب

دنيانى علم و كىتاب علميه و كىتابخانه و رسد خانىلار ايله دولدرمش، بىيكلر چه عالمه و عالملىر يتشدرمش، و مسلمانلار اقامت ايتمش بىلر نى علم جنتى، مظلوملر گه و طرفداران حرىيت و انسانىتكه ملجأ ايتمش و حكومتلر ينىڭ اساسىنى شوراعه بنا ايدوب آلطى بىيگدن زىياده ايتلرنىڭ علوم، تاريخ، جغرافىا، حيوانات، نباتات و انواع جنس بشر، تراجم حكما و علمادان بحث ايتمش اسلامىتنى كم ترقىدان مانع ديه بىيلور؟.

فقط اسلامىت شو علمى روشنده فالدرلامدى، اهلى طرفندن بيوك چىنايتلر ايدىدى «قرآن» اساس، استخراج احكام ايكن: «اجتهاد منقرضدر» سوزى ايله مسلمانلرنى قرآندىن اوزاقلاشدرلدى. «قرآن» بهلىش مجلسلرنده مزارستانلرده، يول باشلرنده معناسى آڭلانمازدن اوفولور اولدى. سائىچىلر گه پاره آلتى اولدى. باقى بوز يتمش آيتدىن عبارت عبادات و معاملات نىسملرى روحسىز، حكمتسىز اهلىنىڭ بعضى طرفندن تمسك ايدلمش ايسده، خداينىڭ بو آيتلرنى انزالدىن مقصود نهدر آڭلاشامادى.

روزه، نماز، صدقه، حج كىمى عبادتلر مز روخندن چىقارلوب قرآن بيان ايتمش عللردن تجرىد ايدىدى. قانۇنلرنىڭ بعضى معمول و بعضى متروك اولدىقده ملكىكلرده نظام و امتلر سعادنىكە ايرشمادىكى كىمى دىنىك شو روشدر. بعضى معمول و بعضى متروك اولور ايسه انسانلر خداينىڭ دىنلرنى بىروندىن مقصود اولان سعادنىكە ايرشه آمازلار. بلكه دىن آرتقه قالولر ينىغنه سبب اولور. اشته بىرده قرآننىڭ روح و حكمتىنى آڭلامازدىن تىرىبا ۱۷۰ آيتىنه تمسك ايتدىك. باقى آلطى بىيگدن زىياده آيتلرنى بىلكىه اونوتدىق. بو آيتلر، دىن عالملىرىنىڭ خاطرلر ينىه كلامداكلردىن هر فائدهلى براش اولور ايسه «بدعتدر، حرامدر» سوزى ايله مقابل اولدى. روسچە اوقومق حرام، خداينىڭ زىنتى اولان مودهلى كىيوم كىماك و حىياتمىزنىڭ اساسى اولان

اصول تعلیم ارمنی اصلاح ایدوب اسلوب جدید اوزره تربیه علمیه وعلمیه که موافق روشده تعلیم ایتمک حرام دیه دین عالمیری طرفندن حکم اولندی. هرکم طاوشنی ایشدوب طرفنده اولان اصول جدیده وکیوم نزاعلری هپسی عالمیرمنک علوم عصریه واسلامیتدن خیرسز حرام غه حکم ایدولرندن نشأت ایتمشدر. خدای عالمیرمنکه انصاف ویرماز ایسه، اهالی اسلامه ناک کو بوسی بونلر قولنده و بونلرنک هر سوزلرنی دین طانده یقلرندن بته چکمز، منقرض اوله چه مز.

اوفو چیلر! بنم بو ترجمه ایتدیگم اساس قرآن ورسول و سلفلرنک سنتلرینه موافق بازلمش اثر جلیلگه، روحسز شو عالمیرمن اصول جدیده کوزی ایله بافه چه لمر و عمل ایتمازدن مقابله ایده چکلردر. بن بونی آچیق بیلورم.

فقط بنم یازدیغم و ترجمه ایتدیگم اثرلرم، آنلر اچون دگل بلکه ملتیزنک قهرمانلری وکیلاچک کونلرمزده گی مدنیتیزنک اساسلری اولان، باش قزلر و یگتکلر اچوندر.

مؤلف حضرتلرنک شو ترجمه ایتدیگم «تحریر المرأة» و «المرأة الجديدة» نام اثرلری مصر عالمنده نشر اولندقده، کوب ردیه لر یازلوب کفر مهرلری باصلمش ایدی. لکن کوب وقت کچه دن مؤلف حضرتلرنک اثرلری تقدیر اولندی. بتون امتینه بیوک بر یادکار فالدردیقنی آکلاشلیدی. (رحمة الله علیه.)

و جدانستر آنلر، ترکمان و صارتلرغه ایسکی یونانیلر و عربلر کبی اوز قزلرنک قانلی یاشلرینه اعتبار ایتمازدن ۱۵-۲۰ روبه که دین عالمیری دلال (ماکلیر) اولوب صاندقلری و رضاقلرندن باشقه یتمش، سکسان یاشنده گی قارتلرغه و یاشلرگه قیناب باغلاب ویردکلری: «بن رضا نوگلمن» دیه آغلاب چارشاو آرطندن چیقمش طاوشلرنی آه واهلرنی ایشتمازدن، دین عالمیری

نکاح او قودقلری وقتلرده، شو بتون آوروپاغه فدرلی طاوشنی
ایشندروب، اعتبار فزانمیش کتابلرنی ترجمه ایدوب عفتلو مظلومه
همشیره لریمه هدییه ایتونی مناسب کوردم.

عفتلو همشیره لریمنی وجدانسز ایرلر، آنالر فولندن قونقاروب
ایرلر ایله قول قولّه طوطنوب، حیات ومدنیت یولنده خدمت ایدوب، ملت
آرسلانلاری طوغدره حق، والده لرگه علم و حیات یوللرینی کوستره چک
کتابلرنی ترجمه و تالیف ایدوب «عائله کتبخانه سی» نامیله نشر
ایتدروب عفتلو همشیره لریمه هدییه قالدرونی اوزیمه واجب بلدم.
مناالاجتهاد و بذل جهدنا المستطاع ومن الله سبحانه المعونة والاجابة.

ذاکر القادری.

اورسکی شهرنده ۱۹۰۸ سنه.

BUL
SEHIR
YESI
KITAPLIĞI

مقدمه

شو آز سطرارده فسقهچه بيان ايتديگم هر مسئله آيروم بىر
كتابه موضع بحث اولورغه لايقدىر. بو مسئلهلرنى فسقهچه يازومدن
مقصودم هر بر مسئلهنىڭ برىنى ايكنچىسىمه ربط ايتمكدىر بىم بو
كتابهده «قادىن» وبارلىق دىياسىنه تاثير وعلاقىسى نه مقدارده اولوى
مفصل ايضاح ايدلميه چكدىر. بلكه بويله كتابلر شو ايكنديگمىز كچوك
اوراقلرنىڭ ثمره لارى بالالرمزنىڭ باشلار ينده اوسوب، تكامل ايدوب
فائده لندىكلردىن صوڭ يازيله چقلردىر. بىم يازولرىمى مطالعه ايدىنلر
بىم امل ومقصودبىمه، تىز بر زمانده ايرشونى طمع ايتما دىگمى كوره چكلردىر.
زىرا نفوس بشرىنى كهاله تحويل ايتمك تىز بر زمانده ممكن اولان
ترسه لردىن دىگىل. بلكه كهالاته خدمت ايدىن عامللرنىڭ خدمتلىرىنىڭ اثرى،
حركتلرنىڭ ياشرىن تاثيرى ائناسىنده آفرىنلىق ايله ظاهر اولور.
هر ائمه حاصل اولان اوزگارو و حاللرىنه تاثير ايتونىڭ فائده
وشهره سى بسىط برشى دىگىل. بلكه بو اوزگارو اوزى نىچه تورلى هر كهمنىڭ
قلىبىنه تىزىجى حاصل اولوب ائمنىڭ مجموعه سىنه سرايت ايدوب مجموعه
ائمنىڭ احوالنده ظاهر اولمش اوزگارودىن مركدىر. بىم بو كونسى
حالىمىزنى بىردىن اوزگاروئمكه طاقت بشرىنهڭ خارچىنده در. بىزنىڭ
شونداى فنا عصرلرده، مدنيتىمىز المزدىن كىنمش وقتلرده، دنيا ده بولنومىز
بزه عارلك دىگىلدىر. زىرا هر عصر اوزىنده وجوده كىتىلمش عمللىرى
ايله محاكمه ايدوب مسئول اولور. بلكه بىوك عارلك اوزمىزنى
كهالاته ايرشدىك ظنيله نقصانلرمىزنى ستر ايدوب اوزمىزنىڭ عادتلىرمىزنى
هر اورىن وزماندهغى عادتلىرنىڭ اڭ گوزلى دبه دعوا ايدومىزدىر.

حقیقته نه قدر معانده ایدر ایسا کده حقیقت بردر. بزم تصدیقهزه
 محتاج دگلدر. حقیقتنی انکار بولنده نه قدر سو بیلار و اشهر ایسا کده
 حقیقته هیچ بر وقت تأثیر ایتماز. بو انکارنڭ بزه تأثیری، باطلنڭ
 اهلینه تأثیری کبیدرکه اصلاح ایله بزم آرا مزده حجاب اولور. زیرا
 هرامت اوزینڭ حالنی اصلاح ایتوده نرسه گه محتاج ایسه شو احتیاجنی
 درست روشده شعور ایدوب سوکوره مقصده ایرشدره چک وسیله لرنی
 قولنده ایتمازدن اصلاح ایده ماز. بن نریبه لی مسله انلردن هیچ کم
 مسلمان فادینلرینڭ حاللرینڭ، اصلاحه محتاج اولویبی انکار ایتماز
 ظن ایدرم.

بوکون خطاب ایتدکم ضیالیلر، البته بو عصر مزده بزنی
 جراحیتمش نرسه لرنڭ آورلیننی تحمل ایتمک ذمه لرینه واجبدر. آنلرنڭ
 همت، معلوماتلرینه اوزلرینه و امتلرینه عجز و امیدسزلک ایله حکم
 ایتمک لایق دگلدر. بیوک بر امته امیدسزلک، عاجزلک ایله حکم
 ایتمک یا قاقا، اوزینه، عائله سینه، ملتینه، انسانیتینه، شریعتینه، خدایینه
 اشانمغان کشیلرنڭ اشیدر. بو حکم ایله اوزلرینی حوادث مؤلمه نڭ
 دولقیلرینه آتارلرده جماد، اولن لرده تصرف اجرا ایندکی کمی تصرف
 ایدوب هر طرفه آتار.

بن امتنی اصلاح ایدونڭ فاپولریندن اولان بر قاپوننی قاغوب
 بتون امته بیوک تأثیری اولان انواع اصلاحدن برسینی التماس ایتدم.
 بنم کندی فکریه کوره بو اشم طوغر ودر. خطا ایتمش ایسه م حسین
 نیتمدن طولایی عفو ایدلنویمی امید ایتهمن. اگر اصابت ایتمش
 ایسه م شا کردلره بنم بو کاغدلره یازدیغم فکرلریمی قبول و عمل ایدوب
 نشر ایتمک واجبدر.

قادىنىڭ ھىيئەت اجتماعىيەدەگى ھالى

امتىڭ احوال ادبىيەسىنە تابىدىر

بىن، ھىقىقىتىنى سۈن ھەر انساننى بىنم ايلە برابر، قادىنلارنىڭ ھاللىرىدىن
 بىنم ايلەرگە دعوت ايتىمەن. ھەر كىس بىنم ايلەر ايسە بىنم ايلەرگە
 نىجەيە ايرىشوب قادىنلارنىڭ ھاللىرىنى اصلاح لازىم دىيە ھىكەم ايدىچكىر.
 بۈكۈن نىشەر ايتىدىگىم ھىقىقىت، بىنم فىكرىمى اوزون مدتلىر اشغال
 ايتىدى. بىنم بۈفكىرم ائناسىندە درست سايدىقىم ھىقىقىتىنى امتىھان وتھىلىل
 ايدوب ھەر خىتالىقنى ھالى دىيە ھىكەم ايتىدىگەمە بىنم ھەر طرفدىن فىكر
 دولقىنلىرى احاطە ايدوب باشقە فىكرلارمە غلبە ومزاحمە ايدوب شو
 درست سايدىقىم مىسئەلنىڭ مزىتىلر مە تىببە وملىقنىڭ بونارغە احتىياجىنى
 بىلدىرىدىن فىكرىمى مىدانغە قوبوب، ھەر كىمى شو فىكرىمە دعوت ايتىمى
 لازىم ئايدىم. نۈوع انساننىڭ تىرىسەنمەدار وكىلەچك كۈنلر بىنم گۈزەللىكىنى
 ئايدىم ايدىن ائارلارنىڭ، كىمى مىكىمەن سۈق طىببىيە ايلە اوسوب غايەسىنە
 ايرىشەش اوزىنىڭ مىلىق اشبار بىنم تىرىقىلر مە فائىلى طىن ايتەش ھىلمى وادىي
 فىكرلارنى، اگىر نىشەر ايتىدىگەمە شىخسى ضرر ايرىشە چىكىن بىلور ايسەدە نىشەر
 ايلەرگە سۈق ايتەش قوۋ غىرىبەدر. بۈ فوھنىڭ ائارلارنى بىنم ايلەرگە
 كىمىنىڭ نىقىسەدە بولتور ايسە كىمىسىنى، افكارىنى بىنم ايلەرگە بىنم
 كورر. ائىدىنە نە قدر قىمما وسىلر اولور ايسەدە بىنم ايلەر.
 بۈ ايسە كچەش زمانلارنىڭ كۈب نارىخى دىللىلر ايلە اثبات ايدىمەش.
 امتلارنىڭ بىنم فىكر ومىھىنى، ايكىنچى بىنم فىكر ومىھىگە غلبە ايتىدىر
 بولندە ايتىدىكى نىزاع وصوغىشلىر ايلە تارىخلىرى طولودر. بىنم
 وقتلار دە ھىقىقىت باطلە ودىگر وقتلار دە غلبە باطلە اولمەشدر. اولىكى
 اورتا عصرلار دە مىسلمانلار دە شو روشە باشامشلىرىدىر. تىركلىكى ھىقىقىت
 ايلە باطل باخود خىتأ ايلە صواب آراسىنىڭ توتاش تارتىش اولان آور وپادە

همان حیات شو روشده: معارف، فنون، صنائعه اهالیسی همان
برسی ایکنچسی و خارجه باشقه امتلر ایله هر وقت تارتشمقده در.
خصوصا امتلر شو یذا اختراع و هنرلر، ملکترلرک آرالرینی یقینلاشدروب،
هر تورلی قیمالری ازاله ایتمش و یرده بیکلر چه سیاحلر، سیاعت ایدر
و مشهور عالمری کتاب یازدیقلرنده طبع ایدلور ایدلماز، بش یا آلتی
لسانگه ترجمه ایدلمش زمانمده، بیوک منازعه لر و تارتشولر ایچر و سنکدرلر.

سکونت و مهملکنی بزیم کبی عقللرینی عمل و فکردن محروم
ایدوب اولن اوسنرمگان - ارض بائره - بناو یر کبی اولمش امتلرگه
الترام ایتمشادر. حتی بزنی یالقاولق شو درجه گه کیترمشدرکه باشقه
خلق فائده لی یگا فکر صایمش فکرلرینی، کورک سلفلر فائده لی سنت
بلمش بر فکر یاخود بو زمانلرده مصلحت بشره لازم طابلمش اولسون
بز آنارغه دشمان اولوب انکار ایدرز. کوب وقتلرده بزیم یالقاو
وقوه علمیه لری ضعیفلریمز یالان برسوز ایله ظاهر حقیقته مقابله ایدوب
اسلامیتده بدعتدر دیبورلر. بوسوز ایله مقابله دن مقصودلری نقتمش
و بعثتک مشقتدن قاچوق، یاخود خدای مسلمانلرینی باشقه بر خلقتده،
نوع انسان و باشقه ترک مخلوقات خدا قوتیمه خشوع ایتمش طبیعتک
قاعده لرینه مخالف روشده یاراتمش دیبورگه جرأت ایتمکدر.

تیز وقتک مسلمانلردن بعض طائفه بنم و کون نشر ایتمدیگم افکارلریمی
بدعت دیبورلر. درست بنم بو افکارم بدعت؛ لکن اسلام نظرند
دگل، بلکه سنرک عادت و کمالانی استاودن مانع معامله لورک نظرند گنهدر
مسلمان نه ایچون بنم عادتیم هیچ اوزگاری، ایدی محافظه سی لازم
اعتقادینده بولنور؟ و نه ایچون مسلمان اوزی و عادتق دنیادن جز
و دنیاده اولان هر نرسه اوزگارمکه ایکن مسلمان بو اعتقاد ایله
نه سبیدن عمل مجبور اولور؟ مسلمان خدایک خلقتنه مخالفت ایدرگه
قادر میدر؟ زیرا خدای ترکک و ترفینک شرطندن اوزگارو، تأخر
واولمنک شرطندن طوگو و اوزگار ماسسزک ایتمشدر.

عادت، بىر امتنىڭ زىمان ۋاۋرئەقە مۇناسىب مۇخسۇس بىر مەبىشت
 ۋەمەاملە بىە سلوك ايتۇيىدىن عبارت دىگەلمىدۇر؟ عادت عقل انسانىنىڭ
 ئىھەرلەرىدىن، عقل ۋاۋرن زىمانلارنىڭ اوزگاروى ايلە اوزگارمىكە
 اىكن، كم عادتلىر آلماشنى دىە دعوا ايدە بلور؟. مسلمانلار بىرنىڭ ھر
 طرفىنە انتشار ايتەشلەر. عادت ۋەمەبىشتلىرى بىر طرزەمى؟ قايسى
 مسلمان سۇدانىنىڭ، عقلى كوركام طابىش نرسەنى، ترك يا قىطايلى يا
 ھىندىنىڭ عقلى استىحسان ايدىر ۋەدىولارنىڭ عادتلىرى شەر اھالىسىنىڭ
 عادتلىرىنە موافى ۋەر امتنىڭ عادىتى ھىچ بىر وقت اوزگارمامشىدۇر،
 دعواسىندە بولنە بلور؟. حقىقت ايسە ھر امتنىڭ مۇخسۇس زىمانلار دە
 حىات عقلىە سىنە موافى عادات ۋادابى اولوئىنى كوستىرىر. ۋەبو آداب
 ۋعادتلىر اقلیم، ۋراثت، قاطناشۇ، علمى اختراعلەر، ادبى مەبىھلەر، دىنى
 اعتقادلەر، سىياسى نظاملارنىڭ ئاثيرى ايلە كورنەمزدن ھر وقت اوزگار-
 مىكە درلەر. عقلنىڭ ترقىگە ئاھا حرىكتىدىن ھر وقتدە آداب ۋعادتلىر
 اوزگارۇر. ۋەبو اسبابە مېنى سۇدانلى ايلە ترك ۋباشقە خەلقلەر آراسىندە
 عقللارنىڭ اختلافى مقدار بىندە عادت ۋادابلىرىنىڭ آراسىنىڭ باشقەلىق اولماسى
 طىبىعىدۇر. بو ايسە شكىسىز بىر حقىقتۇر. ھىچ بىر كىشى انساننىڭ اوزى
 ۋعائلىسى ۋجىنىسداشلىرى ايلە مەبىشتىندە مۇخسۇس بىر يولقە سلوك
 ايتۇدىن عبارت اولان عادتنىڭ وحشى خەلقدە نىچوك ايسە، مەنىتىلى
 امتلار دەدە شۇل روشدە اولۇر، باشقە روشدە اولماز دعواسىندە بولە
 آلمانز زىرا مەبىشتىندە ھر ھىكم اوزىنىڭ تىربىھسى ۋقوۋە علمىھەسى
 درجەسىندە عادت اختاد ايدىر. ھر امتنىڭ عادىتى ايلە معارف ۋمەنىتىنى
 آراسىندە كمال مۇناسىبت ۋاردۇر.

عادت، امتلار ھر نرسەدىن زىيادە ئاثير ايدىر. عادت امتلارگە اك
 باشقە نرسە اولدىغىدىن امتلار عادتلىرىدىن عقللارنى ترقى ياخۇد
 ئاخىر ايتەش وقتلار دەغنىە قورنۇلۇرلەر. ۋشۇ سەببلردن عادت ھر نرسەگە
 حنى شرىعتلارگە غلبە ايدىر.

مملکتلر بیزده هر کون قانون ولائجهلر ننگ امتننگ حالینی اصلاح ایچون اوزگاروب نوروی وبو کون اصلاحه آلت ایکن یارین فسادکه فورال اولماسی بونی ناکید ایدر. عادت دینگه غلبه ایدوب شو درجهده بوزارکه دیننی طانیمش انسان کوردکده انکار ایدر. اشته بزیم بلدگمز اصل، قاعده شودر.

تاریخدن بحث ایبو: قادیننگ قدرسز، حقوقسز اولوی ایله، امتننگ مدنیتسز. وقادیننگ ترقیسی ایله امتننگ مدنیتی آراسنده لزوم اولوینی ناکید ایدر. جمعیت انسابیهننگ اولسگی حالنده قادیننگ حالی، قللر ننگ حالندن آیرماسز، روما، یونسان امتلرینده قادین آتاسیننگ، سوگره ایریننگ، ایریندن سوک بویوک بالاسیننگ نصر فنده، عائله باشی قادینه تمام ملک ایله مالک، صانار، هبه ایدر، استدکنده اوترور، عائله باشی وفات اولدیقه ورثه لری ینه شو روشده گی ملک ایله وارث اولورلر ایدی. اسلام کلمازدن اول، عربلرده آتاغه فزینی اولدرمک وهر کشی گه استدگی قادیندن استفاده ایتمک مباح ایدی. بو نفوذ همانده آفریقا و آمریقا ده ساکن وحشی قبیللر آراسنده نافندر. آسیا قطعسنده بعض خلق قادینده ایرده گی کمی جان بوق؛ ایریندن سوک قادینه ترکک جائز دگل، اعتقادنکدرلر. وبعضلری فوناقلرینه گوزل نرسه هدیسه ایتمکلری کمی، حرمت ایدوب قادینلرینی تقدیم ایدرلر.

بو حاللر بارچهسی عمومی قانونلری اولمیان، بلکه قانونلری عائله، قبیله، قوت کمی نرسه اردن گنه عبارت اولان آدملر ننگ جمعیتلرینده کورنور. استبداد قوهسی ایله حکومتلری اداره ایدلمکده اولان مملکتلر ننگده حاللری شو درجهدهدر. زیرا آنلر دهده هر شیگه حکم فوت ایلهدر.

اما مملکتلری مدنیتده بیوک درجه گه ایر شمش خلقلر آراسنده قادینلر ترقی ایدوب، اسکی بغاولرینی چیشوب، ایرلر ایر شمامش

آیروب ویرمامش. بلکہ ہر حقوقینی ویروب ایرلرگہ بالاسر
وأنفقہلرینی یوکلتمشدر.

شریعت اسلامبہدہ، ایر ایلہ فادیننک حقوقلرینک نیگز اولماسی
پک آچیقدر. حتی تیز ایضاح ایدہ چکہ کلہیل مسئلہسندہدہ اعتبارہ شایان
یول بیان ایدوب نیگزک کوستر مشدر. اسلام آوروپالیر وھم
بعض مسلمانلر ظن ایتہش کیمی فادینلرنی حقوقسز فالدرمش
بردین دگلدر.

بن ایر ایلہ فادیننی آیرمش تعدد زوجات مسئلہسندن باشقہ
مسئلہنی اسلامیتدہ بولا آلمیمن. بونکدہ سببی ازدواجنک حیاتی اولان
نسب مسئلہسی اولوی تیز ایضاح ایدلہ چکدر. خلاصہ: دیانت اسلامبہنک
حکملری آراسندہ مسلمان فادیننک آرتقہ قالوینہ سبب اولچق بر
مسئلہ یوقدر. بلکہ اسلامیت فادیننی احترام ایدوب ہیئت اجتماعیبہدہ
یوقارو درجہبہ کونارمشدر.

لکن تأسفی اولمورکہ: بوماطور دینگہ اوزارینک عادتلرینی،
وہملرینی طاشلامازدن مسلمان اولمش امتلردن فنا اخلاقلرینی میراث
ایدوب آلدق. اول خلقلرنک معارفلری، فادینلرہ شریعت اسلامبہ
ویرمش حقوقلرنی تقدیر ایدرک دگل ایدی. مستبد حکومتلرنک
اوزرمزگہ حکم ایدواری بونچار اخلاقلرنک آرارمدہ دوام ایدولرینہ
برنچی سببلردن اولدی.

مسلمانلردن تشکیل اینہمش جمعیتلر زمتان واورنلرنک اوزگاروی
ایلہ حاکم و محکوملرنک حقوقنی شریعت ونظام اوزرہ نیگز ایتہش
احکام وقانون دائرہسندہ رعیبہگہ حاکملرنک حکم ایتولرینی تحدید ایتہ
تورغان سیاسی قانونلردن محروم اولدی. اسلام حکومتلری استبداد
ایلہ حکم ایتولریندہ دوام ایدوب پادشاہ اعوانلرینہ چیکلمگان حاکمک
ویرلوب قیدسز استبدکارنچہ مشاورہسز، رعیبہنک منفعتلرینی رعایہ
ایتمازدن وائلرنک فکلریندن باشقہ حکم ایتدیبار.

درست، ھاكىم بېوك اولسون، كچوك اولسون عدالتكە ايارو،
 ظلمدىن صافلانو لازمىر. لىكىن ھاكىملىرىگە تەجىدىد ايدامگان حقوقى
 بىرو سۇ استعمالكە سەبب بولادىر. خصوصاً ھاكىم ايلە تارتشەقچى بىر
 ھېيئەت و فكرار بولنماز ايسە. وشو سەببلەردىن مىسلمانلار كچەش عىصارلىنى
 محض استىباد آتەندە كچىرىشىلەر و ھاكىملىرى استىكلىرىنچە ادارە ايدوب
 رەيەننىڭ اشنى، ھالىنى اوينچاق سايەشىلەردىر. بىلكە مىسلمان ھاكىملىرىنىڭ
 كۆبىسى كۆپ زىمانلاردا دىننىڭ اوزىنى اوينچاق سايەشىلەر.

بىر امت اېچىرىسىدە استىباد ھاكىم ايدىر ايسە، مستىبلىك بېوك
 ھاكىمەتتە گەنە اولماز. بىلكە آننىڭ اطرافىدە و آنلاردىن توبان مأمورلىرىنىڭ
 قىللىرىدە مستىبلىك اوطروب امتنىڭ ھەر طبقەسىدە استىباد ھاكىملىرى
 اولور، ايرى بىر مستىبلىك ھاكىملىرىنىڭ تەئىرىدىن و استىبادنىڭ ھاكىملىرى
 اولماسىدىن و قاديىننىڭ ضەيفلىكىدىن استفادە ايدوب احتقار ايتەش.
 و بىر ھەقىقىيلىكنىڭ بىرىچى سەببى اولەرق استىباد ايلە محكوم اولان امتلاردا
 قىساد اخلاق ظەھر اولور. اول مرتبەدە و ھەملىرىگە مەكندىر كە ظلم ايدەش
 ھەر كىشى عدالتنى سۆيەر. و اوزىنە توتاش كەش مىسبىللىرىنىڭ نەتىجەسى
 اولەرق شەققەتكە مەيل ايدىر. لىكىن دىل ايلە اثبات ايدەشلىرىگە، مظلوم
 امتلارنىڭ ھەل و يىرلىرى، فضىلەت، انسانىيەت اوسدىرىگە صالح بولمىدىر.
 بىلكە ھەر ھەر وقت نەچارلىقىغىنە آرندىرادىر. بو ھالنىڭ نەتىجەسى اولەرق
 اوزىرە آدم بالاسى قوندىن باشقەسىنى احترام ايتەلمىدىر. قاديىن قوندىن
 اولدىغىدىن ايرى قاديىننىڭ ھەر حقوقى ھىزم ايدوب ظلم و ھىقارت ايلە
 ھەملە ايدوب شەخسىيەتنى آياق آستىدە تاپتۇرمىدىر. قاديىن جەنسى
 كىرەك آنا، قاديىن، فەزىلەتلىك اېچىرىسىدە اەتەبارسىز، ھوقۇقسىز
 قىدىرسىز، فەكەرسىز قاديىن قاديىن، ايرى ايرى اولدىغىدىن قاديىن ايرىنىڭ
 ظلمى آستىدە ياشامىدىر. قاديىن ايرىنىڭ شەخسىيەتنى اېچىن اوزىنى
 ھەلەك ايتەش، كائىناتدىن اوزىنى سەتەر ايدەك قاراڭغۇ بولمەلەردىن

باشه هیچ نصیبی یوق، جهالت وقارا کغولوق پرده لاری ایله اورنولمش، ایر اوزینک شہوتی ایچون متاع-طاوار-ایتمش، استدیگی وقتده استفادہ واستمادیگی وقتده بوللرغه آتار. ایرگه حریت، فادینغه اسارت؛ ایرگه علم، فادینغه جهالت؛ ایرگه عقل، فادینغه بلاهت؛ ایرگه یاظیلیق وفضا، فادینغه فارا کغولوق وزندان؛ فادینه اطاعت صبرلق، ایرگه امر و طیو؛ ایرگه وارلق دنیاسنده گی هر نرسه، فادینغه اوزینک اوستینه یوکلاتلمش ظلم وحقارت!

ایر اوینی آق وقاره چاریدلر یاغود کوب فادینلر ایله طونروب، شہوتینه اطاعت ایدوب، قابوسنی استر ایسه آنسندن استفادہ ایدوب، دین فرض ایتمش گوزل نیت و عملنی وعدالتنی خاطرینه کیتر مازدن فادیننی حقارت ایدر. ایر استدیگنده سیبسر فادیننی طلاق ایدر.

ایر مائیکه اوطروب یالغز طعام ایدوب، سوکره فادین، آنا، قوزلرینی اوزینک قالغان سووریندن طعام ایتدروب حقارت ایدر. ایر فادینک داموسنی محافظه ایچون آغا، یالچی کبی کشیلرنی قایک بارسده فالمازدن مراقبه ایتدروب حقارت ایتدیر.

فادیننی اوینده حبس ایدوب، اویندن جنازه سی گنه چغوی ایله تفاخر ایدوب خوار ایدر. ایرلر، فادینلر اشانچسزار، آتلرغه اشانورغه بارامی دیوب ردیل ایدرلر. ایرلر فادینلرنی عمومک حیاتنه فائده لی واوزلرینک خصوصی ضرور بولغان اشلریندن منع ایدوب، حیاتنه ضرر ایدرلر.

فادینلرک هیچ بر اشک فکرلری، آشامق، اچمک، فنون صنایع گی ذوقلری اعتبار ایدلماز. دینی اعتقادلر، وطن حسی وملت قدری قلملرینه القاء ایدلماز. مصرده فادینلرک حالی، ایرلرک فکرلری ترقی ایتمش و حکومتک استبدادی آرایش شو وقتلرغه قدرلی ایضاح ایتدکمز روشده ایدی. شو فکرلر ترقی ایتمش وقتمزده فادینلرک

اوزلارنىڭ حاجتلىرى ۋە ھوا آلو ايچون ھەممى سىرگاھارگە ۋە خدائى ھەر مخلوقاتنە جەملىنى عرض ايتەش كائىناتدن استفادە ايتو ايچون چىقدىقلىرى كورنەمكەدر. ۋە كوب قادينلار اوزلارنىڭ ايلە اجنبى ھەلىكتلردە سياحت ايتدىكلرى كورنەمكە؛ ۋە كوب كشىلەر عائلە حياتندە اوزلارنىڭ قادينلارنىڭ استقلال ۋە حرىت ۋە بىردىكارلىق كورنىدى. اشته بومعاھلەر بار چەسى بەض ايلارنىڭ قىللىرىنىڭ، قادينلارغە اشانو ھىسى ۋە امانتلىرىنىڭ احترام ايتو اويغانوندىن ايلار ۋە كەمشىدر. بو ايسە: «يىگى قاديىنى ھەر متلاۋدر».

درست قادينلارغە بو اوزگارونىڭ كوب نقصانلىرى ۋە انتقاد ايدلەچك كوب بىرلىرى ۋە اردر. بو انتقادگە سەبب اوزگارونىڭ اوزى دىگل بىلكە بو اوزگارو ايلە ياشىرىلەش بەض حال ۋە عادىلدر. اياڭ بىر نەچىلىرىدىن مىسلمانلارنىڭ قىللىرىنىڭ اوتۇرۇش ھىجاب مىسئەسى ۋە قادينلارنى تربيە ايتماۋدر. دىن ۋە ادب دائىرەسىنىڭ قادينلار تربيە ايدلور، ھىجاب ھىقىقى اسلامىت ۋە اسلامى مەنھىلردە مەروف رەۋشە اجرا ايدلور ايسە بو انتقادلار ۋە اورىن قالماز، مىسلمانلار قادين ۋە اير بىر وجود اولەرق بار چەسى ھىياندىن استفادە ايدىلر.

قاديىنى تربيە

قادين اير كىبى انساندر. ايردىن اعضالارنىڭ ۋە ۋەزىپەلەرىنىڭ، احساس، فەكر، ۋە ھەزەنسانلىقىدە دائىر اشلىرىدە صەنى اختلافدىن باشقە ھىچ باشقەلىق بوقىدر. اير قاديىغە بىدىن ۋە عقل قوھلرنە فائق ايسە، اودە قادين بوقوھلرنى استعمالدىن محروم وقتلردە، اوزلارنىڭ اوزگاروى ايلە اوزگارۇش صەقىندىلر ايجروسنىڭ اولەش كوب عصرلردە ايرنىڭ بوقوھلرنى استعمال ايتوندىدر. ھەمان بىزنىڭ آرامزدە قاديىنى

تربیه و تعلیم واجب دگل. بلکه قیادینغه قرائت و کتابتنی اوگرانو شریعت اسلامیهده جائز می؟ حرامی؟ دیه سوال ایده نلر آز دگلدر.

همان بنم خاطر مده کونلرنک برینده توفز یاشینه ایرشمش غایت زکیه و جمیله برفز کوردکمه آتاسینه تربیه و اوقوتو لازم اولوینه اشارت ایتمکده باباسی: «بنم قزیمه سز حکومت دائره لرنده بر وظیفه و یرمک اوله سزمی؟» دیهرک جواب و یردی. بنده اعتراض ایدرهک: «سنک منده بکنده اوقو حکومت مأمورلرینه گنه لازمیدر؟» دیدگمه: «بن قزیمه اوینی اداره ایدرگه لازم اولغان نرسه لردن باشقهنی اوگرام» جوابنک بولدی. بوسوزندن عنادلی بابانک مقصدی قزیمه آزارق آش پشوررگه، ننگارگه، کبوملر اوتوکلرگه اوگرامکدرکه بن آنلرنک لازم اولوینه انکار ایتمیم، بلکه هر قیادینه فاعدهلی اعتقادیندهیم. بن هیچ کمنک عنادندن فورقمازدن ایتمن: قادینه بوقدر معارف اوینی اداره ایدرگه استعداد کسب ایتره اعتقادینک اولان بابالر بیوک خطالق ایته لار. بنم اعتقادنک عقلی و ادبی معارف ایله نورلانمازدن قادینلر اولرینی اداره ایده مازلر. قادینلره ایرلر اوگرامش ابتدائی تعلیمنی اوگراموب مبادی علومنی بلوب ذوقینه موافق قسمنی اختیار ایتموب استدییگی وقتده ا کمال ایدرک درجه گه ایرشمک واجبدر. قادین اوقو، یازو اوگراموب فنلرنک اصللرینه اطلاع، مملکتلرنک جغرافیهنی بلور و امتلرنک تاریخلرینه کوز یورتور، هیئت و علوم طبیعی لرگه کسب و قوف ایتر ایسه حیانتنک کلیسنده عقائد و آداب دینی نی بلوب عالی فکرلرنی قبول ایدرگه و حاضرگی وقتده قادینلرمزنگ عقللرینی پارچه لاش، یالغان خرافاتلرنی طاشلا رغه استعدادلی اولور. هر کشی قادینلرنی تربیه ایتمک فکرنک ایسه یاشلرکنده انسانلرنی سعادتگه ایرشدرهک فضیلتلرنی سوه رگه عادتلدرسون. عائله ایله معامله و یقینلق نظامنی صاف لارغه تأثیر

وامتنىڭ نظامىدە ظاھىر اولەچق كمالاتنى اوڭراتور ايسە قاديئنىڭ قلىبە يىخىلىق سىكار وملكە اولور. بو ايسە سوز و عمل ايله قاديئە كورساتودن باشقە حاصل اولماز.

قاديئلرنى تربيە ايتودە مقصدىمە اولديغنى قصەچە بيان ايتدم. هر لغتە قاديئلر تربيەسىنە دائىر يازلمىش كىتابلردە تفصىلى بيان ايدىلمىش. قاديئ شو تربيەدن باشقە ھىئەت اجتماعىە وفامىلىيادەگى وظيفەسىنى ادا ايدەماز.

قاديئنى اجتماعى وظيفەسىنە

نسبە تربيە.

هر شەھردە قاديئلرنىڭ عددى آز اولدوقدە شەھرنىڭ يارطى نفوسىنە باىغ اولور. قاديئلر نادان و تربيەسىز اولورلار ايسە امتنىڭ يارىمى فائىدەلىنودن محروم اولوب امته بىوك ضرر اولوى هر كىمگە معلومدر. مسلمان قاديئنىڭ آروپا قاديئى كىبى علوم، آداب، ادبىيات، فنون جەمىلە - موسيقى شعر كىبى فنلر روسچە: „Изящное искусство,“ دييلور - تجارت، ھنرلردن جەھالت تربيەسىزلىكن باشقە نرسە منع ايتماز. اڭر قاديئلر تربيە ايدلوب ھەملرنى آروپا پالبار و باشقە ھىياتلى خلق ايله تارتشورغە صرف ايدلر، عقلى و جەسمى فوتلر ينى ايشلەنور ايسەلر ھىياتلى، ايشلىكى كشى اولوب بو كونلرمزدەگى كىبى باشقەسىننىڭ فوتى ايله ياشى تورغان ارم طاماق اولمازلر ايدى. قاديئلرنىڭ بو ھىركتلىرى مسلمانلرنى باى، عقللر ينى ترقى ايتدرر ايدى. بزنىڭ بو كونگى ھالەز بىوك ثروت - بايلىق - ايسە اولان باينىڭ بار مالنى صندوقە بىكلاپ آلطوننى

کورور ایچون کونده بر مرتبه گنه آچوب تکرار بیکلاب فکر سزاگندن
اوسدرو وفائده لنودن محروم اولوی کبیدر .

انسانلرنک جمعیتلرینی ضعیفی ایده جک سببارنک اڭ برنچسی
اعضالرنک کوبسی اشسز وکشیکه سالوچی واشلر ایسه حیوان
وقورال کبی اشندن نیندای فائده کله چکنی بلمازدن اشلامکدر .
قادین عقلی وادراکلی انسان اولسون ایچون اوفوغه محتاجدر .
قادین بزنگ آرامزده شودر جه گه ابر شمشدرکه فکرلر ایساک حاجتنی
ادا وهر اشنی اداره ایده جک ولیگه محتاج اولوی کوریلور . تورلی
واقعلر قادینلرنک اشلرینده اعتماد ایدله جک ایلرلر بولنمادیقنی
کوسترر ایسه ده هر اشد و لینک وجودی لازم کبی اولمشدر .
فرداشلری یوق قزلر، ابری وفات یا خود طلاق ایدلمش یا ابر
بالالری یوق قادینلر بارچهسی اوزلرینک وبالالرنک حیاتلرینی
صافلامق ایچون تعلیمگه محتاجدرلر . تربیه و تعلیم کورمازلر ایسه
آداب، اخلافگه مخالف ره وشدنه یا بای عائللر ایشیگنده بالاچه سینه
رزق طلب ایتوگه محتاج بولورلر .

کیچه نک فاراڭقولغینده استیانلره اوزینی عرض ایدوب ردالتکه
چومدرغان قادیننک حالندن بحث ایدر ایساک کوب وقتده آز بر
مبلغ آچه و آز وقتده غنه اندت وشهوت اولوینی کورر مژ . درست بعض بر
فامیلیانک فقیرلرکگه دوشهش واشکه فدرتسن قادینلر تربیه ایتدیگی کورلور
لکن بو عائلنی اقتصاد اوزرینه حرکتدن مانع اولان سبیلردن صاییلور . بو
وباشقه سبیلردن عائللرنک اداره مالیهلرینده بیوک خلل، آغریق
کورلور . زیرا اوزینک وبالالرنک معیشتلری ایچون کسب ایدن
مصرلی برابری، آز درجه ده گی مالینی آچلقدن اولماسونلر ایچون
اوزینک یقینلری یا طانیشلری ویا هیچ معارفهسی اولمیان کشیلرنک
حیاتی یولنده صرف ایدرگه مرحمت وانسانیتنی محبور ایدر . آنلر

كسبگە قادر ايسەلرە جھالتلرى و تربيەدن محروم اولواری قوتلارینی كسب بولنده صرف ايتودن منع ایدر. و اولز اینه نفقه و بروچی ذمەسینه لازم اولان حقوقنی ایفا ایتدی ظننده بولنورلر.

قادیئنگ تربيە ایدر ایری یا ولی یی اولونی فرض ایدر ايساك تربيە ایدوچی اير فقير اولور ايسه مساعده، پای اولور ايسه اوننگ ادارهسينگ آغیر لغنی تخفیف ایچون تعلیم و تربيەگە محتاج اولمازمی؟ اگر قادین نادر اولارق اوزی پای اولور، فائده کیتەرەك بنالری و غیرلری اولور ايسه اوزینگ اشنی و بایلقینی ادارهده تعلیم فائده ایتمازمی؟ هر کون قادینلرنی یقینلرینه و چیت کشیلرگە ماللرنی تسلیم ایدەرگە مجبوره بو وکیللرنگ اوزلرینگ اشلری ایله اشتغال ایدوب آز بر وقتده وکیللرنی ثروت ایهسی، قادینلرنی فقیره بر حالده کورمکدهمز.

قادینلرنگ هر کون یوزک و باشقه جهازلرینی قیمت و ایهیتی و ایچر و سنده نه اولدیغنی بلمازدن بر حساب یا سند ایله تربيەسزلکلری سببلی اوزلرینگ حقوقلریندن محروم، وکیللری و یقینلری طرفندن آلداندقلرنی کورهمز. بولرنگ سببی تربيەسزلیکدن باشقه بر شی دگلدر. قادین اوقومش، تربيەلی اولور ايسه هیچ کم حقسزلق ایته آتماز ایدی.

بو سببلردن صرف نظر، علم هر حالده حیات انسانیهنگ انگ کرکلریندن، خصوصاً بو زمانمزه مدنیتلی امتلر نظرینده مادی و روحی سعادتنگ اساسی علم ایلدر. علم هر حالده انساننی وحشت و فالقدن شرف و کمالانقه کونارر. و هر کشی اوزینگ قوه طبعیهسینی استعدادینه مناسب ره و شده اوستررگه حق طبعیهسی واردر. ادیبان سماویه و آدملر طرفندن وضع ایدلمش قانولر ایرلرگه خطاب ایتدکلری کبی قادینلرده خطاب ایدرلر. فنون جهیله

هنرلر، بئكا اختراعلر، عالی فلسفهلر بارچهسى ايرنك نظر دقتنى جلب ايتدكلرى كىي فادينكده نظر دقتنى جلب ايدرلر.

شريف اولان نيندى قلب بونلرنى مطالعه ايدوب و فائده لنوب دنبا و آخرنده بختيار اولونى استه ماز؟. بز فادين و اير جنسدن اولان صبيلرنك اوزلرينه عرض ايدلگان نرسهلرنى و كوزلرى اصابت ايتمش حادثهلرنى سؤال ايتوده بر درجه ده، بلكه فادين جنسنده محبتنى آرتغراق درجه ده كورمكده مز.

نينداى حسلى قلب، نهايتسز بيوك بوشلق كوزى آلدينده، يلدزلر كوزى ايله اوينا مقده، كائنانك جانلرى آنك ايله سويلاشوب خزينه لر ينك اسرارنى كشف، آمال و مقصدلرينى و عى ايتمكك ايكن نيچوك قفص ايچروسنده فاناطى قريق، باشى ايدلگان و كوزلرى بومولغان حالده معيشت ايدرگه راضى اولور؟.

شرعى نكلينلر ايرنك عقلى كىي فادينغه ده عقل هبه ايدلويينه دلالت ايدرلر. شخصى غرضى اولمغان اير، نيچوك فاديلره خداى عقلنى عبث، حاسه و ادراك آلتلرينى استعمال ايتمازدن مهمل ايدو ايچون ويرمش ظن ايدو بلور؟.

مسلمانلر، فاديلر اولارنى تعمير ايدرلر و وظيفهلرى اونك ايشيكنك عتبه - بو صاغاسنده - بنار ديپورلر. بو ايسه خيال دنياستنده، حقيقت ايله آراسنى پرده اورتوب آرتنغى نرسهلرنى كورمازدن ياشاگان كشينك فكريدر. مسلمانلرده كوز اولور ايسه فادينك عقنى ايچون لازم اولان ازداوج فاديلرنك حقوقنى ضايع ايتدنگى كوررلر. زيرا اير حياتنده گى هر نرسدن مسئول اولديغندن هر حقوق ايله فائده لنونى اوزينه حصر ايتمش. نظرنده فادينك قيمتى ايهسى خاطرنى اولار ايچون آزوق ويرمش حيواننك قيمتى كبيدر.

کوب عصر لر کچدی. فادینلر بزنک آرامزده قوتنک حکمینه بویون
ایکمش، ایرنک استبدادینک قهرینه اطاعت ایتمش، ایر فادیننی اوزینک
خدمتنه وارادهسی ایله حرکت ایدر ایچون اتخاذ ایتمشدر. فادیننک
آلدینه معیشت، کسب ایشوکلرینی قاپاب فادین معیشت وسیله لرینک
هر قابوسندن عاجز، آلدینده بعض کشیگه زوجه یا فاحشه اولودن
باشقه یول قالمامشدر. نظر نده فائده لی اشلرنک و عقلنک قیمتی
قالمامش. آنچق بضاعه سی ایله ایرینی تسلی و هر وقت استد گنده لنتیلندر مک
و هر قوه سنی ایرنی اوزینه میل ایتررگه صرف ایتودن باشقه چاره سی
یوقدر. شو روشده فادین کوب زمانلر کچرمش. عقلی هیج درست
تریبه کورمامش. قوه عقلیه و فکریه سی ضعیفله شمش. اراده سنی یا لغز
حسی تصرف ایتمش. حسی خیر ایله فنالقنی آیرور. فائده و ضررنی
اختیار ایتوده یئنا کچسی ینه حسدر. نفرت و میل ایدر. سوهر ایسه
عقلسز روشده اخلاص ایدر. سودگی نرسه و کشیگه اساسلی فکرسز
مجرد هوایی اولرق گوزل حرکت صادر اولور. اگر نفرت ایدر ایسه
عاقبتنی فکرله مازدن فکرسز بیوک چریمه لرگه ارتکاب ایدر. اگر
فادین تریبه لی قوه عقلیه سی اوسدرلمش اوله ایدی، فادینده احساسینه
حا کملک قوه سی اوسار و اوزینک اشنده حکمت و آداب دائره سنده
صرف ایدر ایدی. فادین اوزینک عقلنی کچمش زمانلرنک قارا کقولغون
ضایع ایروب استد گنده گوزل یولغه سلوک ایتودن عاجز اولمش. حیل
ایله ایرینه معامله ایدرگه، حسخانه ده گی کشی اوزنی صافلا و چیغه
و مامورینه معامله ایتمگی کبی معامله ایدرگه مجبور فالمش. نهایتسز
درجه ده مکر و حیله استعمال ایدرگه اوگرانمش. هر توری توسده
و روشده عقلسز حکمتسز تولکی کبی حیله کار ماهره ممثله اولمشدر.
فادین بو معامله سی ایله لوم ایدلماز. زیرا عره دگل اسیره در.
آیرو قوه سنده گی سلامت لگنی ضایع ایتمگندن حریننی یوغا تمشدر.
فادینلرنک بو اشلرندن مسؤل و معاتب تریبه لرینی اهمال ایتمش
یوقاروده ذکر ایتمکمز ایرلردر.

قادیننی عائلہ ده گی

وظیفہ سینہ نسبتہ تربیہ

ہر کس اوزینک فامیلیاسی ایچروسندہ اولان حال، واقعہلرنی فکرلر ایسہ حاضرگی روشن حالنک دوام ایدوی ممکن اولماوینہ اشانور. بوسطرلرنی بازار ایکن بنم فکرم تجربہ ایلہ ثابت وخاطریمہ اورناشمش حادثہلر ایلہ طولودر. بو حادثہلر ایلہ هر کمنک قلبی طولو وخاطرینہ یرلہشمش اولدیغندن هیچ قابوسنی ذکر ایتیمین. زیرا بو حادثہلرنک اساسی برشیدر. اولدہ آیر ماسز فقیر، بای وهر فامیلیالر مبتلا اولمش آورو، قادیننک جہالتیدر. بزنگ آرا مزده قادینلر جہالتدہ آیر ماسز بر درجہ دلر. کبوم وزینتلر نندن باشقہ یرلر ندہ هیچ آیر ما بوقدر. بلکہ فادین ثروتی آرتدقہ جہالتنی آرتدر. اتمک ایکن توبان طبقہ سینک قادینلری، آنلر دہ قریہ لردہ طور ورلر، عقللری باشقہ قادینلرنک عقللر نندن کاملرا کدر. قریہ لی فادین قریہ لی ایرنک بلد یکنی بلور، بلو وفکر دہ تقریباً برسی ایکنچسندن آرتق توکل. شہر اردہ حال تیا ما بونک عکسیدر. یوقارویا اورنا طبقہ دہ فادین کوب مسافہ ارچہ آرتدہ در. زیرا بو طبقہ لردہ ایرلرنک عقللری علوم ومعارف نورلری ایلہ نورلانمش. فادینلر بو حرکت علمبہ دن محروم اولوب بولنہ قالمشلر. ایر ایلہ قادیننک بو آیر مالری ایر وقادیننک بختسزلگی نہ برنجی سبیدر.

ضیالی ایر اویندہ نظام وترتیبینی سوه. لطیف شکلرگہ، اینچہ حسلرگہ والتفاتلرگہ میل ایدر. حتی بعضلری مادی اشلرنی شونلر یولندہ اہمال ایدرلر. رفیقہ حیاتنہ بر سوز بلکہ اشارہ ایلہ آکلانق استر. وقتندہ تیک تورر. وقتندہ سوبیلار وکولار. سودگی فکرلری واجتہاد ایلہ خدمت ایتدگی مذہبی وجہیمینی وحرمت ایتدکی وطنی بولنور. معنوی لذت والملری بولنور. فقیرلر ایچون آغلار. مظلوملر ایچون حسرتلنور. آدملرنک سعادتتہ شادانور. هر ذہنندہ طومش

ۋە تاماملىرىنى تەسىر ئايتىش فېكرلىرىنى شېرىك ئولەھچ ۋە فېكرلىرىنى بېيان
 ايدەچك، ھەر سوزنى سويلشەچك بېرذاتنىڭ يانئندە بولنماسنى طېبىئى
 اولەرق آرزو ايدىر.

قاديىنى جاھلە اولور ايسە شادلىق ۋە قايغولارنى آناردن باشرر.
 كۆب زمان كېمەدن اوزى بىر عالم دە ۋە قاديىنى ايكنچى عالمك بولنورلر.
 زىرا قاديىن ايرىنى خدای آنارغە قىممىلى ماترىيالر، انجى، آلمان،
 بىرلىقتلر، ۋە قىتنى آنىڭ ايسلە اوينارغە صرف ايتىمك اېچون خلق
 اولنمش، اوزىنىدە آناسى كېچوكلىگندە ساتوب آلمش صورت ظن ايدىر.
 قاديىنى ايسر جھالتنىڭ شو درجەسندە كوردىگندە آنارغە قىير
 كوز ايلە فازارغە ۋە اوزىنىڭ حىياتىنە تەئىرسىز يوق نرسە كىى صابارغە
 باشلار. قاديىدە ايرىنىڭ بو كوز ايلە قارادىغى بىلوب حسرتلىوندىن
 كوكراگى طارايوب ايرىنى ظالم ظن ايدىر. ۋە اوزىنىڭ بختسىزلىگندىن
 قىدىنى تەقدىر ايتىمى نورغان ايرگە طوغرو كىلوى اېچون آغلار.
 قايىندە دشمانلىق اوسار. بوندىن صوڭ آرالرىندە جھنمدىن غدا بلى
 معىشت باشلانور. ھەر قابوسى بىرسى ايكنچىسىنى اوزى ايلە سعادت
 آراسىدەغى دشمانى بىلور. بو حال خلقسىز اير ايلە قاديىنغەغى غاص
 دىگىل. بىلكە اير ايسلە قاديىن ايكسىدە اخلاقى ۋە احساسلى اولورلر
 ايسەدە تىرىلەرلى باشقە اولدىغندىن معىشتلرى نىزاع ۋە مجادىلەدن عبارت
 اولور. ازدواج علاقەسى دوام ايدىر ايسە بونلارنىڭ حالىنىڭ نىھائىتى يا
 بوسى ايكنچىسىنىڭ راخى بولدىن حقوندىن ۋەز كچر ۋە ھەر آغرىقنى
 آخرى ۋەمىرنە قدر اوستىنە آلور. اير ايلە قاديىن آراسىدە حال نېئىدى
 روشدە اولسەدە مەجىت علاقەسى بونلر آراسىدە شو درجەدە اولور.
 دىيادە قاديىن ايسلە اير آراسىدە مەجىت لىتىنىڭ بوغالوندىن آرتىق
 زور حسرت بوقدىر.

سماوى كىتابلردە ذكىر ايدىلمش: «خدای خوانى آدمنىڭ فابىرغەسىدىن
 ياراندى» دىگان سوز بىم فېكرمدە اير ايلە قاديىن بىرلەشولردىن باشقە

تمام بولمی نورغان بر مجموعنی تشکیل ایتهار معناسینه اشارتدر
 بو معنادنده آوروپالیلر قادین ایرنک یارطیسی دیه نسمیه ایتونی
 آلمشدر. بوفصاحتلی تعبیر قادین ایله ایر بر جسمنک ایکی اعضاسی
 اجتماعلرندن باشقه برسینکده تمام بولماوینه دلالت ایدر. خدای بو
 طبیعی جذب ایتشونی هر ترک مخلوقاتینه ویرهشدر. حتی طبیعت
 عالمیری میران اولورلق روشده بو حال اولنلرده قادین ایله ایر
 آراسنده آشاغان وقتلرده کورلهدر. بو ایسه سومک ترکیبینه
 داخل اولان ایگ مهم عنصردرکه ایر ایله قادین آراسنده پیدا
 اولمش میلگه ینهدر. وبو میل انسان ایله حیوانده بردر.
 بو طبیعی جذب ایتشونک طبیعتنک و سببینک نهدن عبارت
 اولوی تقریباً هر نرسه نک اصلی کبی همیشه معلوم دگل. بعضی علملر
 بو طبیعی جذب ایتشونی - انجذاب طبیعی - طاملرنک مرکز لرینده آغا
 نورغان بر نرسه وبو انجذاب ایر ایله قادین آراسنده طابلور ایسه
 ازدواج و یقینلاشونی لازم بلورلر. فاوشرلر ایسه ایکسیده شادلنورلر.
 کوزلری لسانلریندن اول قلبلرینک گی اضطرابلردن خبر ویرور.
 گویا بونلرنک روحلری بو عالمین اولسگی عالمده آبریلیمشوب برسی
 ایکنچسینی ازلی، وفاوشرلر ایسه ایکسید بو غالتقان نرسه سینی طاپمش
 کبی اولور. فاوشدقندن صوگ بونلر آراسنده فاوشولریندن بیوک
 اولان مقصود وامللر طوار. و آبرلما سسرلقه معاهک ایتمش کبی اولورلر.
 برسی ایکنچیسندن باشقه هیچ بر سعادت طابا آلماز.

لیکن بو مادی انجذاب کوب زمان اوتمازندن آزایه باشلار. اول فاوشقان
 وقتده رغبت بیوک ایسه آفرینلاب آزایهدر. آرابوی مزاجلرینک
 اختلافی درجه سنده اولهدر. خدای اگر بومیلنی آرتدر رغه فاوشودن
 آرتق عقل نوری وروحنی لطافت ویرماز ایسه بیوک مقصودلر
 اورنینه آبرلو حاصل اوله باشلار. خدای بو گوزل جسمی کورنیشگه
 آناردن دها گوزلرک روحی و عقلی کورینش ضم ایدر. کوب وقتلرده
 دوامسز اولان حسی اندلر دواملی، هیچ بتمی نورغان عقل، وجدان
 لذتی ایله آلماشنورلر.

مىھىت انسانى ماتور يوز وقارە كوز، گوزل صورت، اوزون ساچلارنى كورورگە ھوسلىندىر. لىكىن عشق انساننىڭ روھى ايله امتزاج ايدوب قاديئە طبيعت ھكىمىدە اولور. اگر بوماتورلق ايله چىمىع عاقللار بدننىڭ ماتورلىقىدىن آرتق طابەش معنوى فضىلەتلەر، اخلاق وسىرت، اينچە ذوق وزكوت، نفوذلى عقل، بىوك معلومات، گوزل تدبىر، اشنىڭ نظامىنە موافق اولان مھارت، ظاھرى و باطنى نىظافت، اينچە قلب، درست سوز، ذمەننىڭ پاكالىقى، امانت، يقىنلىقىدە اخلاص كىي اوصاف عالىيە بولنور ايسە مىھىت دوام ايدىر.

بو عالى صفتلردن حاصل اولمش وجدان لذتى ايكىچى بىر عنصر اولوب سوشوگە داخل بو ايكى عنصر دن حقىقى مىھىت تەركىب ايدىر. اما روايت ايدلمش بىر ايرنىڭ بىر قاديئە فقط روھى گنە ايكىچى بىر سىنىڭ شھوت ايله گنە عاشق اولولرى اولسە اولە بلور. زىرا بولنلرنىڭ اولگسى خىالى ايكىچى شىوت ايسىدىر تەجرىبەلر بو شھوتلرنىڭ باقى قالمايەچقىنە، يالقىنلى اوت كىي تىزلك ايله سونەجگىە دلالت ايتەكەلردىر.

بوقارودەغى بياندىن آچىغراق بيان لازم ايسە: نوعدە بىر اولان جسمى لذتلەر افرادە نەقدىر اوزگارشلى اولور ايسەدە حقىقتە بىردىرلر. نوعدە بىر اولان لذتلرنىڭ فىردلرى بىرسى ايكىچىسپنە اوشاشلى خىتى بىرسىنى ايكىچىسندن آيرو مەكىن توكل. اوّل مرتبەدە حاصل اولان لذت ايكىچى واوچىچى الخ... مرتبەلردە حاصل اولمش لذتلەر كىيىر لذتلەر كوك بىر جىسدىن كوك باشقە جىنس اوللارنى، كورو، ايشىدو، طاطو، طوطو كىي لذتلەر تكرر ايدىرلر ايسە كوك وقتدە رغبەتنىڭ بتوينە مفضى اولور. و بىر زمانى كلورده كوك عادىتلىگىدىن طامىرلر ھركىتىسز قالورلر. معنوى لذتلەر تاماما بولنلرنىڭ عكسچەدۇر. طبيعى اوللارنى بو لذتلەر تكرر ايدىرلر. ايكى دوستنىڭ سويلاشولارنىنى فكرلر ايساك نوگانىمەجك شادلىق خزىنەسى كىي كوررمز. قاوشلر ايسەلر روھلرى طوطاشوب عقللرى بىر موضوعدىن

ایکنچی موضوعه، جزئیانندن کلیاته انتقال ایدر. قایقولر، مقصودلر
فییح، حسن، کامل، ناقص نهوار ایسه بارچهسنی سویلارلر.
هر اش، فکر، حادثه، یگا نرسه لر بونلرنک عقلمرینه یگا آروق
اولور. کوکلمرینه یگا لنتلر بولنور. هر عقلی، وجدانی لنت
و حیاتلر و هر نفسلری زینتلانمش علم، ادب، ذوق، حسلر برسنگ
قلیندن ایکنچسینه انعکاس ایدوب یگا لنتلر ایله لنتلنشرلر. بونلر
آراسنده یگا الفت علاقہسی حاصل اولور.

بوندن حقیقی محبتنک انسانه نه قدر تأثیر اولوی و بو شریف
محبتنی دنیادهغی سعادتلرنک برنجیلرندن صایدقلری معلوم اولور.
بو محبت قادین ایله ایر آراسنده تربیه و تعلیمده مناسبت بولنماز
ایسه حاصل اولماز. بوندن ضیالی ایر قادیننی سومان ایسه ده
قادیننک آنی سوماسی آکلاشلماسون. آکلاشاور ایسه
بیوک خطا ایتمش اولور. چونکه مادی و معنوی عنصری معلوم
اولان محبت احترامسزباقی قالماز. احترام ایتو احترام ایدوچینک
مقدارینی بلورگه توف ایدر. جاهله قادین ایرینک احترامیننی
و مقداری بلماز. اوله نمش کوب کشبیلرندن قادینلرگن سزنی سوله رمی؟
سؤالنده بولنور ایساک سوله ر دیه جوابده بولنورلر. لیکن حقیقت
بونلرنک ظنلرینه باشقه در. تمام اتفاق اوزره یاشامش ظن ایدلان
کوب عائله لرنک حاللرینی تفیش ایتوب ایرینی سوهن قادین
و قادیننی سوهن ایر بوله آلامد، کوب عائله لر اچروستده ظاهری
اولان اتفاقنک معناسی ایر ایله قادین آراسنده ایر آروب نزاعنی
طاشلادیغندن، یا قادین ایرینه تسلیم اولمش اسیره یا خود ایکسیده
حیاتنک قدرینی بلیمان نادان اولدیقلرند نغنه در. بو آخرگی روشک
مصرلی عائله لرنک کوبسی یاشارلر. سعادتلری یوق و قیمتسز ایسه ده
بونلرنک معیشتلری سعادتده، باشقه طبقه لرگه قاراغانک یقینرادر.

اولیگی ایکی طبقه ده اتفاقلرینی بیک قیمتکه، برسی ایکنچسیننک
راحتی بولنده اوزینی بترو ایله صانوب آلمشدر. بسن تسلیم
ایده چک بر شی وار ایسه اوده: آز بر عدد ایر ایله قادین آراسنک

مەھبەتكە يېقىن بىر نەرسە بەزى قاتلاردا كۆرۈنۈپ باقىدۇ. بىر
 آيروم بىر ھالدا دېگەن: «مەھبەت يوق» قانداق سەنى تەكىد ايدىر. بىر
 سوممەك اير طرفىدە اولور. زىرا قاديىنى اوزىدىن عقل وتەربەدە
 كۆب درجە توبان، ھىچ مەسئەلەدە ھىچ بىر وقت شادلىق ايله سويلەشە
 بىر فېكرگە كېلە آلمايدۇ. قاديىن ھىسى ومەنوى نەرسەلردىن اوزى
 مېل ايتە تورغان اشلىردىن اوزاق ھىچ مېلىسز؛ حتى ايرى قاديىنغە
 لازم اولان وظىفە وقاديىننىڭ خەلقىدىن اولان اشلىردە قاديىندە ھىچ
 استەدات كورمى. كۆب قاديىنلەر ھەر كۆن باشلىرىنى طارارغە ھەفتەدە
 بىر مرتەبەدن ارتۇق يوقورغە عادەتلىنماشلىرى. مسواك كېي نەرسەلر ايله
 آغزلىرىنى يېقامىلەر. ايرى مېل ايتدەرگە كۆب زىيادە تاثيرى اولان
 اچكى كېوملىرنىڭ لطافت وتميزلىكىگە اعتبار ايتىمىلەر. وايرنىڭ رەغبتى
 نېچكۆك اوزلىرىنە جەب ايتارگە ورتدەرغە سېبىلر نەدر بلەمىلەر؟
 بونلرنىڭ سېبى ايسە جھالتدەر، نادان اولان قاديىن قەلبنىڭ باشلىرىن
 ھەركەتلىرىنى، مېل ونفرتنىڭ سېبىلرىنى بلەمى. بلكە ايرىنى اوزىنە
 مېل ايتدەرمەك استەدگەنە نفرت ايتدەر.

قاديىن طرفىدىن مەھبەتنىڭ يوقلىقىنىڭ سېبى ايسە قاديىن مەھبەتنىڭ مەناسىنى
 بلەمى. ھىسى تەھلىل ايدىلدىكە ايرى اير اولمۇق مەناسىنى ايله شەونى
 دۇفع واوزىنىڭ مەھبەت كىرگىرى اچون لازم اولويندىن باشقە بىر نەرسە
 بولنماز. اما بىكارچە نفوسلر آراسىدىن سايلاب آلتىش بو ايكى
 رۇح، ايكىسى بىر جەسمىنى تەشكىل ايتكان ايكى اعضا آراسىدە اوزىنى
 اونطۇب رەققە جەتەنغەنە فېكرىنى ودېعت ايدۇب آناناڭ بالاسىنى سودىگى
 سېبى سووب اخلاص ايدىشو بونلردىن بىر ايله كۆك آراسىدەغى
 مەسافەلەرچە اوزاقتۇر. چونكە بو درجەدە سوشو آناناڭ بالاسىنى
 سوماسى كېيى طەبىعى اولمۇق شەرىف ھىسلىر وگوزل اخلاقار غلبە ايتىش
 عقل وقەلب ايلەلر يىدىن باشقەلرنە بولنماز. مىصرلى بىر قاديىن ايرىنىڭ
 اوزون، قىسقا، اق يا قارە اولويندىن باشقە جەتنى، ايرىنىڭ قەيمەت
 عقلەيە، ادەبە، اخلاق وذمەسىنىڭ طەھرىتى، ھىسلىرىنىڭ مەقدارى، مەلۇمات
 واشلىرى، باراقلىقى مەقدۇلارى، امت آراسىدە مەھبۇب وھەرمەتلى اولوى

خاطرینہ ہویلہ کلامز. ایر اگر بو درجہ گہ ایر شور ایسہ فادینٹک
قلینہ ہیچ اثر ایتماز. شو سبیلردن فادین ایرینی اونو طور. نردہ
قالدی سومک.

فادینلر مزنٹک حرمتلو ایرلر کور شور گہ قوللرینی ویر مگان ایرلرینی
سودکلرینی و آرا مزده بولنولرینی شرف صاید قمز کشیلرینی مکروه
کور دکلرینی کور مکده مز. بونٹک سببی فادینٹک جہالتیدر. چونکہ
نادان اوزینٹک عقلی مقدارندہ حکم ایدر. بو نادان فادینٹک نظرینک
اٹک گوزل ایر کیچہ وکوندز و تئنی آنٹک ایله اوینارغہ؛ ماتور کیوملر،
زینتلی نرسه لر، طاطلی آشلر آلورغہ صرف ای دوچی ایردر. اٹک
دشمان ایر کتبخانہ سندہ، یازو اوستالندک اشتغال ایکن ایردر ایرینٹک
کتاب مطالعه ایتمگنی کورر ایسہ کتاب و جمیع علملر گہ لعنت ایدر.
بو سببیدن ایر ایله فادین آراسندہ بتماز، نوکاتماز نزاغلر پیدا اولور.
فادین و علمیدن عبارت ایکی بیوک دشمانلرینی کوردکده مسکین ایر
ایکی فادین ایله ازدواج ایتمش ایردندہ آرتق درجده حسرتندہ
قالور، چونکہ بر ایر گہ ازدواج ایتمش ایکی فادین آراسندہ بعض
وقتده اتفاق ایله معیشت کورلور.

حالی بودر جہ گہ کلمش ایر البتہ اوزینٹک اشکہ استعدادینی بوغالتور.
زیرا علمنٹک ثمره دار اولماسی ایچرین عقلنٹک تشویش واضطر ابدن
خالی، سکونتلی اولماسی شرطدر.

چونکہ ایرنٹک راحت ایچک و قتلری فادین قولندہ ایسده فادینی
بوراحتلکنی بیرودن صارانلق ایدر.

بوقارودغی ابضاحدن مصرلی فادیننٹک محبت الدنئی طابمادینئی
خصوصا ایری فائده لی اشلر ایله شغلنور ایسہ نہ معاملده اولدینئی
کور دک. بنم بحث ایتمدیگم سوشونی سعادت انسانیه نٹک کمالندن،
ازدواج ایچون بودر جہ محبت لازم دگل. فادینده اولان باشقه صفتلر
بونارغہ عوض اوله بلور. فادیننٹک ایرنٹک فائده و ضررلرینہ شریکه
و حیاتیته بولداش اولوی کفایه ایدر. فادین بونلر ایله حیات کرکلرینہ
مساعده ایتمش اولورده سعادتنٹک بعضسی تمام اولور دیوله بلور.

درست بولۇى مەكن. فقط قاديئىڭ جەھالى بوسعادندە مانع در. يوقارودە قريەلى قاديئىڭ جەھالى ايله برابر ايرينه هر ائشە يولداش، او خدمتى ايفاء و ايرينه هر ائشە ياردمچى اولوينى سويلادم. فقط يونڭ سببى بار. اولدە قريەلردە معيشت يىكل عاڭلەڭڭ محتاجلى از، تقريباً بدويت در جەسندە اولويدر. لىكن شهرلردە ايسە معيشت ترقى ايدوب عاڭلەڭڭ احتياجى كوپايمش. فائده يوللرى طارمافلاشمش. اولرڭڭ ادارەلرى نهايت در جەدە آغىرلەشمش. اونڭ ادارەسى قولينە آلمش قاديئى تعليم و تربىەدن باشقە ادارە ايدەماز.

اونى ادارە ايتو كوپ معلوماتقە محتاج بيوك فن اولمشدر. مصارىف، وارداتنڭ - داخودنڭ - ميزانيسنى عاڭلەڭڭ ماليسينه ضرر كيتومازلك در جەدە تعيين ايتمك قاديئىڭ ذمەسندەدر. او خدمتچيلرىڭڭ خدمتلىرىنى مراقبە ايتمك قايئىڭڭ وظيفەسى اولمشدر. اونى تربىيلى، نظاملى، آشاو و ايچويندە و اويقوسندە ايرى لذت طاوب شادلانوب اوندە معيشت ايدەچك، كورشيلرىندە و هر كم كره تورغان اورينلردە وقتنى اونكارودن صافلامق، بالالرىڭڭ حفظ صحتكە موافق بدنلرىنى، عقللرىنى تربىە و كىيلاچكە انسان اولورلق روشدە ادب و ىرمك قاديئىقە واجب واك مهم وظيفەلردندر.

شو مجمل صورندە ذكر ايتديگم و اجيلرنى حاضرگى معيشتكە تطبيق ايتو بيوك عقل و هر نورلى معلومات و ذوق سليمكە محتاجدر. نىسادان قاديئىدە يونلرڭڭ خصوصاً بالالا تربىەسینه دائر معلومات نبالىكلىقتە يوقدر.

بالالر آتاء، آنالرنڭڭ خصوصاً آنانڭڭ ثمره هنرى اولوينى خاطر مزدن چىقاردق. خىداى فاسدى صالحدن و صالحنى فاسددن چىقارار اعتقاديندە مبالغە ايتدك. خىداى عقللرنى صفاتلرنى اوزى استدگنچە تقسيم ايدر دپە بلىدك. بو اعتقادە خىداينڭ قدرتى جەتندن باقلور ايسە طوغرودر. خىداى استر ايسە شو طريقە ايدر، امتلرنىڭ

برگنه امت ایدر ایدی. لکن خدای اول طریقہ ایتمی. دنیا و حیات و هر مخلوقاتینہ مقصودلرینہ ایرشدرهچک نظام و قانونلر وضع ایتمش. هر مخلوققه شو نظام، سنتکه مناسب روشده حرکت ایتک لازمدر: « فطرة الله التي فطر الناس عليها. لا تبدل الخلق الله ذلك الدين القيم » انسانیت تاریخی ارضدهغی وجودیندن بو کونگه قدری بو سنت، قانونلرنی تأیید ایدر.

خداینگ ایگ بیوک حکمتلریندن علم بزگه کشف ایتمش: هر ترکک ایهسی اولان نوعلرننگ هر فردی - بونلر جهلسندن نوع انسانی - اوزی طوغان اصلگه موافق بر نسخهدر. نوعسینگ و آنا، آناسینگ صورتی بوننگ ایچر و سندهدر. هر فرد اولا نوعسینگ خاصه مهمزهسی والدیننه خاص صفتلرنی حاوی اولور. یئکا کشفلر انسانده اولان عقلی و ادبی مالکهلرننگ هر قایوسی دماغنگ نتیجهسی اولدیغینی کورستیمکدهدر. عقل و حس تسمیه ایدلرگان نرسهلرننگ اوزلریننگ وظیفهلرنی اشلاوده می - مخ - وطاملرلرننگ تاثیرینه محتاج اولولرینی بلدهدر. بو اعضالرننگ مادهلری اصلدن آلمش اولدیقلرندن البتہ اصللرینه - آنا، آنا - اوخشاشلی اولهچقلردر. جسم اوسوینک، توروینک اصل مادهدن آلمش نرسهسندن مستغنی اولماز. بلکه اوسوینده توووینده تربیه، آزرقفه محتاجدر.

عقل و انساندهغی باشقه قوه فکریهلرننگ حاللریده شو روشدهدر. بو قوهلرننگ هر بریسی اوزینه موافق آزوق و تربیهگه محتاجدر. بالالرننگ ابر و کرك قز اولسون شخصیتلری وراثت تربیهگه راجهدر. وراثت تربیهدن باشقه مرجع اولهچق بر شی یوقدر.

وراثت ایله بالا آنا، آناسندن بوز وقلق و یخشیلققه استعداد کسب ایدر. آناسی قارنده ایکن بو استعداد بالاغه اورناشور. آناسی و آناسی طرفندن اولان نسبهک بالانگ صفتلری باغلودر. تربیه سببلی بالانگ ذهنی اوزینه ویرلمش حسلر، کرك لذتی و کرك الملی اولسون آنلرننگ اثرلری ایله طولار. شو ذهنینه ویرلگان حسلرننگ صورتلرینی

قبول ايتدرو، ايتدرو ماو مەبىسنىڭ قوللىنىدە. مەبىس بالالارغە ھەر نەرسەنى كۆستۈر، ايتىدۇر، طاقشور، ھەر مەلۇم بولغان نەرسەلەرنى افادە، ھەر زەھىنە مۇوافىق اولان ھەسلەرنى غەرض ايدىر. بالانىڭ زەھىنە ھەسى اولان نەرسەلەرنىڭ صورتلەرىدىن غەقىبەلەرنىدە بۈيۈك فائىدەلەر نىشأت ايدەجك صورتلەر آزدەجەدە بېرلور؛ يا بالان لىتلەرىدىن باشقە نەرسەلەرنى شعور ايتماز ايسە، بالا بېيۇدكەن سوڭرە، ھەشى، مېچون كېيى خاظرىنە مۇكەمەل، اول مەرتەبەدە نەرسە كېلىسە شونارغە تېز مېل ايدىر. بالانىڭ مەلۇماتى كۆپ اولوب نەرسەلەرنىڭ صورتلەرىنى ولول صورتلەردىن اۋل فەكرە پېدا واناردىن نىشأت ايتەش صورتلەرنى بلور ايسە بالانىڭ ۋەجدانى اينچە ولطيف اولور. كۆپ فەكرلاۋچى ھەر نەرسەگە بىصيرت كوزى ايلە فاراۋچى، ھەس وشعورى اۋل مەرتەبەدە ائىرلىگان نەرسەلەرگە آقربىن دەجەدە مېل ايدىر. ھەر ائىنى اولچى تورغان ۋە ھەركەتلەرنى تەقدىر ايدىرلك مېزانى قوللىنىدە اولور. كچوك ۋەقتىدىن فائىدەلى نەرسەلەرگە مېل ۋە ضررى نەرسەلەردىن نەقت ايدىر. بوسوزدىن بالانىڭ كچوكلىكىدەك ھەس كەشى كېيى اولوى آكلاشلماسون. بىلكە بو تربيە عەقل ۋە ادبەلەرنىڭ تامارى ۋە بو تربيە ايلە بالا انسانىت ۋە فضىلەتنىڭ مەناسىنى بىلگان كەشىلەر، بار فوتلەرنى صرف ايتكان ائى شريف مەقصدلەرغە ايرشور. عەقلىڭ سەلامتى بېخىشى نەرسەلەرگە ۋارث ۋە گوزل تربيەدىن باشقە تەمام اولماز. بو كۈندە عالمەلەرنىڭ اخلاقلىرىدە اولان ھەر فسەدى مېدە ۋە يا تامەرلەرغە ۋارث ۋە كەسب ايلە كەلەش آورولەرغە نەسب ايدولەرنىڭ مەناسىدە شودر. بەس ۋەقتلىرىدە بالانىڭ آنا، آناسىنە ۋە خەشامەلى كوراور ايسە بالانىڭ اوسويىدىن، تەقسىدىن ايلرو كلور. چۈنكە ۋارث قاعدە، فانونى بەس ۋەقتە بېقىن بالالەرنە راجع اولور.

بالا یوفاروده ذکر ایندکمز روشده تربیه‌لنور ایسه؛ آتا، آناسندن آغان اخلاقلر نچار ایسه نچارلقه استعدادی آرتادر. بگا استعداد اورناشوب آناردن طوغان بالالرده بو استعداد قوتلنور. اگر آتا، آناسندن آلمش تربیه‌سی گوزل ایسه، فضیلت ایسه آتا، آنادن طوغان بالانک نیندی درجه‌گه ایرشوی ممکن ایسه اولده شول درجه‌گه ایرشور. و بو تربیه‌نک اثری بالالرنده و آنلرنک بالالارندهده تربیه نظامی اوزرینه اجرا ایدلسه تربیه کورلور. دوام ایدر. اگر بالانک تربیه‌سی نچار ایسه بالانک ذهنینه کرگان هر نرسه بوزوقلقه هوسنی آرتدر. خبیثلک‌گه استعدادی قوتلنور. گوزل استعداد بقوب آتاسی بونارغه نیندی جنایت ایتمش ایسه اولده بالالارینه شو درجه‌ده جنایت ایدر.

«غزالی» نک بالالر تربیه‌سینه دائر سویله‌دگی فصقه جمله‌لرینی ذکر ایتمی مناسب کوردم: بالالا آتا، آناسنده امانتدر. پاک قلبی نفیس جوهر کبی هر نقش و صورتدن عالی اولدیغندن هر نرسه قی قابل. و هر نرسه‌گه میل ایندرلور ایسه میل ایدر. خیرگه عادتلندرلور و تعلیم ایدلور ایسه دنیا و آخرنده بختیار اولور. ثوابینه آتا و آناسی شریک اولورلر. اگر یمانلقه عادتلندرلور و حیوانلر کبی تربیه‌سی اهمال ایدلور ایسه یاوز اولوب هلاک اولور. گناهسی تربیه‌سی واجب اولوب اوستوندن فارغان کشیگه اولور. خدای: «ای ایمان ایدنلر سز اوزگرنی و اهلکرنی اوتدن صافلاگن» بیورمشدر.

تربیه برگنه نرسه‌گه منحصردر. اولده بالانی گوزل اشکه عادتلندر و قلبینی گوزل خصلتلر ایله زینتلودر. بونارغه وسیله بالانک اوز اطرافنده مذکور اخلاقنک اثرلرینی کورویدر. چونکه بالاغه تقلید طبیعیدر. بلو لازم اولان هر نرسه‌نی کسب ایدر. اگر آتا نادان ایسه بالاسینک فکرنی تربیه ایتماز. کچوک عملی و بیوک شهوتی نرسه‌نی خوش کورر ایسه آلور. گوزل ادبکه موافق اولمان

اشلىرىنى كورر. اخلاق و عادات فاسدە ايله خلقلانور و عادتلتنور. اويندە و طيشارودە نچار خلقلر كورر. باشى آرتدقچە نچار خلق و عادتلتر قلىبنە او طررلر.

آدم اولدوقدە اوزىنى اوزى و باشقە كشىلر نچار خلقلى كوررلر ايسەدە، نە قدر معلوماتلى و عقللى ايسەدە اوزىنى اصلاح ايدە آلماز. سن بلاغتە ايرشدكدن صوڭ اوزىنىڭ قلىبنە ركز ايدامش نچار خلقلرنى اصلاحە كرشكان و كرشوب اصلاح ايتكان كشى آز بولنور. بالا صبيلغندن بلاغتتە ايرشكانچە گە قدر فادىنلر آراسندە باشى، آنا، همشيره، بيوك قرداشلرى، آنا و آناسىنىڭ قرداش فادىنلرى، خادمەلر ايله هر وقت آراشە. شو ايجر و سندنە ياشادگى فادىنلر تەربىيەلى ايسەلر تەربىيەلى، اخلاقسز ايسەلر اخلاقسز اولور.

نادان آنا گوزل صفتلرنى بلمادگندن بالاسىنە نچار خلقلر وقوۋ عقىيەسىنى بوزاچق نرسەلرنى عرض ايدر.

نادان آنا حفظصحت قاعدەلر ينى بلمادگندن بالاسىنە بوللردە اوراملردە كچوك حيوان بالالرى كىبى آونارغە اختيار وىرر. اوستى باشى بلچرافلىق ايله طولمش اولور. فادىنىڭ نادانلىقنىڭ تاثيرى اولهرق بالا يالقوا و اشدن قاچار. اويتاب، يوقلاب، قرىن ياطوب عمرنى ضايع ايدر. اگر صباوتدە انسان يالقاولق كىبى نرسەنى بلماز هر وقتدە اشنى، حركتلانوى سوهر ايسە مايسە اولان وقتنى ضايع ايتماز. آنالارنىڭ جھالتلر ينىڭ نتيجهسى اولهرق هر فايومزنىڭ طاملرلر يىز طوگوب يخشى و نچار هيچ نرسەدن اثرلىنى تورغان بولدى. بر ايزگو اش كورر ايساك تيل اوچومز دن مدح ايتەمز. نچار اشلر كوردكمز دە باشمىزنى بوگوب مطلق سوز ايله هجو ايدەمز. اچمزدە برسنى ايله عمل ايتكەيسندن طيلهچق هيچ بر اثرلنو يرق مطلق سوز.. سوز.. فادىنىڭ نادانلىغندن دگلميدركە بالاسنى جن، عقرىت ايله قورقوتوب تەربىيە ايدر؟ ضررلى نرسەلردن صاقلانويىنە سىب ايدوب مويننە بتولر

طاغونی، مقبرہ لہ اطرافنی زیارت ایندرونی چار پو قبولرنی - فورقلق قبولرنی - وسیلہ ایدر. و بوندن باشقہ باش بالارنک بلسکہ ایرلرنک قلبلرینہ نچار تأثیر ایدوب هر بیاناتقنی اشلہ نہ چک ویغشلقدن اوزاق ایده چک آدم خاطرینہ کللمگان وسیلہ لہ طابار. بزنگ آرازمدہ آنلرنک بالالرینی تربیہ ایته بلماولسری شول درجہ گہ ایرشمشدکرہ حتی نچارلقق: «فلان، قادین تربیہ سی ایله تربیہ لشم» دہہ ضرب مثل ایدلور. بزده حال شور وشہ ایکن، آوروپادہ قادینک تربیہ سی ایرنک تربیہ سندن آرتق. ایگ تربیہ لی کشیلر قادینلر تربیہ سندن بتشورلر. بو ایسہ تعجب ایده چک برشی دگل. زیرا قادین ایردن تربیہ دہ اثر ایده چک طبیعتلر ایله ممتازہ در. قادین اوزی برترسہنی سوہر ایسہ ایردن زیادہ صبرلیدر. ایردن معاملہ سی لطیف، قلبی، حسی ایردن اینجہ در. آوروپالیر قادینلرنک هر حاللرینہ حتی بلافتگہ ایرشکان ایرگہ تأثیرلری ایله تقاخر ایته لر. مشهور فیلسوف «رہنان» نک برکتانک اوقودم. خلاصہ سی: «کتابلریمدہ بازدیغم سوزلرنک ایگ گوزلری ہمیشیرہ طرفندن بگا الہامدر» مشهور یازوچیلردن «الفونس دودیہ»: «بن مدعہ مستحق ایسہم یاریسی قادینہ در» دہہش.

بونک کبی شاهدلر کوبدر. آوروپالیرنک احوالینہ اطلاع ایبن هر کسہ معلومدر. هر قایوسی تربیہ دہ اساس قادینلر اولوینہ دلالت ایدر.

افندمز صلی اللہ علیہ وسلم نک سوزلریندہ بونک امثالی کوبدر. ملی اشلر مزگہ اساس اولوی واجب کوب سوزلر واصللر قالدرمشدر. «ہائشہ» رضی اللہ عنہانی کورسانوب: «بارطی دینگری شول ہمیرا دن آلوکز» ہائشہ وحی، معجزہ ایله تأیید ایلمگان بر قادین، ایشتمش حفظ ایتمش اوگرانہش. بن هر مصرلینک تربیہ مسئلہ سی ایگ مهم مسئلہ لردن، باشقہ مسئلہ نہ قدر مهم ایسہ دہ تربیہ گہ داخلدر اعتقادنہ بولنوینی استہرم.

متعلمه تسمیہ ایدلسگان فادیننگ معلوماتی اوفو ویا زودن عبارتند .
 بونلر ایسه اوفوغه، تربیہ گه وسیله، اوفودن مقصود دگل . فادیننگ
 باشقه معلوماتی یاشلگندہ قوہ حافظہ سینہ جمع ایدوب برسی آرطندن
 ایکنچسی چیغوب ہنچک نرسہ لدر . بو قشرلر ایہه عقل وقوہ فکر یہنی
 فونلہب و ہم، خرافاتارنی بترہ چک علمی حقیقتلر آراسنک مناسبت یوقدر .
 انسانقہ علمی عقلنی کسب ایتودن آرتق فائده ایدہ چک بر
 نرسہ یوقدر . علمی عقلدن مرادم ایسه انساننی خیال، اوہام ایچر وسنک
 حقیقتدن اوزاق ایدہ چک تخیل- خیالانو- گه مقابل قوہ عقلیہ در . چونکہ
 انسانقہ مصیبتلر برکنہ فاپودن کلور . اولدہ خیالدر . انسان خیال
 و اوہامدن نہ قدر اوزاق ایسه او قدر حقیقتکہ
 یقین اولور . حقیقت انساننک عالمده یوغانقان نرسہ سیدرکہ انسانگہ
 آنک آرتندن آرمازدن، قصورسز اجتهاد ایتہک تموشدر . حقیقت،
 خدای انساننک ہر امل و مقصودیننی ودیعت ایتہش توکانماز خزینہ سیدرکہ
 حقیقتکہ رغبت و باشقہ سندن میل ایتگان کشیدن
 باشقہ سی طابہ آماز . حقیقت سعادتنک قیاشیدر . زیرا یالفز
 حقیقت انساننی عقل و نفس سعادتینہ ایرشدر . فادین ابر کبی
 حقیقتنی بلورگہ نفسلرینہ حکم ایدر و فائدہ لی اشلرگہ حیاتی ایچون
 ارشاد ایدہ چک عقلغہ محتاجدر . بالاغہ باقار ایساک بالادہ اشتہاء
 نفرت، محبت، شادلی، فایغو، آغلامق، سکونت، آچو کبی حس ایہ
 اثرلنور، و ہم ایہ قابارر، خیالکہ انقیاد ایدر صفتلر کورر موز . ہر
 نرسہنی تلب ویرلماز ایسہ تلہ گان نرسہ سنی آلور ایچون حیلہ مکر
 یالغانلق کبی وسیلہ لر اتخاذ ایدر . بونک سببی ایسہ بالانک عقلی ضعفی،
 معلوماتی آز، قوہ عقلیہ سی قیاس و موازنہ درجہ سینہ ایرشمشدرکہ
 بعض وقتدہ صبر ایدوب رغبت ایتہش نرسہ سنی درست وسیلہ و مناسب
 روشدہ استہسون . یوقارودہ ذکر ایتدکمز نرسہ لدرہ نادان فادین
 بالادن فرقسزدر .

ايرار قادىنلردن طوغرولقى آلوب اېلىسنىڭ مەينەلىرى ۋە ھى
خىللىرى سوگو، عقللىرىنى كىمئو، مكرار يىدىن صاقلانو تېوش دېرەك
قادىنلارنى بەمانلىق. بىندە قادىنلارنى بو صفتلردن تېرئە ايتىمىم. لىكن
اصلى عىب ايرار دە، قادىنلار دەڭل.

بىز قادىنلارنىڭ حاللىرىنى گوزالەش دە چەك بىر اش اشىلا دىكى؟
شېرىعت، اخلاقلىرىنى، عقللىرىنى، قىللىرىنى تېرىيە ايتوۋنى فرض
ايتەش ايكەن تېرىيە ايتە دىكى؟ قادىنلارنى ھىوانلاردىن ايرىماسىز بىر
خالە قالدېرىمىز؟ امىتنىڭ يارىتىدىن زىادەسى اولان قادىنلارنى
چەتتە قارا كۆلۈنكە آنالار بىز، قىللىرىمىز، قادىنلارمىز، ھەم شېرىكلەردىن بولدىلارنىڭ
اچىرولدىنى ايكەن قالدېرىمىز لائىق مېدىر؟. آنلار دىنلارنىڭ زىنىتى، بىزدىن
ايرىلدىلارنى ھەكەن توڭل، قانەمەز وايتەمەز آنلارنىڭ قانلارنىدىن وايتىلدىن ايكەن
بوقىدىر اعتبار سىزلىق انسانىتىدىمىز؟ ايرار قادىنلاردىن قادىنلار ايرىلدىن،
بىز آنلار، آنلار بىز. ايرار قادىنلار تېرىيەسىز ايكەن كەمالە ايرىشەلەر.
قادىنلاردىن باشقە بختيار دىڭل ايكەن بو اعتناسلىق نەدر؟.

بىز اوزىمىزنى دىنلار كە بېوك لىت اولان يقىن قادىنلارە مەبەت ايلە
فائىدە بولدىن محروم ايتەك. بىزنىڭ ھەر قايمىز دوستلارمىز ايلە بىر وجود
ۋە روح اولدىق نېچە ساعىتلەر سويلەشوب طوبىيە تورغان وقتلارنىڭ
لىتلىرىنى اونۇمى. قادىن ايلە اير، آنا ۋە ھەم شېرىكلەر آراسىندە فەكر دە
موافقت اولور ايسە بىنە شادلىقلى ولدىلى اولە چىقىندە شېبە بوقىدىر.
لىكن حاضردە بو شادلىقلى صەبىتلردىن عقل ۋە قىللىرىمىز دەگى باشقەلىق
مانەدر. شولاي بولسە دە بىز آنلارغە شەفت ۋە مەرحەمت ايدوب آنلارنى
غەزەپلى بلەمىز. لىكن مەبەت بىزنىڭ توڭل. چۈنكە مەبەتنىڭ تەمام اولۇى
ذەكر ايدەش موافقتكە باغلاور. اول ايسە بوقىدىر. انسان ھەر وقت دە
مەبەت علاقەسىنە مەتاجىدر. شو چەتتىن خەداى بىزگە مەرحەمت ايدوب
قادىنلار آنالار يارىتەش. بىزىم قىللىرىمىزگە آنلارنى ۋە آنلارنىڭ قىللىرىنە
بىزلىرىنى سوۋنى القاء ايتەش. بو ايسە خەداى طرفىدىن بېوك نەمەدر.

چونکہ بو محبت اوزبىنىڭ بىرىنە صرف ايدلور ايسە تركك زندانندە بىزنىڭ كوكلارمىزنى بوانەچق و بىزنىڭ كى غىرىنلەمىزنى بو بوانچلر بولمقان وقتدە اميدىز ايدەچك قايغو، حىسرتلارنى بىرەچكىر.

بىن بوراسندە هر وقتدە ابراد ايدامكە اولان اعتراضى دفع ايتمازدىن كچە آلمىەن. چونكە بو اعتراض اوقو ايلە قادين آراسىنە فيما وكوب عقللر طرفىدىن حىسن قبول ايدامشدر. «اولك:» «اوقوتو قادينىڭ اخلاقى بوزادر.» اعتقادىدر.

«قادينى تربيە و تعليم ايلە عفت اجتماع ايتماز» اعتقادى هر ايرنىڭ ذهندنە رسوخ ايتمىش. بىزدىن اولىكى كشىلر اوزون سوزلر غرىب حكايە وقصەلر سويلاپ قادينىڭ عقلينىڭ ناقص، آلداو وچىلە كارلقە استعدادلى اولوبنە استدلال ايتمىشلر. قادينىڭ اوقوى حىيلە و مكرنى وشهوتندە حرىتىنى آرتىردىن باشقە فائىدەسى يوق، فكرىنى نشر ايتمىشلر. بىزدە بونلرغە تقليد ايدوب اوقوتو قادينىڭ طبيعتىنىڭ خبىشلىكىنى، بوزقلغىنى آرتىرغە قورال بولە اعتقادىندە بولدىق. حاضرده قادينىڭ عقلينىڭ ناقص اولوبىندە ھىچ كىم اختلاف ايتمىدر. بونىڭ اوزون مدتلىر، كوب عصرلر قادينىڭ جھالت و توبان درجەدە باھا بونىڭ ثەرسى اولوبىنى سويلادىك. اما تعليم قادينىڭ اخلاقى بوزوبىنە شدتلى انكار ايدەمىز. تعليم خصوصاً تەذيب اخلاقە اعتناء ايدلوب تربيە ايدلور ايسە قادينى هر نچارلىقدىن كوتاروب مرتبە و اعتبارنى قايتارر. عقلنى اكمال ايدىر. هر اشكە فكر ايلە قارامق قوسىنى وىرر. فكر، ميزان ايسى ايدىر. اگىر بىر قادين يازو و اوقو اوگرانوب معاشقە، مكنبەدە بولنوب طوغرى يولدىن چىقىمىش ايسە، ھىچ بىر نرسە بىلمىگان بىگىرچە قادينلر ناموس و شرفلرىنى قارچىلر، خادم و خادمەلر واسطەسىلە صايغ ايتمىشلردىر. حقيقتدە ايسە فىلىنىڭ پاكلىكى غرىزە و طبيعتلردەدر. اگىر قادين طبيعتندە صالحە ايسە علمى تقوا

ويخشىلىغىنى آرتۇرۇر. اگر فاجىرە ايسە فجورىنى زىيادە ايدىر. ايرلرگە نىسبەتدە علم شولايدىر. آدملىردن بولغان نوع علم وتعليم ايله ضالانە بولنولرى علمنى آلودن منع ايتماز. خدای: «يىضل به كئيترا ويهدى به كئيترا وما يىضل به الا الفاسقين» جەلمسى ايله فاسق وفاسقەلرناڭ ضالانە بولنولرىنى بىلدۈرۈشۈر. تعليمناڭ محض ضرر وضرغە منشا اولوى ئمكىن بىر نرسە دگل. اوقومش قادين، نادان قاديندن زىيادە اشناڭ نتيجهسندن قورقار. مطلق ايشىدو ايله ضررلى اشكە جاھلە قادين كىي حماقت ايله كىرشماز. يوقارودە بيان ايتىدىگم سوزلرنى تاكىد ايدەك بىر ملاحظە ذكر ايدەچگم: فرناڭ قادينلرى عموميتلە باطنلرى نە اولور ايسە اولسون ظاهردە اولزلىرىنى محافظە ايدىرلر. اير قادين اولارق آيلرچە برسى ايكىنچىسىنى سووب ياشادكە آرالىرىندەغى اسرارنى كشى ايدەك بىر نرسە ظهور ايتسون، ايتماسون كزىندكلرناڭ سكونت وجدىت ووقار ايله ايرلردن كوزلرلىنى صافلارلر. اگر ناگاه قارار ايسەلر بويە كوز اوچى ايله گنە باقارلر. اما بزناڭ عفتلو قادينلرمز دن برسى بر اير كورر ايسە باشىنى ايلاندروب فكرلاب قارار. بونداي حركلر اوزىناڭ قدرىنى اعتبارىنى بتروىنى بىلماز. عفتنى طاشلاب شەوتلر بىنە اتباع ايدەن قادينلرناڭ حالنى آرتق صورامە. نىر بىيە وادىكە مخالف اشلرگە عمومى اورىنلردە اوراملردە ارتكاب ايدىرلرگە، قلم يازودن خجالت ايدىر. اجنيلر آراسندەغى بونداي طائىفەنى، عادتلرلىنى بىلگان كشىلردن باشعەسى عفتلو قادينلردن ظن ايدىر.

بزناڭ قادينلرمز الفت ايتدىكلرى عطالت ايڭ رذيل برشى ايسەدە تركلىكلرىندن جىز كىي اولمش. قادينلرمز اولردە بىر نرسە اشلمىلر، هىچ برهنلرى يوق وهىچ برفن بىلمىلر، كتاب اوقومىلر وخدايغە عبادت ايتىمىلر ايكان نە ايله اشتغال ايتەلر؟ هر كىم بىلدىگى كىي باي، فقير، عالم، جاھل، سىد، خادم وهر جنس، طبقەناڭ قادينى فرعلرى نەھيتسىز بىر نرسە ايله اشتغال ايدىر. اول ايسە اپرى ايله

علافہ سیدر۔ بعض ابری اوزینی سوہر ظن ایدر۔ بعض وقتہ ابری نی کور شیسندہ گی فادینلرنک ابرلری ایله مقارندہ بولنور۔ بومشقتلی امتحانن فائدہ بسا ضررینہ نتیجہ چیمقاردیقن صوٹ اوزگارگان اوزگار ماگاننی بلور ایچون میلنی نجر بہ ایدر۔ ابری فرداشلرینہ محبت ایتمش و دوستلقلری بولنور ایسه قلمبندہ گی محبتلرینی آلور ایچون هر توری وسیلہلر ازله۔ ابرینک خادمہلری ایله معاملہ سنی وچیت فادینلر کلاکدہ کوز فاراشلرینی هر وقتہ ملا حظہ ایدوب ایرندن شہلہنور۔ قلبی یریندہ وایرینک میل ایتماوینہ اشانورلق درجہدہ نوسی نچار وآلامہ اواماز ایسه هیچ خدمتچی قادین قبول ایتماز۔ اگر سوز ایله محاکمہ دن بوشانور ایسه خیالندہ تمثیل ایدر۔ شو سبدن کورشی فادینلری وایبدهشلری ایله جیولورلر ایسه سیغاره توتونی، قیوہ بووی ایله طاوشی کوتارلوب ابری ایله اوزی وایرینک یقینلری، پولداشلری آراسندہ اولان فصللری، فایفوسینی شادلغینی سویلہر، کوکرہ گندہ نہ وار ایسه چیقارر۔ هیچ سرنی فالدرماز۔ اولوم یئاغیندہ ایسده خبر ویرر۔ بو ایسه ابرینہ محبت ایتمش قادینک حالیدر۔

اگر قادین ابرینہ میل ایتماز یاخود ازدواج ایتمامش اولور ایسه تکرار سؤال ایدرم نہ ایله اشتغال ایدر؟۔ برنجی قادین ایریندن نجات اولمق ایچون سببلر حاضرلر۔ ودیگری ابر ازلهر۔ وبار فایفوسی ابر ازله و اولور۔ ابر اولورغہ مستحق کشی ازلهب وقتنی ضایع ایتماز۔ بلکه کیا و ازلهر، ایرازلهماز۔ قادین اخلافسز اولور ایسه، فرصت بولور ایسه غنیمت بلور۔ فایفوماز۔ الگ عزیز اولان اوزینی تقدیم ایدرگہ موافق صفتدہ ابر کرک اولوی خاطرینہ بویله کلماز۔

اوقومش تریبہلی فادینلر ایسه تماما بونک عکسیدر۔ اگر سوق قدر ایله حلال اولمیان وچہدہ ارتکاب ایدرلر ایسه بیوک

محبت، محبوبنىڭ احوالى، صفاتلىرىنى سىرتلىرىنى بىلىدىكىن سوڭ يوز
 وبىڭلرچە كىشىلر آراسىدىن صابلاپ اولور. تربيلى قادين اوزىنه اهل
 اولمىيان كىشىنىڭ توزاغىنه توشودن واوزىنى تسلىم ايتودن صافلانور.
 اوزىنى مزاجىنه كوره مدافعه و صافلاقدىن سوڭ تسلىم ايدر.
 بونلر نڭ هر فايوسىنىڭ سببى توبانده ذكر ايتىدىگم ايتدائى درجه ده
 تربيلىنىش اخلاقدر.

اگر قادين جديتلى، شرفلى عائله اچروسىنده مطاعه و او
 اشارى ايله شغلله نورگه عادت ايتىش ايسه وبو عائله ده بالانىڭ
 شعورىنه اثر ايدىچك وهىچانگه كيتره چك لايقىسز اشلىر كورنماز ايسه،
 وقوه حسيه سىنه عقلنى حاكم ايدرگه عادتلىنىش ايسه اخلاق وطوغرى
 يولدىن آپرلو بونداى تربيلى كورگان قزىلر آراسىنده اولماز. نه قدر
 عذاب و اوكنچى اولسىده شهوتىنه اوزىنى تسلىم ايتماز. خلاصه:
 قاديننى عقل و تربيلى صاقلار. جهانت دگل. بلىكه تربيلى و تعليم امت
 آراسىنده شرفلى اخلاقلى قادينلر بئشدررگه برنچى وسيله در.
 قاديننىڭ جهانتنه اعتماد ايتىش كىشى بىنم نظرمدى صوقر كىشى
 يذاكله گان صوقر كىمىدىرگه بولسىده برنچى مرتبه تصادى ايتكىن
 بازغه توشارلىر.

حجاب.

(قادينلرنى پرده لاور)

بن دورت سنه اول «دوك داركور» گه رديه اولارق فرانسوزچه
 نشر ايتىدىگم كتابده مجمل درجه ده حجابدىن بحث ايدوب انڭ مهم
 مزينلرنى ذكر ايتىش ايدىم. ليكن حجاب نه ونه روشده اوله چغنى
 ذكر ايتمامش ايدىم؟ حاضر شو خصوصى يازاچقم. بلىكه قارئلر
 بنى بالىكله حجابنى بترمك صددىنده بلورلر. ليكن بن هنوز

عجابت مدافعه و اعتبار ایدر که لازم ادبلردن عد ایدرم. شریعت اسلامیه که موافق اولماسنی استرم. بزنگ آرامزده معروف اولان حجاب شریعت اسلامیه که مخالف احتیاط حددن چغونی سوهمک و شریعت حکملری ایله عمل ظن ایدوب مبالغه ایدولری شریعت حکملریندن تجاوز ایندروب امتکه بیوک ضررلری ایجاب ایتمشدر. بنم بو مسئله ده فکرم ایسه آروپالیلری رفع حجابده شو در جهده مبالغه ایتمشدر در که حتی قادینلره اوز حیاء و شهوتلرینی محافظه ایتمک مشکل لشمدر. بزلر قادینلری پرده له و ایرلر کوزینه کورساتماوده شو در جهده مبالغه ایتدک که، قادین فوراللدن اولان بر فورال یا صافلانه چی طاوار کبی اولدی. خلقت انسانیه سندن اولان ادبی و عقلی مزیتلردن محروم اولدی. بو ایکی طرفنگ اورتاسنده تیزلکده بیان ایدم جگم شرعی حجاب واردر. بن شونارغه دعوت ایدرم.

بو نقطه قدری قادینلری تربیه ایتوده بگا اتباع ایتمش اوفوچی شاید بگا و بنم شریعت اسلامیه ده معروف حجابگه دعوت ایدویمه مقاومت ایچون وار قوتنی جمع ایدر.

ذهنده کوب زمانلردن بیرو برله شمش و هم عسکرلری ایله حاضرده گی معروف عادتدن مدافعه ایدر. لکن نه قدر مدافعه قوتلی اولسه ده بو عادت اوزاق فالمایه چی، بته چکدر.

بنو و خرابلقغه یوز توتقان بر اشنی صافلاوده ثبات و شجاعت هیچ کار ایتماز. بو عادتنگ اساسی هرگون چرمکده و بیتما کده در. هر سنه بر کیمساک اوز اوزیندن خراب اولمقده. بو سوزنگ درستلکنی هر کم تصدیق ایدر.

هر کم یکریمی سنه اولده گی عجابنگ بو کون بولماوینه اشانور. کوزمز ایله کوب فامیلیالرده قادینلرنگ اوز یومشلی ایچون چقدقلرینی، اوزلرینه متعلق مسئله لرده ایرلر ایله معاملده بولندقلرینی، هوا لطیف و صاف اولغان و قتلرده سیرگاملره و چیت یورطلرغه ایرلری

ایله برابر سفر ایندکلرینی هر کون کورمکده مز. بو اوزگارشلر اڭ شدنلی درجهده قادینلرینی چیقارمازغه عادت اینتمش عائلهلرده کورنمکده در. بو زمانلردن آزغنه اول قادینغه ایرینڭ اویندن چیقمتی و بوینی کوسترمک بیوک عیب ایدی. اگر قادینغه سفر لازم اولور ایسه سفرنڭ کیچهده اولوینه نهایت درجهده احتیاط ایدلور ایدی. آناسی، فرداشی، قزی ایر ایله برلسکده مائدهگه او طور مق عیب ایدی.

هر کم تاریخ بلور ایسه حجابنڭ قادینڭ دنیادهغی حیاتنده هر دور صورنکه وکروینی بلور. «لاروس» پرده کلمه سنده: اولک یونان قادینلری پرده استعمال ایدرلر و اولریندن چیقدیقلرینده حاضرده شوق خلقلرندهغی روشده بر طرفی ایله یوزلری ستر ایدرلر ایدی. «دین مسیحی پردهنی ترک ایدوب مملکتلرینه داخل اولدیقه باشلرینی یولده و نماز وقتلرینده ستر ایدوینی محافظه ایتدی. قادینلر اورتا قورلرده خصوصاً طوقزچی قورنده پرده استعمال ایدرلر ایدی. پرده قادیننڭ باور نیسنی فایلاب یرگه قدر اوسترالور ایدی. ۱۳ نچی قرنکه قدر شوروشده استعمال ایتدیلر. قادینلر بو عصرلردن صوڭ پردهنی ندریجی خفیفله شدروب حاضرگی روشک یوزنی توزان وصالقیندن همایه ایده چک یکل بر ستره اولدی. لیکن بو عصرلردن صوڭ اسپانیا و آنڭ تحت همایه سنده اولان آمریقاده بر آز باقی قالدی. «البته او قوچیلر بو سوزلردن حاضر بزنگ آرمزدهغی حجاب مسلمانلرغه غنه خاص و آنلرغه چقارغان بر نرسه بولماوینی بلورلر. هر امت آراسنک جاری اولان بر عادت اولوب اجتماع و ترقی نتیجهسی اولرق بتمشدر. بو مسئلهنی دینی و اجتماعی جهندن بحث ایتولازمدر.

دین نظرندە حجاب

اگر شریعت اسلامیهده حاضردهگی کبی مسلمانلر آراسنده معروف روشده حجابنی لازم اینتمش نصوص شرعیه بولنه ایدی بن بحث

ابتودن صافلانور ایدم. ظاهر امرده نه قدر فسادنی ایجاب ایتسه ده
 خداینگ مقدس سوزارینه اشانه-ق واجب اولدیغندن بن هیچ منافسه
 ایتمازدن بر حرف اولسون یازماز ایدم. لیکن بز حاضرگی روشده
 حجابنی واجب ایتمش هیچ سوز خداینگ قرآننده بوله آلمیمز. بلسکه
 حاضرگی حجاب بعض امتلر ایله فاتیشوب استعسان ایتدکن صوڭ
 آنوب دین کیومی ایله کیندرلوب باشقه ضررلی عادتلر کیی دین
 آنلردن پاک ایتسه ده دین اسمندن فلبلرگه اورناشدرلمشدر.
 شو جیتدن بومسئله دن بحث ایدونی اوزمگه واجب بلوب مسلمانلرغه
 بو عادتلرینی تبدیل ایتو کرک اولوینی بیان ایده چکمز. خدای قرآنده:
 «مؤمنلر کوزلرینی صافلاسونلر وفرجلرینی محافظه ایتسونلر. مؤمنه
 قادینلر کوزلرینی وفرجلرینی صافلاب زینتلرنندن کورینه تورغان
 برلریندن باشقه سنی کورساتماسونلر. پرده لری ایله کوکراک اوستلرینی
 ستر ایتسونلر. زینتلرینی ایرلریندن و آنالریندن، ایرلرینگ آنالریندن
 بالالریندن، ایرلرینگ بالالریندن، فرداشلریندن، فرداشلرینگ
 بالالریندن، همشیره لرینگ بالالریندن یا قادینلردن، فوللرینگ اولان
 فللریندن، قادینلرغه شهوت نه در بلیمان فضله طعاملری ایچون ایارمش
 کشیلردن باشقه لرینه، قادینلر عورتینه اطلاع ایدرک شهوتلری اولمان
 بالالردن باشقه لرینه کورساتماسونلر: خفی ایدامش زینتلرینی بلکرو
 ایچون آیاقلرینی اورماسونلر» نور سوره سینده.

قرآن بو آیتده قادینه بعض اعضالرینی کورساتونی مباح ایتمش
 لیکن قایسی اعضالر اولوینی بلدرمامشدر. عالملر بو اعضالرینگ
 قایو اعضالر اولوینی بلونی خطاب وقتنده معروف اولان عادتگه تابع
 دیملردر. جمیع اماملر یوز، ایکی قولنی کورساتونی جائز دیه اتفاق
 ایدوب آیتگه داخل دیملردر. ایکی آیاق و بلاکلرده اختلاف
 ایتمشدر. «ابن عابدین» ده: حره قادیننگ بوزندن، ایکی قولی
 و آیاغندن باشقه بری حتی اینوب نوره تورغان صاچلری درستراک

مذہبہ، راجح اولان مذہبہ طاوشی وبلہکاری ضعیفراک مذہبہ عورتدر. یاش قادین یوزلرینی کورساتودن منع ایدلور ایسده عورت اولدیفی ایچون دگل بلکه فتنه دن قورقواچوندن... یاش قادیننگ ومیقهسز یگتنک یوزینه شهوت شکی اولسه قارایق درست دگل ایسده شهوتسز قارامق مباحدر. (۱) شافعی مذہبندہ یازلمش کتاب الروضده: ایر قادیننگ وفادین ایرننگ یوزینه وایکی قولینه فتنه گه سبب اولماز ایسه قارامق جائزدر. معامله وشهادت وقتندده قارامق مباحدر. بلکه شهادت اداء اینکان وقتندہ آهق ایله تکلیف اولنور. (۲)

«عثمان بن علی» الزبلی ننگ «تبین الحقائق شرح کنز الدقائق» نام کتابنک: حره ننگ یوزیندن، اوچیندن، آیاقلریندن باشقه سی خداینک شو سوزی ایچون عورتدر: زینتلرندن ظاهر اولانلرندن باشقه سنی کورساتماسونلر. زینتلر زینتنک اورنی مراد اولوب ظاهر اولانی یوز واولریدر. بو سوز ابن عباس و عبدالله بن عمر مذہبیدر.

یوز وایکی اوچینک عورت اولماوی مالک وحنبل مذہبلر ندهده معروفدر. حضرت عائشه دن روایت ایدلمشدر که: رسول الله غه اوتالی کورینه تورغان کیوملر ایله اسماء بنت ابی بکر کردگنده ائندمن: قادین بلاغتکه ایرشدکن صوگ یوز وایکی اوچینه اشارت ایدوب شونلردن باشقه اعضالرینک کورینوی جائز دگل» بیورمشدر. «سید صدیق حسن خان بپادر» اوزینک «حسن الاسوه» نام کتابینک صحیفه ۹۶ و ۳۳۶ جزئده قادینلرغه بو قدر اعضالرینی آچارغه رخصت ایدلوی قادین فوللری ایله اش اشلرگه، شهادت، محاکمه، ازدواج وقتلرینده کورنورگه محتاج، اوراملرده خصوصاً فقیره لری بالان آیاق یوزرگه مجبوره بولندیقلریندنر.

شریعت فادینلرغه ابرلرگه ویرگان حقوقلرنی ویرمش. جنائی ومدنی اشلرینک آغیرلغنی اوزلرینه بولکلامش. فادین اوزینک مالینی اداره وتصرف ایدرگه حقی ایکن نیچوک بر ابر فادیننی کورمازدن؛ طانیمازدن نکاح عقد ایده بلور.

فادین باشندن آیاغینه قدر پردهلنمش یاچارشاو آرطندن بز فلانه فادیندرکه اوزینک یورطینی سکا صانماق یا ازدواجنده فلان کشینی وکیل ایتهدر، فادینده بن فلان کشینی وکیل ایتدم، صاندم دیپورده ایکی یقین ویاچیت کشیلرنی شاهد ایتمک ایله کفایه لنور. هیچ کمنک قلبنی اشاندرهچق بر شی یوق. محکمه لرده تفتیش ایدلمش کوب واقعه لر بوندای حاللرده یسالان وحیللرگه ارتکاب ایدونک یکللگنی کورسته لر. کوب فادینلرینک اوزلرینک خبرلری یوق ایکن ازدواج وماللرینک اجرتکه ویرلدکلرینی، صانکقلرینی، بلکه ملکلرینده اولان هر نرسلریندن آبرولدیققرینی کوب مرتبه لر کوردک. بونلرنگ جمعیینه فادینلرینک پرده لنو وایرلرنگ فادینلر ایله معاملهلر آراسنک سد اولدیقلرنندنبر. پردهلنمش بر فادین نیچوک اوزینه معیشت ایدهچک هنر، تجارتده بولنور؟ اگر فقیره اولور ایسه نیچوک ابرلرگنه اولمش بر اوده خادمه لک ایتسون؟ پردهلنمش بر فادین اوزینک تجارت خانه سنی ایرلر آراسنده نیچک اداره ایتسون؟ نیچوک پرده ایچروسنده فادین ایگون ایگوب اورسون؟ و نیچوک اوزینی او کبی نرسلر اشلرگه اجرتکه یاللامش فادین اشنی اشلاسون؟

خلاصه خدای بو دنیانی خلق ایدوب بنی بشرنی اوستنک قوه سی ایرشدیگی قدر فائده لنور ایچون خلق ایتمشدر. انسانده حقوقی ایارتوب تصرف قوه سی ویرمش. حقوقلر ایله فائده لنوده ابر ایله فادیننی آبروب یرنک بر طرفینی فادینلرغه وایکنچی طرفینی فادینلردن

اعتزال ایدوب فائده لئسونلر ایچون ایرلرگه تعیین ایتما مشدر. بلکه آیرماسز ایکی صنفینک فوتلری درجه سنده فائده لئورگه لائق ایتما مشدر. حیات یولنده بار قوت و عقلنی صرف ایدوب حیات کرکلرینه قادیغه یئینلریندن باشقهغه کورنو جائز دگل ایکن نیچوک اجتهاد ایتما ممکن اولور؟

قادینی بو روشده حقوقدن محروم ایتونی عقل و شریعت هیچ درست کورماز. قادین شاهد یا خصم اوله رق یوزینی اوروتوب قضا خانده نیچوک محاکمه ایدله بلور؟. کوب سنه لر کچدی قاضیلر و خصم لر محاکمه مسئله سنده قادینه تپوشلی اولان اشنی رعایه ایتوده مساهله ایتمکه لر. قادیننگ بر مسئله ده شاهد یادعوا ایتدکنده یوزینی اورتدگی حالد شهادت و دعواسنی قبول ایدرلر.

عادتلرینه اعتبار ایدوب بنم ظنمه بیوک ضررلرنی ایجاب ایده چک مسئله ده مساهله ایدرلر. چونکه پرده لئمش بر انسان ایچون بیوک حیل کارلغه ارتکاب ایتو پک قولایدر.

حکم اورتنده قادین ایله طورمش هر ایرگه مخاصمه ده بولنمش قادینی طانورغه نپوشدر. وطانوبنده کوب فائده لر واردرکه الک مهی سوزنک درستلگنی بلودر. بن قاضیغه یوزینی اورتمش کشیگه حکم ایتو جائز دگل ظننده ایم. بو روشده هیچ شاهدنک شهادتی قبول ایدلماز گماننده ایم. بلکه برنجی درجه ده قاضیغه شاهد و خصمنک یوزینی کور و خصوصاً جنایت مسئله لرنده واجبدر. واجب دگل ایسه شرع و قانون محاکمه وقتنده اسم، یاشینی، هنرینی، طوغان یرینی سؤال ایدونی نه ایچون واجب ایتمشلردر. کشی اوزی طانیلماز ایسه بو سؤالرده نه معنا وار؟. شریعتنک شهادت وقتنده قادینی یوزینی آچو ایله تکلیف ایتونده گی حکمت ظاهردر. اولده یوزگه چیغا تورغان علامت و حرکتلرنی تفرس ایدوب شهادتنک حقیقتنی بلمکدر. بزنگ

ذکر ایتدگمز، حجابنڭ ضررلری شکسنز شریعتنڭ یوزینی وقوللرینی کشف ایتونی مباح ایتوینه داخلدر. بز ایسه بوندن زیاده سنی استه میمز. مذهب اماملری ازدواج این چک کشینگه قادیننڭ یوزینه قاراماقنی مباح باککه رسول اللهنڭ انصار یلردن برسینه خطاب ایتمش شو حدیثی ایله مستحج اولوینی بیان ایتمشلر. باش قدا یبارمش انصار یگه: «کور دکمی» دیدکنده کور مادم. دیمش. رسول الله: «سن آنی کور زیر کور شمک سزنڭ آرا گزده محبتنی دوام ایتدر» بیور مشدر. بو ذکر ایتدگمز قرآن واحادیث وفقه اماملرینڭ سوزلری هر قابوسی آچیق روشده خداینڭ قادینلره یوز قوللرنی کشف ایدرگه مباح ایتونی کور ستمکده درلر.

بو شریعت اسلامیه حکملرنده هیچ مشکلاک یوق. قادین وایرلرنڭ هر قابوسینه قولاید. کرک شریعت وحیات تکلیفی ایتمش اشلرنی ادا ایتوده ومعامله ده بیوک مشکلاک ایجاب ایتمش حجاب ایله ایر وقادیننی آیر مامشدر. عجابکه رعایه ایتو قادینلرنڭ آدابلر بندندر دعواسنی درست بر دعوا دید تلقی ایدهمم.

چونکه ادب ایله یوزینی پرده لیمک وکشف ایتیمک آراسنک هیچ مناسبت یوق. ایر ایله قادین آراسنده غی آیرما نیندای فاعل گنه بنا ایدلمش؟ ادب ایر وقادین ایچون بردرکه اولسده عمل ومقصوددر. شکل وکیوم دگلدر.

اما بو مسئلهنڭ هر سطر نده یازلمش فتنه دن قورقو ایرلردن خوف ایدمچ کشیلرنڭ کوکللرینه باغلو بر آشد. قادینلر محل فتنه نی بلو ایله محکومده دگلدر. هر ایر فتنه دن قورقور ایسه کوزینی یومهق تیوش اولدیفی کبی هر قادینفده لازمدر. آیتده وارد خطاب قادین وایرلرگه بر نیگز توجیه ایدلمش. کوزلرنی وعورتلرنی محافظه در. بو ایسه یوزینی ستر ایتوده فادین ایردن ممتاز دگل. برسینه پرده لنولازم ایسه ایکنچسینه ده پرده لنو تیوشدر.

عجبا ايرلر قادينلر طرفندن كلهچك فتنه دن قورقورلر ايسه نه اچون ايرلر يوزلر ينى قادينلر دن پرده لاي ايله امر ايدلما مشلر ؟. ايرنك همى قاديننك همى ندىن آن، اوز ينى طيوده و ھكم ايتوده قاديندىن عاجز وقادين ايردن هر نرسده قونلئيميدر كه ايرلر كه قادينلر قارشوسنده نه قدر كوركام و ماطور ايسه لرده يوزلر ينى آچونى مباح ايدلماش ؟. قادينلر ايرنك عقلىنه خواجه اولمازدن نه قدر سوكمسز و ايلامسز قادين كوردگنده مفتون اولوب فتنه كه توشولرندىن قورقوب مطلقا پرده لايو ايله امر ايدلما مشلر مى ؟ اگر هر كس بونى دعوا ايدر ايسه ايردن قادين استعدادى كامل اولوينى اعتراف ايتماش اولور. اگر قاديننك استعدادى كامل ايسه نه اچون ايرنك اسارتى آستنده برافماش ؟.

«برقع» «نقاب» تسميه ايدلماش ايكي پرده بلكه اوزلرى فتنه كه باعثدرلر. زيرا آق اولان اينجه «نقاب» نك آستندى قادينده اولان هر ماطورلىق كورينور. ونه قدر عيب وار ايسه بارچه سنى ستر ايدر. اوشنداق برقع نام پرده نك آستنه برون، آغيز، ايكي ايرين كورنماز ايسه ده ايك گوزل ماكللاى، قاشلر، يكاقلر، ماكللاى ساچلرى، موينلر كورينور. حقيقتده ايسه بو ايكي پرده انساننى رغبت ايتدريمن زينتلر جملئسندىن كه آن ياشرين اعضالرنى آچيق درجه ده كورينگان اعضالر مفتون ايتدكدىن صوك كشف ايدر كه مجبور ايدرلر. قاديننك كورينگان اعضالرى فتنه نك برنجى سبئلرندىر. بلكه فتنه نك ايك مهم اسبابندىن بورگان وقتده قادينده كورنماش حركتلر وتدليلدر. پرده لايو ايسه قادينغه اوزينده گسى حركتلرنى كورسانوب رغبتلىندر كه ايك زياده ياردم ايدر. چونكه پرده لايو قاديننك شخصيتنى ستر ايدر ده هيچ كه نك بلويندىن قورقماز. پرده آستنده كوكلئ نه استر ايسه اشلر. لىكن بوزى آچيق اولور ايسه اش

باشقہ لشور. معلوم عائلہ گہ انتسابی، اوزیندہ گی حیاء و شرف اوزینہ رغبتلندره چک اشدن و حرکتدن منع ایدر.

برقع و نقاب و ہر توری پردہ لری ایلہ پردہ لئو اسلامدہ مشروع اشار جملہ سندن دگل. بلکہ اسلامدن اولگی اسکی عادتار جملہ سندندر. بو عادتلر اسلام یورطلرینک حاضردهده کوبسندہ معروف اولماولری دعواہزی آچیق تایید ایدر. اسلام دینی ایلہ دیانتلنمگان بعض شرق خلقی آراسندہ معروف اولوی بونی آچیق کوسترر.

آیتنک صریح دلالتی ایلہ اسلامدہ معروف اولان حجاب پردہ ایلہ کوکرک اوستلرینی ستر ایتمکدر. یوز وقوللرینی آچماندر. اما حجابکہ تعلقلی قادینی، اولردہ حبس ایدوب ایرلر ایلہ قانتاشودن منع ایتو مسئلہ سی ایکی قسمگہ بولنور: بری رسول قادینلری ایکنچسی باشقہ مسلمہ لردر. شریعتکہ بونارغہ باشقہ اوچنچی قسم یوقدر.

رسول اللہ قادینلری حقندہ شو آیتلر وارد اولمشدر:

ای مؤمنلر! پیغمبرنک اویسنہ اذنسز کرماکڑ. بر نرسہ سؤال ایدر ایساکڑ پردہ آرقلی صوراکڑ. بو روشدہ آنلر ایلہ معاملہدہ بولنو سزینک و آنلرنک قلبلرینی ایٹک زیادہ پاک ایدر. سزگہ رسولنی اذا و آنسندن صوک قادینلرینی ازدواج ایتمک اصلا جائز دگل... «ای رسول قادینلری سز لری عادی قادینلرنک هیچ بری کبی دگلسمز. اگر سز اوزکڑنی صاقلار ایساکڑ ملایم سوزلر ایلہ خضوع کوسترماکڑکہ قلبلرنده آورولری اولانلر طمع ایدرلر. سز آنلرغہ یخشی سوزلر ایلہ سوبلہشکڑ. اولرکڑدہ وقار ایلہ استقامت ایڈکڑ. اولدگی جاهلیتکگی قادینلر کبی اولرگڑدن حقوب زینتلرکڑی کورساتوب یورماکڑ.» احزاب سورہ سندنہ.

ہر مذہبنک فقہ و تفسیر کتابلرنده بو آیتلرنک رسول قادینلرینہ خاص بولویندنہ هیچ اختلاف یوق. خدای آنلرغہ بو نوع حجاب ایلہ

امر ایدوینک سببئی: سر عادی فادینلرنک هیچ برسی کبی دگلسز، جہلہسی ایلہ بیان ایتمشدر. آیتنک سبب نزولی خاص و باشقہ فادینلرنغہ مطابق اولمادیقندن بونوع حجاب باشقہ مسلمہ لرگہ فرض واجب دگل (۱) ایکچی قسمنی ترکیب اینمش باشقہ مسلمہ لر حقندہ فقہ کتابلرنک معروف شو حدیث رسول اللہ دن چیت کشی ایلہ یالغزغنہ خلوتندہ فالوارندن منع خصوصندہ وارد اولمشدر: محملری اولان ایرلردن باشقہسی ایلہ فادینلرنی خلوتندہ فالدرماگن. «ابن عابدین: اجنبیہ ایلہ خلوتندہ فالو فاجمش بورچلی قادین خرابہگہ کرور یاخود قادین قارچق ویا آرادہ پردہ اولور ایسہ جائز اولور. باشقہ صورناردہ حرامدر» ایکچی ضعیف روایتندہ مکروه تحریمی در. ابویوسف کراہتی تحریمی دگل دیمشدر. (۳۲۳ بیت - ۵نچی جزده) خلوتندہ فادیندن باشقہ محرم ایر یاخود اشانچلی فادین بولنور ایسہ جائز اولور. خلوتندہ باشقہ ینہ بر ایر بولنور ایسہ حرمت زائل اولورمی اولمازمی؟ اطلاع ایدہ مادم (ابن عابدین ۳۲۳ بیت - ۵نچی جزده) اگر خدای رسولینک فادینلرنیمہ فرض اینمش نرسہ ارگہ ایبارو باشقہ مسلمہ لرگہ دہ مباح دیبورلر ایسہ جوابدہ: خدای، سزلر ای رسول فادینلری باشقہ فادینلرنک هیچ قایوسی کبی دگلسز» جہلہسیک بو حکم دہ مساواتنی اعتبار اینماز، حجابدہ احترام واعتباری لازم اولان نرسہ گہ تنبیہ اینماز ایدی. مجرد اقتدا ایچون خداینک صریح حکمنی تعطیل اینمک ایتمہ مناسب دگل تحفیف بکلک اولان نرسہ لردہ توسع لازم. تشدید، تضییق حیانتک اساسنی تعطیل روح دیدن دگل. قرآن آیتلری تحفیف اوزرہ وارددر: خدای سزگہ بکلک استر، آغراق استہمز» «خدای دیندہ سرگہ هیچ آغیرلق ایدہ چک بر شی تشریح اینمازش» اگر رسول فادینلرنیمہ ایبارو مطلوب اولہ ایدی تقوالق وسنتکہ ایبارو ایلہ معروف خلفالرنک ایٹک مشهوری مذکور حجابگہ مخالف هیچ بر

روشنه عائلهسى ايجروسنده معاملهده بولنماز ایدی. دعوامزنی توبانده ذکر ایدلهچك واقعه ایله اثبات ایدرز: «سلمة بن قیس» اوزینك قومندن برکشمینی بر صوغش خبرنی ایرشدرمك ایچون «عمر» رضی الله عنه گه بیارر. رسول، عمرنك اوینه يتدکدن صوڭ: اذن صورا بسلام و بیروب ~~کردم~~ خلیفه اوزرینده خرما مونچالیمی ایله تولدراغان ایکی وساده گه طایانمش ایدی. بگا برسنی آطدی. بنده اوزرینه اوطردم. اوینك صفةسنده گی اونك اوزرینك پرده وار ایدی. قادیننه: ای ام کلثوم! آزوق کیتر دیدگنده زیتون مای ایله اکمک وتیولمگان طوز چیقاردی. قادینینی بزیم ایله آشارغه دعوت ایدوب: ای ام کلثوم! بزنگ یانمزغه چیقوب برابر شو طعامدن تناول بیورمازمیسن؟! دیدگنده: بن سنك فاشگنده ایر اولوینی حس ایدرم» دیدگنده عمر: اوت واردر فقط اهل بلدهدن اولوینی گمان ایتمام» دیدگنده خانم: اگر بنم ایرلر قارشوسینه چفومی استر ایساك بگا «جعفر» «الزبیر» قادینلرینه کیدرمش کیوملری کیدرر ایدك» دیدگنده عمر: ام کلثوم علی بن ابی طالبنك قیزی وامیر المؤمنینك قادیننی اولوق سگا کفایه ایتمازمی؟! بیوردفدن صوڭ: بگا اگر راضیه اوله ایدی سنی دها خوش طعام ایله اطعام ایدر ایدم (۱) دبه خطابده بولندی.

شریعت بو حجاب ایله امر ایتماویندن صرف نظر فائدهسز و کیلاچك مبعثده بیان ایدلهچك بیوک درجهدم ضرر لیدر.

(۱) تاریخ الطبری ۲۷۱۶ بیت ۵۱۵۱ چی جزده.

۲ حجاب

(اجتماع نظرندە.)

بىزنىڭ حجابىنى ضعيفلاشدرۇپ اسلامىتىڭ مەرفۇش رۇشك اولوينى استاومز اوروپاليلرنىڭ جەمىع حركات و عادتلىرىنە تەقلیدانە ويا، يىكالىق مناسبتى ايله دگلدەر.

بىز بو و باشقە مسئلهلردە اسلامى عادتلىرىمىزگە تەمسك و احترام ايدوب امتنىڭ مزاجىنە و اعضالىرى آراسىندە الفت تەحصىل ايتىدەرەچك اعتقادى ايله باقمىدەمىز. ھەر كۈن كىيۈمنى آلەمشدرۇپ كىيۈم كىيە تورغان كىشىنىڭ كىيۈمگە قاراۋى كىيى قارامىمىز. حجابىنى شۇرەيتدە مەرفۇش اولان رۇشىنە قايتارلويىنى طلب ايدومىز، امتنىڭ مەشىت و حىياتىنە بىك تاثيرى اولويندەر.

ذوقىمىزگە موافق يا مەخالف اولدىغىندىن بىر اشنى گۈزل يا قىيىح دىيەچك دگلىز. بىلكە قادىننىڭ و اوزمىزنىڭ حىياتىمىزنىڭ كىم سەبەبلىرىدىن اولدىغىندەر.

حاضر بىزنىڭ سوزمىز بىزگە مەشىت، تەركك مى؟ ياخود اوزمىزگە بىنو، انقراض ايله حكىم ايتۈمى لازىم؟. سوزمىز شو نەقشەدەر. اطرافىمىزدا اولان امئىلر سەادت، بختىبارلىق، قوتلىر اىچۈن اوزوشۇدە، بىزدىن ھەر كۈن ھەر تورلى خلىق اوزوب كىتىمىدە، بىز كوزمىزنى آقايىطوب آندىرغە باقمىدە و بابالارمىزنىڭ خالىرىنى نىچۈك بولدى ايساكىدە شو خالە قالمىدە اىكەن بىز اوزمىزنىڭ خالىمىزنى شعور ايتىمىمىز. ياخود بىلساكىدە حىرت دەشت اطرافىمىزى استىلا ايتەش ترقى و سەادت نەدر و نە ايله ايرىشمك كىمىدەر، فەھم ايتە آلەيمىز. آنلىر نە اىچۈن قوتلى بىز ضعيف؟ آنلىر نە سەبەبىدىن سەادتدە بىزلىر رذالەتدە؟ بىلمىمىز. اىزگو، بختىبار سەلفىمىز عمل ايتەش دىنگە كوزلىرىمىزنى فەكرارمىزنى عمل ايتىدروب

آنلرغه سوزنك گوزلینه ایارو واشکه انتقاد كوزی ایله فاراب فائده لیسنی آلو، سعادت و ترقی بولنده اجتهاد ایله باشقه امتار کبی سیر ایدوده افتدا ایتمك لازمدر. اشته بز شو نقطهغه فکرمنی توجیه ایتمشز. وشول آلدمزدهغی حجاب الك مهم وامتگه الك زیاده اثرلی بر مسئلهدر. اوقوچیلر اوزلریندهگی شعورنی بر طرفه برافوب اوزلرینك عادتلی بوینچه فارار ایسهلر كچوكلکده ذهنلرینسه اورناشدیفندن وپردهلنمش فادینار آراسنده معیشت ایتدیكلریندن حجاب مسئلهسی نهایت درجهده بخشی عادت اولوب کورینهچکدر. بابالریندن، آتالریندن میراث ایدوب آلدقلمندن استغراب ایتمازدن میل ایدهچکدر. بو میلده عقلنك هیچ اثری یوق، بلکه میخانیکلی بر حرکت و میل عارضیدر.

اما اوقوچیلر اوزلرینده بابالریندن میراث فالمش نچار فکر وحسلرنی اونطوب مسئلهنی اطرافلی محاکمه ایدر ایسهلر درست واقعلر ایله ثابت تجربهلدن باشقهسینه اشانمازلر. ملاحظهلریندن اوزلرینه درست بر فکر حاصل ایدرلر. نفسلرینه حقیقت حسی داخل اولوب حقیقتدن بحث ایدوب اوزلرینه بیوک شرف ودرجه قازانورلر. كوكللرینی نزویر، یالان آلدانماز. بلکه وجدانلرینك حسلرینی ایشدرلر. باشقه خرافاتلر قولالرینه اشدلماز. بو حس و محاکمه گه خواجه اولدیقلرینده قادیننك تمام بر وجود اولماسی قادیننك اوزینه آیه، شریعت و طبیعت هدیه ایتمش حقوقلر ایله فائدهلندکده، قوه فکریهسی اوسوب کماله ایرشو ایله اولوینی بلورلر. حاضرگی حجابنك نه قدر الفت ایتمش اولساقده فادین ایله ترقی وامت آراسنده بیوک فیما اولوینی ادراك ایدرلر.

قادیننك تربیهسندن بحث اثناسنده قادینده نه قدر مزیتلر و تربیهسنده نه قدر اوزینه و اوینه و اجتماع امتکه تأثیرلر اولوینی بیان ایتدک. امتنك الك زیاده ضعیفه، قوتسز اولوینه سبب قادینلرینك

عاملرندن محروم و بالانك تربيلى اووى قادىنلرنك تربيلى اولويى باغلو اولديغىنى ذكر ايتدىك. بالا كرك اير و كرك قز سلامتلىكنى. كيومنى، ملكنى، عقلنى، احساسنى وراثت، تربيدن باشقه روشك آلا آمايه چغنى ايضاح ايتدىك. بالا آناسندن آز درجده اولسه آناسى مقدارنده هر نرسى ميراث آلدىغىنى و آنانك بالانك تربيىسيىنه تاثيرى آتادن زياده اولوى آچىق روشده بيان ايدلىدى. حاضر آنانك اوزىنك تربيىسى حاضرگى روشده حجاب اولور ايسه تمام اولمايه چغنى اثبات ايتىك صددنده من، بر قزنى ابتدائى مکتبلرده صبىلار اوقمىش هر نرسى اوقطوب گوزل اخلاق ايله تربيىلىدىكن صوك اوگه حبس ايدوب ايرلار ايله اختلاطدن منع ايدر ايساك شكسىز اوكرانمىش نرسىلر ينى خاطرندن چغاروب تديرىجى اولهرق اخلافى اوزگارر. اوقمىقان ايكنچى بر قزدن فرقسىز اولور. چونكه انسان ياشلىگنده اوقمىش و كسب ايتمىش عاملرنك دفاائقنه ايرشه آلماز. شو سببىدىن علمى كامل علم اولماز. بو اوقمىش علملرى آنچىق بلاغتكه ايرشوب عمل و اشتمال ايله تكامل ايدرلار. صبىى نرسىلرنك اسملرنى فهم ايتودن آرتىق حفظ ايدر، صبىينك علمدىن لك زياده فائدهسى عملگه اوكرانمىك، هر اشىنك حقيقتينده ايرشورگه عادتلىمىك و اوقورغه حاضرلىمىك. اگر بالا ياشلىگنده اوقودن طوقطار ايسه اوقمىش نرسىلرى آفرين آفرين ذهنندن چغوب بتار. اوفو وقتىدىن آز زمان كچدىكده ذهننده بر نرسه فالماز.

قزىنك پرده لىمىچىك وقتى ۱۲-۱۴ ياش آراسنده دركه اول زمانده قز صبىلىدىن كشىلىكگه انتقال ايدر. قاديىنك اير كىى دىنانى تفقىش و حيات كيركلرندن بحث ايدرگه احتياجى ظاهر اولور. بو ياشلرده ميل، وجدان و قوه عقلية اوسار. بو ياشده انسان مدرسه لىرده اوكرانمىش علملردن آرتىق علم اوكرانوركه، اولده حيات علميدر. بو حيات علمىنى اوكرانو آدملىرگه فاتشو، اخلاقلر ينى اوكرانو ايله اوور. بو ياشده انسان

اوزينڭ ملتنى، وطنى، دينى، حكومتنى بله باشلار. بوقنده هر كشينڭ استعدادى، مېلى، كفائتى ظاهر اولوب صونڭ اوى يرلرگه آغوى كېلى آغا باشلار. اگر قز بوياشنده پرده لئوب يولنده دوام ايتوده ايكن، دنيادن علاقه سنى قطع ايدر ايسه اوسويندن توقتار. اوزينى زينتلامش هر نرسه نى خاطرندن چقار. هر معلوماتنى اوندوب سعى و آمالى و آدم لرنڭ آئارده غى توجھلرى هر فايوسى ضايع اولور. قز عاجزه، قدرتسز اولديغندن هيچ گناھلى دگل. نچار عادت مسكينه قزنى ترقى و كمالدن محروم ايتمشدر.

فادينغه تربيه و باقى درس لرينى اوزينڭ اكمال ايتمك ممكن و اقتدارى ايرشه چك در، ديمك بالغان و همدر. چونكه فادين پرده آستنڭ اولدقچه علمگه شوقلانو و آدم لرنڭ حال و اش لرينى و حقيقتلرينى كشف ايتونى سومك، كوكلينڭ مطالعه و اوقورغه رغبتلنمك لىكى ممكن دگل. زيرا پرده فاديننى قسان بر دائره گه حبس ايدوب ايتڭ خرافى واقعه لردن باشقه سنى كورساتمى، ايشتمى، بلدرميدر. فادين ايله فكر، حركت، عمل دنيا سى اولان حيات دنيا سى آراسنده بيوك فيما اولوب بودنيادن فادينغه هيچ بر نرسه ايرشميدر. ايرشور ايسه بويله اوزگار تيلوب تحريف ايدلوب ايرشه در.

اما حجاب مانع اولماز دن حيات دنيا سى ايله مناسبتده بولغور ايسه تركلكده بولغان حادثه، قاتناشو، معاشرت كورو، ايشتو كېلى وسيله و تجرب به لر ايله كوب معلومات نافع اولور. حياتنڭ هر كر كر بيه باشقه كشي لر كېلى اشترك ايدر. فادينڭ بوفضيلتلرنى كسب ايدوب بيه تعليم ايله آلديقى ابتدائى معلوماتلرى كفايه ايدر. اگر طبيعت و فطرتى گوزل ايسه بلكه ابتدائى معلوماتقه ده محتاج اولماز.

اگر فادين پرده آستنڭ نافص اولان تربيه و ادبى اكمال ايدوى فرض ايدلور ايسه شكسز بوا كمال تجرب به و عمل ايله تكامل ايتماز ايسه خيالات قبيلندندر. بو تجرب به هر قزده جاريدر. هر قزنى اونبشكه

ايرشدىكى كىمى حجاب آستىنىدە اولارده حبس ايدىر ايساك نتيجه بزكورستىدكچه بىردىر، بلكه فرق ياشىنىدە ايرشەش بىرايرنى دنيادىن پردهلاب دورت ديوار آراسىندە قاديىنلار، بالالار، خىدمەتلەر اىچروسىندە ياشاۋىنى التىزام ايتىدىرر ايساك ندىرىچى اولارق اوزىنىڭ عقلى وادىي نوله رىندە ضعيف لك كورەچك؛ و آز زمان اىچروسىندە قاديىنلار ايله تىگىز درجەدە اولەچقىدر. نتيجه شول ايسە هيچ كىم قىزلىرىنى اوقىدىن صوك مخصوص بىر ياشىكە ايرشدىكلىرى بىعدىندە پردەلو جائىز، ايتىدائى تعليم ضررلىدىن صافلانۇ اىچون كىنايە ايدىر دعواسىندە بولنەماز. چونكە پردەلنۇنىڭ ضررى نىھايىت درجەدە بىوك دركە: كىسب ايتىدىكلىرى معلومات ضائع اولوب كىلاچكىدەگى تىرىدىن محروم اولورلار. اوز مىزنىڭ حالىمىزگە فايىتوب اونىش ياشەندەگى حالىمىزگە بافار ايساك اوز مىزنىڭ بالالار كىمى دنيادىن هيچ نىرسەنى ادراك ايتماومىز و تىركلىكىنىڭ قىمىتىنى بىلمازدىن نەفائىلى و نە ضررى، حقوق و اوستىمىزگە و اجىب نىرسەلەر وقو شەۋىيە ايله محار بىە نەدر آگلامادىمىز كوز آلدىمىزغە كلور.

كىمالىنكە ايرشومىزگە بىرنىچى اثرلى سبب دنيادىن اوزولمازدىن ھەر وقت عقل و اوز مىزنى تىرىيە ايدومىز اولوى بىلنور، بو تىرىيە ايسە بىزلەرگە كىتابلار مطالعە ايتەك ايله اولماش بىلكە مشاهدە، قاتناشۇ، انسان و حادثەلەرنى تىرىيە ايله حاصل اولمشىدر.

حقىقتە انساننى تىرىيە ايدەرگە تىمىن ايدىلگان بىرمىن ياش و بوياشدىن صوك تىرىيە كىسب ايرىشلەچك بىر چىك يوقىدر. تىرىيە، عامە ناس تىلقى ايتىدىگى كىمى مىدرسە پروگراملارندە قىرار گىر اولمش مىعارفىنى اوقوب امتحان و بىروب شىھادت نامە آلدىدىن صوك اشسىزلىكىدىن عبارت بىرنىسە نوكل.

بىلكە تىرىيە انساننى كىمالىنى اىستەرگە شوقلىندىرەچق نوگانماز عملدىر. بو عمل ايسە انساننىڭ طودىغىدىن باشلار وفاتى ايله نوگانماز. اوقوچىلار بوقارودە بىيان ايتىدىگىم حجابنىڭ ضررلىرىنى شىكسىز

بلك استەرلر ايسه اوزلرينڭ پرده آستنك باشامش اوقومش فادينلرى ايله قريهلى ياخود شهرلرده سودا گير برفاديننى تجربه ايتسونلر . اوقومش پردهلى فادين يازمق، اوقومق بلور . چيت برلقت ايله سويلاشور . پيانو اوينار ايسه ده حيات كركلرينى بلماز . اگر اوزينه گه اش فالسه اوزينڭ اشندن وحياتنى نأمين ايتودن عاجزه اولور . ايكنچى فادين نادان اولور ايسه ده معامل، امتحان، باشندن كچمش دعوا وحادثه لردن كوب فائلى معلومات آلمش . معاملده ايكنچى فادين برنجى فادينه غلبه ايدر . شو سببدن شرفلگى مدرسهلرده اوقوماش نصارى فادينلرينڭ كوبسى بزنگ مدرسهلردن اوقومش فادينلرمزدن زياده ايرلر ايله فاتناشوب ايشتمش و كورمش معلوماتلرى كوب اولديغندن حيات كركلرينى زياده بلورلر . بو فاتناشو ايله كتابدن استفاده دن باشقه، عقللرى كوب معنى و افكار و خاطرهلرينى جمع ايتمشدر . مملكت، هوا برايكن مسلمه فاديندن يوقارو مرتبه گه ايرشمشدر .

فادينلرمزده باشقه امتار ايله بردرجه ده اولوراق استعداد طبعى وار ايسه ده باشقه امت فادينلردن مسافهلرجه آرنده فالمشلر . بونارغه سبب بز آنلرنى عقلدن شعوردن محروم ايدوب قيمتلرينى تقدير ايتمازدن هر حقولرينى هضم ايتدك .

پردهنى سوومز فادينلرمزنگ صحتلرينى بوزدى . اولرده اوطورطوب هوا، وقياش، عقلى و بدنى رياضتلردن محروم ايتدى . بز هر فايومز كوب فادينلرنڭ كيچه وكوندز اولريندن ايرلمازدن جاريه وخدمتچى وكلوب كپته تورغان قوناقلردن باشقه بارلقده شريكه لرى اولماوينى بلمز .

ايرلرى كوندز اشلرينده كيچه نڭ كوب وفتنى كورشيلرنده يافهوه خانه، پيژا خانه، فاعشه خانه لرده كچردكلريندن اويقو وقتندن باشقه وقتلرده كوره آلميلر .

بزرگ فایومز کوپ فادینلرنڭ بوتوبان معیشتده، ایدی زنداندا
صحتلرینی ضایع ایتدکارینی بله مز. بونلر جسملری، روحلری آورو،
دنیا ترکلگنڭ لذتندن محروم حالده باشیلار.

شو سبیلردن فادینلرمز مای اوسو، وقان آزلقی ایله مبتلادلار. بر
بالا کیتردکاری کبی جسملری قوروب باش ایکن قارچق اولمقلار. بونلرنڭ
هر فایوسینڭ منشأی ایرلرنڭ عفتلرینه ضرر کیترو لرنندن قورقماقدر.

حجاب عفتنی موجب، حجابسزاق مفسددر دعواسنڭ بولمق واثبات
ایتمک ممکن دگلدر. چونکه فادینلر استبداد وپرده آستنده یاشامک
اولان مملکت فادینلری ایله حریت وحقوقلرینه خواجه اولان حر مملکت
فادینلری آراسندهغی بوزوق حادثلر، عهومی حسابلر ایله ضبط
ایدامامشدر. بو واقعلر اثبات اولندقدن بویله حجاب مسئله سینڭ
لهنه وعلیهنه دلیل اوله ماز. چونکه مملکتلرده گی فسادنڭ زیاده
ونقصانینڭ ایش مهم سببی حجاب دگل. هر کیمکه معلومدرکه امتلرنڭ
معیشتلرینڭ، مزاجلرینڭ، آدابلرینڭ، تربیهلرینڭ اخلاقلرینڭ فساد
واصلاحینه بیوک تأثیری واردر. شو سبیدن آوروپادهغی شهرلرده
اخلاق و آدابده بیوک اختلافلر کورلمکدر. بو اختلاف شو روشدوک
حجاب اجرا ایدلمش مملکتلرده حکمقرمادر. بلکه بر شهرده زماننڭ
اوزگاری ایله اخلاقلر اوزگه ردر. تجربه لرنڭ دلالتی ایله فادینلرنی
اسارتندن فورتنارو حجابدن زیاده عفتکه سبب اولوی کورلمکدر.

آمریقا فادینلری ایڭ زیاده حرینلی وحقوقلرینه ایه صباوتلرنده ایر
باللر ایله بر مدرسه ده بر صنفده اوقمقلر ایکن دنیانڭ حالینه مطاع
عالملر آمریقا فادینلرنی دنیادهغی هر فادیندن آرتق شرف وناموسلرینی
صافلامقده وایڭ گوزل خلقلی اولدیقلرینی بیان ایتمکده لر. و بو
کمالانلرینی حیانتنڭ هر کرکلرنک ایرلر ایله فاتناشولرنندن کورمکدرلر.
هر کس تصدیق ایدنچک درجده معلومدرکه عرب و مصر قریه لرنڭ گی
فادینلر ایرلر ایله فاتناشولری تقریباً آوروپادهغی کبی ایدمده شهرلرده

طریقه پرده لنواری شهوتدن منع ایتماش شیر فادینلرندن عفتلوردن .
بو ایسه ایرلرگه فاتناشمش فادیننڭ نچار فکرلردن پرده لی فادینلرگه
فاراغانده اوزاق اولوینه اعتقادیتدره چاک مسئله لردنر .

بونڭ برنجی سببی ایسه ایرلری هر وقت کوررگه وسویلر شورگه
عادتلنمش فادین ایرنی کورگان وقتده روشینی هیچ برتورلی شهوت
حرکت لندرمی بو قیلدن نرسه لر ایر ایله فادیننڭ کوب مصاحبت
وخلوت برلرده شریعت حرام ایتمش روشده کوب وقتلر قالب
آرالرنک الفت وجذب ایتمشودن باشقه ممکن دگلدر . اما پرده آستننڭغی
فادین یالغز کوزی دوشوی ایله نچار نیتسز ایر ایله فادین آراسننڭغی
صتننڭ باشقه لغی خاطرینه کلور . ایرنی کوررگه عادت ایتمادگندن
مجرد کوزینه کورنوی خاطرینی فابرتورغه کفایه ایدر . بو اثرنڭ
اوزینی باشقه کشیلر کوردگی کبی بن اوزم مشاهده ایتمد : فادینلر
ایله فاتناشورغه عادتلنمامش ایر فادینلر ایله مجلسداش اولور ایسه
کوزی آنلرغه فاراودن طویماز ، فکری هر وقت ماتورلقلرینی فکرلر .
اوزینه حاکم اولمازدن ادینی ، لیاقتنی اونطور . قوی ایله پاخود
باشقه اعضاسی ایله فادینغه اشقنورغه وسیله ازلار . مجلسده حاضر
اولانلرنڭ قلبلرینی پارچه لایه چق سوزلر سویلار . بلکه ایر ایله
فادیننڭ بر یرده اجتماع سینه شهوتدن باشقه معنی ویرماز . اما فادینلر
ایله کورشورگه عادت ایتمش کشی ایرلرنی کوردکده حاصل اولان
اثرگه یقین بر اثردن باشقه سنی اوزینده مشاهده اینماز .
اعضالرینده ، شعورلرینده هیچ بر اضطراب کورماز . هر کس
حجابنی لازم ایتمدرر ایسه ایر وفادینلرغه شهوت خیالرینی حاضرلی دیمکدر .
کورمک ، طاوشنی ایتمک شهوتنی فوزغاتورغه کفایه ایدر .
بزنڭ هر کونده کورمکده اولدقمز فادین بر ایرنی کورر پاخود
ایر ایله سویلاشورگه ضرور اولسه حرکتلرینی ، طاوشنی طبیعی لکن
چیقاروب بورغالنوب صرغالنوب ایرنڭ کوزینه یخشی کورنمک استهر .

ایرده فادین کوردکده شول روشده قیلانور. باشقه کشیلر کوردگی کبی بن بونگ عکسنی آوروپاده، اسلامبولده، مصر اوللرنده، بدوی عربلر آراسنده کوردم که فادینلر ایرلر ایله یان یانه اوتارلر برسی ایکنچیسینه التفات ایتماز. شکسز صنفنڭ باشقه لغینه ذهن یورتو شهوتنی فوزغاتورغه اڭ زیاده تأثیر ایدر.

فادین حره و حجابسز اولارق اوزینڭ شرفنی، عفتنی صافلار ایسه حجابلی، زندانده اولارق عفتنی صافلامش فادیندن زیاده ثوابی اولور. زیرا ایکنچیسسی عفتنی ایرکسز، برنچیسسی اختیاری اولارق صافلار. بن بلمیور مکه فادینلرمز نڭ عفتلی اولولری ایله نیچوک نفاخر ایدرز که آنلرنی صافلاوچی اولرمز نڭ بیوکلیگی و یوزاقلرنڭ تازالغی و صافلاوچیلرنڭ قوتلری اولدیغنی اعتقاد ایتمکمز زمانده؟.

مسجوننڭ زندانده ایکن بن هیچ جرمینکه ارتکاب ایتمام دعواسی نیچوک قبول ایدلنه بلور؟. فادینلرمز پرده آستنده وزندانده ایکن عفتنڭ فائدهسی ایله نیچوک فائدهلنه چکلردر؟. عفت نفسنڭ شهوتکه ارتکاب ایوی ممکن ایکن صافلانوی اولدیغندن قدرتسز فادینلرمزغه نیچوک عفتلو دیوله بلور؟. تکلیف الهی بنم فکرمده مکره لره دگل بلسکه اختیاری انسانلره تعلق ایدر. فادینلر مکلف اولان عفت، آنلرنڭ کسبیدن و اختیارلرندن اولمق لازمدر. مکرهه حقتده عفت و صافلانورغه مجبوره اولدیغندن ثواب یوقدر. شو سبیدن رسول: هر کم عاشق اولور و عفت ایوب یا شروب و فوات ایدر ایسه شهید اولور» بیورمشدر. حقیقتده بیز نڭ فادینلرمز عفتکه اهل دگلدرلر اعتقاندده اولان کشیلرنڭ معاملهلری ایله معامل ایتمکمز. اڭ دنباده عجب بر نرسه وار ایسه اولده بیز نڭ آرمزده فادینی ایله برابر یاشاب و امتحان ایوب فادیننه امانهش بر کشینڭ اولسون بولنماویدر. آنسالرمز، قزلرمز، فادینلرمز اوزلرنینڭ عفتلرینی صافلامیلر اعتقادنده بولنمق بزرگه عاراق دگلیمیدر؟. بو پاک مذهبده، محبوبه وجودلرگه بو درجه افترا بزرگه لایقه میدر؟.

بن تکرار غرض شخصیدن خالی هر کسدن صورارم: بزنگ
 کبی هر انسانیت حاصلری، روحلری وجداناری، کوکلاری،
 عقللری حسلری اولان قادینلرغه بو معامله لایقمیدر؟. فادینغه بو
 درجه سو ظن آنلرننگ اعتباری و بزنگ اعتبارمزگه موافق میدر؟..
 هر عاقل ایرلر قادینلرننگ شرفلرینی صافلار ایچون توتمش
 احتیاط یوللری نادینلرننگ قلبلرینه ایه اولودن باشقه فائده ایتمادگنی بلور.
 هر کم قادیننگ قلبینه ایه اولور ایسه هر شیء مالک اولور.
 عکس حالده هیچ نرسه فائده ایتماز. چونکه قادیننگ حرکاتنی وسیرتنی
 هر دئیقهده مرفهه ایتمک ممکن دگلدر.

أومزدن چیقار یاخود قادینمزغه اودن چیقارغه رخصت ایدر
 ایساک قادیننگ عفتنه، شرفنه اوزینه اعتماد ایتمازدن کمگه اشانورمز؟.
 ایر قادیننگ قلبنه خواجه اولماز ایسه جسمنه ایه اولمق نه فائده ایدر؟.
 قادین تیرهزدن بر ایرنی کوروب مانورلغینه کوکلی کیدوب بر
 دئیقه اولسهده فاوشمق استهر ایسه زنادن عد ایدلماز می؟. بو
 وقت عفت پردهسی پارچه لانا ماز می؟. ایر ایله قادین آراسی اوزاق
 اولدیغندن فاوشمازلق عفتکه ضرر کبتر ماز می؟. درست شریعتلر
 جزالرننگ خاطر و کوکلرگه اجرا اولنمادیغندن کوز زناسی ایچون
 ایچون جزا تعیین اینماملر. لیکن اهل ادب و تقوالر نظرینده بدنلرننگ
 اوزاقلغینه اعتبار یوق. بلکه روح و قلبلرگه اعتباردر. حجاب نه
 اشلادی؟ اولرننگ ایچر وسنده هر کون عفت و شرفلرینی بارچه لیه چیق
 و افعهلر ایشتمیز می؟. قادینلر مزنی پرده. یوزاقلری آستنگ تر بیه لومز
 فسادنگ پردهلر آستندن چفوینه مانع اولدی می؟ بلکه بعض کشیلر
 بو کون قادینلر حقتده ایشتمکمز و افعهلر اولده گسی و افعهلردن
 کوب بلکه اوتوز سنه اولگی حالهزدن زیاده حجابده حریت
 اولدیغی سببلی فساد کوبایدی، اسکی حالمز قادیننگ عرض و ناموسنی
 صافلارغه موافق دیبورلر ایسه جوابده درست بعض بوزوق طبیعت

ایه‌لری ایر وفادیننی آیرمازدن حجابنی خفیلاشدرونی تانتوب بوزوفلق ایدرگه وسیله و سبب اتخاذ ایتدیلمر.

لیکن بو بوزوفلرغه سبب حجابنی خفیله شدرو دگل بلکه کوب سبیلردن ناشیدرکه بو سبیلرنی جهالت تربیه‌سزلك جمع ایدر. بوزوق تربیه، حماقت و بکل عقللی لوق ننگ سببیدر. تربیه‌سزلكدرکه اوندی شرف ایهسی اولان قادینغه یولدهغی یگتکه کوزینی صالحورغه وقولی ایله یگت اشاره ایتمازدن کوزی اشاره ایدرگه سببیدر. تربیه‌سزلكدرکه فادیننی یگت ایله فاوشرغه وهیج سوزسز دوستلا- شورغه اجبار ایدر.

بو اتفاقه سبب پرده آستندن قارامق و اشارتیدرکه ایکی وجودنی برلشدره‌در. تربیه‌سزلك هر پرده‌نی برطادر. قادینغه هر فساد ایشگینی آچار، فادیندن فادینغه، طبقه‌دن طبقه‌گه سرایت ایدر. ایکنگ زیاده حجابکه اعتبار ایتمش فادین اوزیندن درجه‌لرچه توبان شرفسز، عفتسز فادینلر ایله قاتناشوده ضرر تاہماز. او خواهه‌سی فادین ایرینکنگ خادمه‌سی ایله قاتناشودن و شرفکه موافق و مخالف هر سوزنی ایشتودن باش تاہماز. بلکه جهالت حاللرینی، اخلاقلرینی، برلرینی، بلمگان فادینلر ایله قاتناشدر. بونلرکنگ هر قایوسندن فییح و ردبیلکدرکه فاحشه خانهلردن فادینلر کیترتوب آنالر، قزلر، بیوکلر، کچوکلر آلدنده بیوتولر، عرضسز فادینکنگ بو روش طویلرده قیلانشلری ادب پرده‌لرینی بارچار.

مملکتونرنی داخلی و خارجی اختلال احاطه اینمش و ایشکلرینی قاهمش. آوروپا خلقندن کوب طائفه ایله قاتناشوب آنلردن توبان درچه‌ده اولومزی اوگراندک. ظاهری عادتلرینه بزکنگ کوبمز میل ایتدی. ملتونکنگ بیوکلری آنلرغه تقلید ایدوب فادینلرینه حقوق و حریت و بیروب سیرگاه و تیانلرلرگه و باشقه یولرگه واررغه مساعده

ابتدیلر . بوندن نوع اغلاقده فساد حاصل اولدی . لیکن بو حاللرینی
بتروب حجابنی آورلاشدرو هیچ بزگه مصلحت دگل . بلکه فوتوز
ایرشدکجه ضررلرینی بتورورگه طرشوق لازمدر . چونکه حجابنڭ
ضررلری یوفاروده بیان ابتدکمز کبی بوندن درجه لارچه زیادهدر .
هم بو حاللرینی بترمک ممکن ده توگل . بلکه بویله حاللر کون بکون
طبیعت مقتضاسنچه آرتاچقدر . چونکه بز اوزمز فادینلرغه گوزل
معامله و آنلرغه اعتبار واحترام ایتونی حس ایتدک . فادینلرده اوزلرینڭ
اعتبار واکرامغه مستحقه اولولرینی بلدیلر . حقوق وحریت ، معیشت و حیات
کرکلرندن اولدیغنی آکلا دیلر .
ایرگه فرق سنه اولگی حکم ایله فادینینه حکم ایتو ، شو سببلردن
طولای ممکن اولمیه چقدر .

حجابنی خفیفلاشدرو دن نشأت ایتمش ظن ایدالساگان ضررلری
دوالمق لازمدر . بونڭ اڭ فائدهلی دواسی فادین ایله هر بوزوقلی
آراسنده اڭ مانع حجاب و اڭ بیوک فیما اولان تربیهدر . فادین ته
قدر حریتلی و حجابسز اولسون تربیه هر فنالقدن منع ایدر . اگر
معرض تربیه و تعلیم فادیننڭ اخلاقنی اصلاح ایدر ایسه ده فادینغه
تمام حریت و بیرمک اخلاقنی بوزار دیبور ایسه جوابده بز نڭ طلب
ابتدکمز حریت فادیننڭ چیت ایر ایله خلوتده یالغزغنه قالوبنڭ درست
اولدای ایله محدوددر هر بوزوقلی خلوتدنکنه طو دیغندن بوچیکلاومز
هر فساددن صافلانورغه کفایه ایده چکدر . فادینلرغه کمال حریت
و بیرمک کامل تربیه ایله برلسکده اولور ایسه ضرر ایتوی اصلا ممکن
دگلدر . چونکه درست تربیه ، اوزلرینه اشانوب حرکت ایده چک امتکه
فوتلی اعضالر یتشدره چک . هر کس کامل تربیه ایله تربیه لنور ایسه
مستقل اولوب اوزیندن باشقه دن مستغنی اولور . تربیه سز اولور
ایسه صوفر کشی کبی هر وقت باشقه سینه محتاجدر . فادینلر ایله
ایرلر آراسنده استقلالده فرق یوقدر . کوئللرنی هر دنائت وردالتدن

كونتار. بىزنىڭ قاديىنلار تەربىيەسىدىن ئىستەدكەز مەقسۇدەز شۇدۇر. گۈزەل تەربىيە، مۇستەقىل ارادە ھەر ۋاقىت ۋاۋرەيندە ئىنسانلارنىڭ تەرقىيلىرىنە سەبەب ۋە سەۋادەت يۈلىندە سەۋى ئىنسان ھەر ئىمتىڭ بىرنەچى مەقسۇدىدۇر. تەربىيە، مۇستەقىل ارادە قاديىنى كەمالىگە ئېرىشەدۇرەچك ئى شىرىف ۋە سەپلە ئۈلىدىغىندىن، نەچچۈك عەقلى ئېسە قاديىنلارنىڭ كۈڭلەرنىدە بوز ۋە قلىق ئۈطۈر ۋە طۈر دەۋاسىندە بولىدە بىلۇر؟ ھەر كىس تەربىيە ۋە مۇستەقىل ارادە قاديىننىڭ اخلاقىنىڭ بوزلۇىنە ياردەم ئىدەر ظننىدە ئېسە دىنئادە ئۈلان ھەر فائىدەلى ئىشلەرگە ئىعتبار كۈزى ئىلە فاراۋدە تەسۈرلىق ئىتمىشدر. زىرا ھەر فائىدەلى نەرسە سۇ ئىستەمال ئۈلىنۈر ئېسە ضرر ئىدەر. ئىرلارنى ئۈقتۈدەدە كۈبىسى علمىنى، ارادەسىنى ئۈزىنە ۋە باشقەسىنە ضرر ئىدەرگە ئىستەمال ئىتەككىندىن عىبىلردىن خالى دىگىل، ئىتمالى ئىلە ئۈزلىرىنە ۋە باشقەلرىنە ئۈفۈلرېنى ضرر يۈلىندە ئىستەمال ئىتەككىندىن ئىرلارنى تەلىم اصلا جائز ئۈلماۋنى كەم دەۋا ئىدە بىلۇر؟ بۇ سۇ ئىستەمال ئىتمالى ئىلە ھىچ عەقلى ئېسە ئىسنىڭ خاظرېنە بۇ فەكر كەماز ظن ئىدەرم. ئىجماعەز ئىرلارنىڭ ئىسەر، ۋە جاھل ئۈلۈلارنىدە ھىچ فائىدە يۈق، فضىلىتىكە علم، خەرىت، فەكر، ۋە مىلدىن باشقە ئىرىشە ئىلمالارېنە ئىنقىاد ئىتمىش ئىسەن، قاديىنلار بۇ فائىدەگە كەرتىلەكلىرىندە نە سەبەبىدىن ئىختىلاف ئىدەر؟ بۇ ئىككى صىق ئاراسىندە خەلق ۋە فەطرىدە ئىرما ۋارمىدەر؟ خىر، يۈق.

بىز قاديىنلار دە غەقتە صىقنى ئىعتبار ۋە ئىلەرغە خەرىسەزدە ۋە صۈرەلرېنى خەرىمەتلۈدە چىكەن چەقىق. خىتى ھەر نەرسەنى ئىلەرغە فەدا ئىدۈب خەلقىدە ئۈلان ھەر نەرسەنىڭ، ئىلارنىڭ بولىدە بىتۈىنى ئىستەدك. دەرست قاديىنلار دەغى غەقتە ھەر نەرسەدىن گۈزەل ۋە كە قىمەتلى زىنەتدر. لىكەن غەقتە قاديىنلارنىڭ باشقە خالى صىقتلردىن ۋە خىيات ئىچۈن قاديىنلارنى زىنەتلۈلرې ۋە ئىجاب بولغان كەملى ۋە خەسەن تەبىر ۋە بىلاللار تەربىيەسىندەگى مەهارت، ئۈلردە مەبىشتە قانۇنىنە ئىعتبار ۋە ھەر ئۈزىنە تېۈشلى ۋە ۋىفەلارنى بىرىنە كىتەروى كىمى ئىكە مەم نەرسەلردىن مۇستەغنى ئىتەمى. بىلكە بۇ صىقتلار قاديىننىڭ

عفتندن و بو صفتلرنک برسی اولماز ایسه قادین ضرر و عفتنک ضایع اولویندن قورتلماز.

سماوی دینلر، وضعی قانونلر قادین ایله ایرنک ازدواج علاقه‌سندن باشقه اجتماعلرینک ممنوع و جائز اولماوینه اتفاق ایتمشلردر. بو ایسه عشیرت قانونی و نفس انسانی‌نک کمالینک اقتصاصندن اولوب بو فاعده‌گه مخالفت ایتمک شکسز مذمومدر. فقط دینلر، وضعی قانونلر بونلردن باشقه کوب اشلردن منع ایدوب دنیا قانونینه و نظامینه، زنادن زیاده ضرری اولدیقلریندن الک دهشتلی جزالر تعیین ایتمشلردر. بونارغه اوترشونی مثال کیتیمک ممکندر. دین و قانون نظرند زنادن بیوک جنایت اولسه ده نه سبب زنادن صافلانمق قدر اوترشودن صافلانورغه وسیله اتخاذ ایتیمیز. حیانتزده باشمزغه هر نورلی قایغو، واقعه‌لر کیلوی بیوک خطری واقعه‌لرگه ارتکاب ایتودن و محتاج اولدقمز خداینک زرقنی استودن منع ایتیمیز. هر نورلی جنایتلرگه آلدمزده ارتکاب ایدلمکده اولان، اوترو، طلاو، آلداو، حیل، سوگشو و باشقه جنایتلرنی کورمکده مز. بو دهشتلی جنایتلر خاطرلر منسی بارچه لاسه ده قایقولرینی تحمل ایدوب هر قدر تکمه تسلیم ایدوب جمعیت انسانی‌نی ضررلریندن هر نورلی وسیله مشروعه، تربیه و جانیلرینی عذاب ایتوب صاقلارغه و ضررلرنی بتررگه طرشمقکمز. قادیننک نچار ایتمه ارتکاب ایدوی بو جریمه‌لر جمله‌سندن ایکن نه سببدن آنی باشقلریندن ضرری اعتقاد ایدوب، باشقه جریمه‌لرنی بتررگه اتخاذ ایدلمگان وسیله‌لرنی اتخاذ ایدمز؟ هر حالده وهمی ضرردن صاقلانمق اعتقادی ایله ضرری محقق، شکسز نرسه‌لرگه ارتکاب جائز دگلدر. پرده‌سز قادیننک گناهغه ارتکابی احتمال. فقط قادیننی پرده‌لاو، طبیعی قوتلری ایله فائز اولودن منع ایدونک ضرری واقع ایکن نه سببدن احتمال ایله عمل ایتمکمز؟ بو ضرر

فادىنىڭ اوزىنىڭ گە دىگەن بىلىكە امت اعضاءىنىڭ ھەر قايسىسىنى ھىتى قولى آستىدىكى قادىن و قىزىغەدە ايرىشەدۇر.

حجاب رىق ايدلور ايسە فادىنەز بىلىكە باشقەسىنە مىل ايدىرظن ايدوب ايشكار و بوزاقلر ايلە اوستلرندىن باغلاب و ھەمى و سوسەلردىن امين اولدىق، ظن ايدوب حساب ايتماد كەز جەتدىن..... ارىنكاب اولدى بىغنى ادراك ايتەمەز بىز بومعاملەز ايلە ھىياتلى قىلبىرنى اولدىر مكدە و كوپ كشىلرنى اوزمىزنىڭ كوكلەمىزنىڭ راھىنى اىچون افساد ايتەمكەمز.

بىزدىن مەقم كوپ كشىلر بىزنىڭ كىيى ھەم، خىيال ايلە فادىلرنى بىردە ايشلر. بىلىكە بىزدىن درجەلەرچە زىيادە اوزلررىنىڭ خاھىشلىرىنى راھەتلىدىرگە و سىلەلر اىتخاذا ايتەشىلردىن: اورتا قىزىلردە اور و پاشرىقىلرى «غەت نطافى» تىمىيە ايدامىش تىمەر و اوستىدىن بوزاقلانمىش نطاق اىتخاذا ايدوب آچقىچلرنى كىسەلرندە يوروتىشلر. لىكىن فادىلر اوزلرىدىن آچقىچلر ياراطوب يەندە عاشقىلرىنى فائىلدىر مىشلردىن. اور و پاللىلر بوھىتالار، ھەمىزنىڭ فائىدەلرندىن ضررلىرى آرتىق اولوئىنى تىز و قىندە ادراك ايتەشىلر.

معارف مەلىكىتىلرندە اىنتىشار ايتىدىكىن صوڭ، مەشىتلرنى نظام و عقل و علمگە بىنا ايدوب ھەملىرى بىقىر مىشلر.

فادىلرنىڭ سەھى و غىبىرتلرندىن و اھانتلرندىن باشقە سەادتلىرىنىڭ تەمام اولمەيچىنى بىلوب فادىلرنىنى علم و معارف ايلە تىربىيە ايدوب ايسارىتىن فوتقار وپ تەمام ھىرىت و بىر مىشلردىن. ھىيات كىرگەندە ايلرلىرى ايلە بىر ايلر سەھى ايدىلر. ھەر اىشە فكىلرلىرى ايلە امداد ايدىلر. اىگر بىن يىكا مەدىنىت بىنا ايدىلمىش و ايلنىڭ اساسلى وضع ايتەش اصول قادىن دىيور ايسام مبالغە ايتەمىش اولورم. اور و پاللىلرنىڭ فادىلرنىنى تىربىيە و ايلرلىرى ايلە فائىتاشورغە مەساعىدە ايتىلرندىن بوھار و دە اىشارت ايتىدىگم مىزىتلرگە دىگەن بىلىكە نھايىتىس درجەدە اىستفادە ايتەشىلردىن. مەشىتلرنىنى تەدبىر و اىقتصاد بوللارنىنى آچارغە و سىلە اولەشىلر.

اورنا طبقه ده گی اور وپالیرنک اولرینه کرر ایساک، شو طبقه ده گی شرقلی نک اوندن نظاملی، زینتلی، اوینده اولهان نرسه لری مانور و مصارفی آز اولدیغی کورلور. بز نک اویمز گه باقلور ایسه قادینلر و ایرلر گه آیرم بولمه لر لازم اولدیغی کورلور. او بنا ایله چک اولور ساق ایکی او بنا ایدرک درجه ده اسباب، واجاره گه آلور ساق ینه ایکی او اجاره ایتمک لازمدر. وایکی اولک اسباب ده طبیعی لازم اوله چقدر. اوشنداق ایکی نوع خدمتچیلر و آر بالر لازمدر. زیرا ایر ایله قادین یا آنا بز نک عادت مزده بر آر باغه اولتره آماز.

شو نسبتدوک آش مصرفلریده آر طادر. بر قنادین و بر ایر قوناق اولور ایسه ایکی مائده حاضرلمک گه مجبور مز. شونک کبی ینه حجاب سبب اولمش ضائع مصرفلر مز نهایت سزدر.

مسلمانلر عقلنک و شعورنک کمالینه ایر شمش پار و الکترونیکلر کشف ایتمش و هر کون علم، کمالات کر کلگنی حس ایدوب شرف و کمالنی حیات لدتلر ینه تقدیم ایتمش اور وپالیرنک قادینلر قی صافلی نورغان وسیله لر خاطر لرینه کلامش ظن ایته لرمی؟ حجاب، آر لرنده بز دن زیاده معمول ایکن، فائده سنی بلدکار یندن صو ک طاشلادیلرمی ظننده لر؟ خیر.

بلکه حجاب خفیف عقللر میل ایده چک و تربیه لی عقللر و اینجه شعور لیلر نفرت ایده چک بر شیدر.

انسان ترقی ایدوب عملی و شعوری تربیه ایدلر کده قادیننک ایر کبی انسان، ایر لر گه نه واجب ایسه قادینلر عده شو شی واجب بر سینک ایکن چسبینه شریعت فرض ایتمش حقوقن باشفه هیچ حقوقی یوق، برسی ایکن چسبینه بر حق باغشلار ایسه یالغز اوز اختیاری ایله گنده در. انسان عقلی وحسی تعالی ایدر ایسه، قادیننی پرده لار قادیننی معنوی اولدرمک اولدیغنی بلورده اوزینک و کوکلینک راحتنی ایچون بو جنابتکده ارتکاب ایتماز. و بو ترقی نتیجه سنده حال شو روشن

اولسه اون نادان قادين آلدغه كوڭلى راحت نابمايه چغنى بلور.
واڭ زياده اذت اوزى كى انسان ايله حسن اختيار و دوق سليم
ايله گنه شهوت كى نچار وسيله اردن باشقه محبت ايدشو اولدېغنى
بلوب بار فوت و محبتنى، شو محبتنى تحافظه ايدرگه صرف ايدر.

اير ايله قادين ايكسك تربييه و ضيالى او اورار ايسه بدن و شهوت
براكى ايله گنه كفايه ايتمازار. بلكه عقل و روحه الفت و براك
اولوينى استهزار.

شو ياشادگمز عصر، استبداد و اسپرلك ايله نار تشه، انسانلرنى
بر مقصد و بر بولغه يتا كليدر. شو انسانلرنك كوڭلار ينه كالمش خداينك
لطفى غفلت ايچر وسنده اولانلرنى اويغانتدېغندن شهبه سز قادينلارده اوز
نصيبلرنى آله چقارد. بزگه رسول خداينك شو حديثى ايله عمل ايدوب
قادينلرغه امداد و اعانت ايتمك و اچيدر: «قادين ايله يتيم گه مرحمت
ايتمازدن ظالم ايتوده خداين صافلانكز». خداين صافلانورغه عقلنى
نهديب و نفسلرنى كامللاو، علم و تربييه ايله رذالت و شيونلرگه مقاومت
ايتو برنچى وسيله اولدېغندن البته مفاد حديثدنلر. قادينلر ايله
آرامزده غنى صل و مفاستنى محبت و رحمت و سيلمسى ايدوب ظالم، جبر
اسارت صل سى اولويندن صافلانق و اچيدر. بو روشده معاملهنى
انسانيت فرض و اسلاميت طلب ايدر.

بو بابنى تمام ايتمازدن شونيك ذكر ايتيم: بن حجابنى بردنبرگه
قادينلر شول روشده ايكن بترما كلكنى استنهميمن. بلكه بو تيز
آلماشودن، مصوصدن مانع باشقه تيز اوزگارشلردن نشأت ايدوچك
ضررلر كلور. بلكه بجم ميل ايتدكم مقصودم بو اوزگارشكه قزلرنى
صيبلىق و قتلر يندن مستقللكگه حاضرلاب عفتنك نفسلرده كى ملكه،
جسمنى ستر اينچك پرده دگل اعتقادينى كوڭلر ينه او طرفه مقدر. سوڭره
چيت و يقين كشيملر ايله احكام شرعيه و اصول ادبكه موافق صورتده
معامله ايدرگه و قاتناشورغه عادتلا نورلر. بو معامله و قاتناشودن حجاب سز
بالانغاچ حالده ده امين اولمايه چق مستثنا حاللردن باشقه هيچ ضرر
تيرنب ايتماز.

قادين وامت.

ضیالی و بختلی امتنڭ حالنی و حاجتلیرنی بلورگه مساعده ایتمش هر مصرلی، مصرلیلرنڭ اڭ مهم دورگه کردکلرنی، بلکه تاریخلرنڭ ایڭ مهم دوری اولدیغنی بلور. بن یاشامکده اولدیغمز شو عصر کبی معارف انتشار ایتمش، اهالی وطن رابطه سنی حس ایتمش، امن و نظام اطراف ملککنگه صاحلمش، ترقیگه اسباب حاضرلنمش، شو عصر کبی هیچ زمان کچمامش ظننکیم. لکن ایکنچی جتندن هیچ بر زمانده مصرلیلرنڭ حیاتلری شو زمان کبی خطرالی اولمامشدر. چونکه آوروپالیلرنڭ مدنیتلری غایت درجده نیز تقدم ایتمکده ارض مسکونهنڭ هر طرفنی طابطادی. هریرگه بومدنیت کردی ایسه ثروت منبعلرنه، زراعت تجارت، صناعتلرنه استیلاء ایدوب آوروپالیلرغه فائلی هر وسیله بتون یرلی اهالیگه ضررلی ایسه ده اتخاذ اولندی. بو مدنیت، دنیادهغی سعادتکده نیندای یول ایله ایرشور و قیابدهغنه بولور ایسه طلب ایتمکدهدر. بو مدنیت آیللری کوب وقتده عقللرنی و عقل کار ایتماز ایسه قوت و صولتلرنی استعمال ایتمککلر. بونلر ملک واستعمار ایتمش نرسه لری ایله ماقطبانو و شرف نهدر استمهیلر. بلکه هر نرسه آنلر عقللرنی اشلاتوده و علمی اختراعلرنده اعتقاد ایتمکدهلر. انکلیرلرنڭ هندستانده، فرانسوزلرنڭ جزائرده، روسلرنڭ قطبایده، آلمانلرنڭ زنجبارده یاشاو واستیلاء ایدولرنندن مقصودلری اهالیسی قیمتنی و فائدهلنو بوللرنی بلمگان بو مهملکتلرنڭ ثروتلری ایله فائدهلنمک و منفعتدر.

بومدنیت آیللری وحشی امتلرنی کوررلر ایسه نه قدر باطر اولولرر ایسه ده اهلینی هلاک یاخود یرلرنندن سوروب چیغارلر. بو حال آمریکا و آوستراالیاده کورلیدی. آفریقادا کورلمکدهدر. آوروپالیلر آیباق

باصمش يرلرده يرليرلرنگ اثر يده يوق. اختيارى واختيارسز يرلرندن چيقمشلردر. اگر بزنگ كى اولده برنوع مدنيتلرى، دينلرى، اخلاقلى، عادتلى، وابندائى در جهده فانوللرى موجودامتكه تصادف ايدرلر ايسه اهاالميسينه فانتاشوب معامله ايدرلر. لىكن كوب زمان كچمدن بونلر مملكتكنگ ايگ مهم بايلغينه ايسه اولورلر. چونكه بونلرنگ ماللى، عقللى، فوتلى، معلوماتلى كوب، كون بكون بونلر ترقى ايدوب يرلى خلق آرتقه قالورلر. اشته « داروين » ننگ « حياننگى منازعه قانونى » نسميه ايتدى نرسه شودر. بو ايسه مخلوقاتك طبيعى برنرسه دركه خداى بوسرى مخلوقانته كمالانكه ايرشور ايجون، ير مشدر. تنازع وقتنده قايموسى مغلوب اولور ايسه بئار وغالب اولان مظفر اولور. غالبلى بوضغش ميدانندن اوزبنگ نوعسى آراسنده ايگ آرتوغى وحرمتلوسى، ياشاب نسللى آرنچاغنى ونوعيشنگ كمالنى بلدروب قايتورلر. بو بونو وانقراضدن نجاج يولى بيدر. اولك امتنگ بوتورلى صوغشقه حاضرلانبوب اوزينه هجوم ايلچك فوت در جهسنده قونگه ايسه اوامقى ايله اولچمدر. خصوصا هر فوتلرنگ اساسى اولان عقل و علم قونلرى ايله در. امت بونلر ايله تبارتسه نورغان امتنگ فوراللىرى ايله فورلانور و آنلر كى حركت ايدر ايسه شكسز بونلر معيشت ايدچكلر. بلكه مملكت، ير اوزلرينكى و اوزلرينه يرنگ احوال طبيعىسى معلوم اولديغندن بونلر غلبه ايدچكلر در.

بويول ايسه بيان ايتدگوز كى نجات يوليدر. بويولغه سلوك ايتودن بزنى اوزمزدن باشقه هيچ كم منع ايتميدر. اگر مسلمانلر همتملى، سعادت و اوزلريننگ ياشاولرينى استمرلر ايسه هر فنا عادنلرينى طاشلاب شو بولغه سلوك ايدولرى لازمدر. وقتلرينى حكومتلرندن اصلاح و حاجتلرينى صوراب ضائع ايتماسونلر. چونكه بونلر كوب

عدد اهالی اولدیقلارندن حکومتک قوتندن کلاهیهچک اشارنی اشلی
بلهچکار در.

بزبوکون عدالت وحریت ایچر وسنه مز. بنم ظنمه مصر بو کوننی
هیچ بروقت کررمامشدر. عدالت، حریت گه هر امت محتاج، بیوک
اشلر بوایکی نرسدن باشقه میسر اولمایهچقدر. بزگه فرصتی غنیمت
بلوب آرتقه قالومزنگ سببارندن بحث ایدرگه لازمدر. اگر بوسبیلرنی
بلور ایساک ازاله ایدرگه سعی وغیرت ایدوب بولمسز آرتقه فالودن
تجر بهلردن صوگ صافلانوب نجات نابار مز.

بن متصود مسئلهدن بحث ایتمازدن شرق حاللرینه اطلاع ایتمش
هرکس ملاحظه ایتمش: «مسلمانلر عمومی فای برده گنه اولسه ار آرتقه،
قالولرینه سبب یبه عام اولورغه تیوشدر» سوزینی اثبات اینمک
صدننیم: مسلمانلرنک کوب جنسلرگه بولنولری وتورلی مملکتلرده
طورولری آرتقه قالولرینه کوب تاثیر ی بوقدر.

اگر اثری اوله ایدی ترک، مصرلی، هندی، فارسی، بوشتاق،
قطایی مسلمانلر آراسنده عمران ومدنیتده فرق اولور ایدی. لکن
مدنیت چهنندن هر قایوسی بر، بلکه آپر ما عادت وخلقلسری
جهنندن گنه در.

ترک درست سوزلی بهادر، نظافتکه اعتبار ایدر. مصرلی ترک
اولغان بوصفتلرغه اعتبار ایتماز. بوصفتلرده آرالرنک اختلاف وار ایسهده
آرتقه فالوده، جهالت ویالفاواقده برددلر. حاللری شوروشده ایکن
بولرنی بوجالنگه توشرگان مشترک برسبب اولماسی لازمدر.
مسلمانلر آراسنک دین رابطه سننن باشقه برشریکاک اولمادیغدن
آوروپالیلر ومسلمان معتبرلری مسلمانلرنک آرتقه قالولرینه وباشقه
خلقنک حتی اوزاری ایله وطنداش باشقه ملتلر ترقی ایتمکلسری زمانلرده
دیندن باشقه هیچ بر نرسه توکل دیهشلر در.
بولنر خصوصاً مسلمانلرنک حاللریندن بحث ایکن مسلمانلر

«حقيقى اسلاميت» آرتقە فالوارىنە سەبەب دېيىلەر. چۈنكى مۇسۇلمانلاردىن دۇگىل بىلكە اجىبىلاردىن اسلامىتىنى بىلمىش كىشىلەر احترام و تەقدىر ايدوب اسلاميت انتشار ايتىمىش امىلر آراسىن كىچىن كۈنلردەگى آثارلارنى كۈرۈپ انسانى تىرقى و سەئادەتكە سوق ايدەجك ايدىك گۈزىل و سەيلە اولدىقنى اعتراف ايتىمىكە درلەر. لىكىن آنلر مۇسۇلمانلارنىڭ بىلكە دىن عالملارنىڭ دىن تەسەبە ايتىدىكلرى نەرسە پاك اولان حقيقى اسلامىتكە علاقىسى اولمىغان بىلكە اوھام، خىالدەن عبارت كۈب اعتقاد، عادەتلرنى، آدابلارنى حاويدەر. شو اسلام كلدىكىن صوڭ: «فائىشدر لغان نەرسىنى مۇسۇلمانلار دىن و اسلام دىنە تەسەبە ايتىدىلەر» اشمە شو اسلام نەرقىدىن مانىدەر. ھىچ كىم ھازىرگى اسلامىت حقيقى اسلامىت دەۋاسىندە اولنەماز. اساسىدىن چىقارلدىقنى انكار ايدەماز. عالملەر، فەقىھلەر-خداى كوڭللىرى تەنۈير ايتىمىش آز عدەدىن باشقەسى-اوزلرى دىننى اوينچاق ايدىب، عرض شەخىسلەرىنە قورال ايدىب مەسخەرە ايتىدىلەر. فرآننىڭ شو سۈزىنە مەدافى اولدىلەر: «دىنلەرنى ھەز و اوينچاق ايدوب اخلاذ ايتىدىلەر. دىنيا تەركلىگى آنلارنى آلدادى». لىكىن بىن دىنگە عارض اولمىش بو توبانلىك مۇسۇلمانلارنىڭ ھازىرگى ھاللىرىنە سەبەب دۇگىل بىلكە امت اسلامىيەنىڭ ھەر اعضاسى ايرلر وقايدىلر آراسىندە انتشار ايتىمىش ھەھالت نەتىجەسى اعتقادىدەيم:

ئەبى اوزى، خەلىفەلەرى، سەھابەلەرى ھەر قابۇسى دىن و دىنيا ايل اشتىقال ايدرايدىلەر. دىننىڭ قىيامى، دىننى سافلى تورغان قوتىدىن باشقە مەمكىن اولماۋىنى سەنت رسول آچىق بېسان ايتىمىش، اماملر اتفاق ايتىمىشلەر. بىر عصر كچەمدەن اسلام بايراقلىرى دىنبارنىڭ مەھم نەقەلەرنە سافلانمىقە ايدى. بو فتوحاتىدىن مەسلمانلارنىڭ مەقۇدلىرى باشقە مەتلەرنى دىنگە كوچلامىك دۇگىل ايدى. بىلكە اوزلرىدىن مەدافە، مەلك و سەلطەنلەرنى تۈسەبە ايتەك، سەئادەت، تىجارەت ايلە فائىدەلەنەك

ایدی. آوروپایلیرنڭ شرق مملکتلرینه هجوم اینولرندنده مقصودلری شودر.

اسلامیتنڭ ظهورندن ایکی عصر کچمازدن دنیا مسلمانلرنڭ اوزلری استلا اینکان یرارده وشهرلرده نشر ایتدکلری علوم وفنون ایله نورلاندى. علوم، فنونڭ هیچ بو طاعنی فالدرمازدن اوگراندیلر. علمی هر نورلی کتابلر تألیف ایدوب ایسکی علملرگه آرتدردیلر. «ابن خلدون» نڭ: «آنلر مدنیتکه هیچ صالح توگل» سوزینه مصداق اولورلق عربلر بو عالی قوت یاردی ایله علوم، فنونگه خدمت یولنده وطنداشلری ایله اوزوشدیلر. بو حرکت عمومی بو حرکت وهر اسلام مملکتنده کورلمکده ایدی. بعضی علم کلام، ایکنجی طائفهسی علوم طبیعیه، باشقه طائفهلر فلک، حساب، تاریخ، جغرافیا، فلسفه، اخلاق وباشقه علملر ایله اشتغال ایتمکده ایدیلر. صناعت وتجارتده زیاده ترقی ایدوب یرنڭ اطرافندگی کیمهار عرب ماللری ایله طولو ایدی. بو حال زمانینه کوره اوزگاروب شرفهگی باقار واقعلرینه وخلافتلرینڭ انقراضینه قدر دوام ایتدی. عرب دولتی اسپانیاده منقرض اولوی ایله علوم اسلامییه آروپاغه کوچدی. مسلمانلر اسکی جاهلیتدهگی حاللرینه قایتدیلر.

شو وقتاردن بیرو شرفدن علم نورلری سونیدی. اسلام عالملری علم کلام واهت عربیه قاعدهلرینڭ بعضی ایله گنه اشتغال ایدوب باشقه هر نرسدن یوزلرینی چوردیلر. عقللرینه جهالت آیه وذهنلری جهالت قارا کقولقلری ایله دولدقدن صولڭ دین اسلامنڭ حقیقتنی بلمازدن علویتندن دوشروب جهالتلری ایله یر تیگز ایتدیلر. غبی واحمقلق ایله تصرف ایتدیار: جاهل بالا کبیرکه اوزی ایله غرورلنور، ومعلوماتینه تعجب ایدر. اوزینی وباشقه آدملرنی اذا ایدر» نادانغه باقار ایساکڭ هر وقت ایکی فکردن خطاسنی وایکی یولدن مشقتلیسنی وایکی اشدن ضررلیسنی اختیار ایدر. چونکه

حق كرك فضيلت وكرك مصلحت اولسون باطل ايله التباس ايدر. فاراوجى فكرلى، بصيرتلى اولماز ايسه كورنماز. حقيقتكه ايرشو كوپ مشقت ايله اولديقندن يالقاو نادان قاچار. كيلهچك كونلرنده فائده ايدمچك بو حقيقتنى بلو لذتمدن محروم اولور.

بزلك فكر مزده بو كون عالمرگه دنيا اشلىرى، علوم عقليه (منطق آكلشلاماسون) و دنيا مصلحتلىرى ايله اوغراشمق فائدهسز كورينمدر. آنلرلك الك علملرينك نهايتى مبالغهسز «بسم الله» نك بلك نورلى اعرابنى والف لامنك يوزلرجه احتمالنلى بلودر. اگر آنلردن هر كون قوللرينده استعمال اولتمقده اولان نرسه لرنك نيچوك اشلاندىگندن اوزينك و باشقه امتارنك هاليلريندن ياخود اوزلرينى قولى آستينه كرتلگان امتنك ملكتلرندن، موقع جغرافيسندن، فوتندن، ضعيفلىگندن بلكه اوزينك اعضاسينك وظيفهسندن سؤال ايدر ايساك صور اوجى و صورالمش مسئلنى مسخره ايدوب ياورينلرنى سلكتورلر. اگر آنلر ايله داخلى حكومتنك نظامندن احوال سياسيه و اقتصاديهسندن بحث ايدر ايساك هيچ نرسه بلمازلر. كرك ذلتده، كرك عزتلى باشاسون اوزينك آرتنه فالويندن راضيديرلر. انسانگه اوز اختيارى ايله اوزينك فائدهسى ايچون بر اشنى اشلامك و اختيار ايتمك ممكن دگل ظننده درلر. هر اشلرينى تقديرگه طابشرمشلردر. و حال آنكه آنلر اوزلرى يولسز رزقنى استهوده ايك حيله كار واپك حرصلى واپك دنياغه محبتلى و باشقهسینه حسدليلدر. شول سببندن اوزلرى آراسنده حسدارى ايله ضرب مثل ايدلمكده در. بونلر تقديرگه اشلرينى تسليم ايتو ايله اشنك مشقتندن قاچوب محاكمهسز عامه ناسنى آزدرلر. شريعت فرض ايتمش عملدهگى، اشدگى تصورلرينى قدرگه نسبت ايدوب قولماچى بوللر.

بو مسكينلر عبارده درستلاونى، اعراب صرف بلورلر ايسه دنيادهغى

هر نرسه‌نی بلمدك فكرنده درلر . خلاصه بونلر ايله حقبقى دين آراسندك مسافه اوزاقدر .

بو زمانده مسلمانلرنك فكرلاريني اويغاتو بولنده ايك گوزل يازامش واورنغه مناسب استاذالشيخ «عبدك» (رضى الله عنه) حضرتلرينك يازولربندن شو جهلهلرني انتخاب ايده چگم: «اسلام هر كه‌نك قدرتي يتدچك اش ايله مسلمانلريني تكليف ايدوب: هر فائدهلى وضررلى اشلرنك انسانك اوزينه» اولويني قرار گير ايتمش . هر كس ذره قدرى اولسون فائدهلى وضررلى اش اشلار ايسه فائدهلى وضررلى كورور .»: انسانغه اوزينك سعى ايدوب اشلادىگى اشندن باشقه بر نرسده بوقدر (بقره، النجم، زلزات سورهلرينده). هر كه‌گه اسلام آشامق اجماك، كيوم، زينتلردن فائدهليرني مباح ايتمشدر .

انسانغه اوزينه وباشقهلرينه ضرر اينچك نرسهلردن باشقهسنى تحريم ايتمامش انسانلره عموم بشرنك مصلحتلرينه موافق روشده عموم حكملر تشرىع ايتمش . هر كسنى اوزينك اشنده، فكرنك مستقل ايدوب، محترم حقولردن باشقهسندس سعى وغيرت ايدوب اوزوشونى لازم ايتمش . اسلام تقليد، وفدرننده استثنا ايتمازدن عموم ايدوب پاره‌چلهش . قلمبرده بركتولامش تقليد ومسكينك اثرلارنى اساسندن صورت طاشلامش، باشقه امتارنك عقيدهلرندى گى اوهام وخيالاتنى بتورمش . عقلفه ندا ايدوب اوزون اويقسندن اويغاتوب حقيقت شعلهلردن صاحامش نورلارنى آفرينلاب جذب ايتدوب وهم هيكللردن فوتقارمش، اسلامك طاوشى ايك وحشى خلق آراسنده كونارلوب انسانك اسارت ايچون خلق اولنمادىغنى بلكه علم وكائنات وحادثهلرنك دلالتى ايله هدايتلنمك ايچون يارانلدىغنى بلدرمشدر . معلملر آنچق انسانلرني تنبيه وارشاد ايدوب تفتيش وهر نرسه‌نى معاكه ايدرگه كوندروجى ذائلردر . قرآن اهل حقى: «آنلر سوزينى ايشدوب فائدهليرسینه اتباع ايدرلر.» وصفى ايله صقتلاب سوزينك ايسينه

واعتقادینه اعتبار ایتمازدن فائده لیسینی انتخاب ایدوب، ضرر یلیلرینی طاشلار لر و طاشلامق ایله امر ایتمشدن. اسلام امتلرنک رئیس لرینه التفات ایدوب آنلردن امر ونهی قونلرینی آلوب ریاست ایتمکلری اهالینک نظرینه و فکرلرینه مراجعت ایدوب محاکمه سز مجرد او هام خیالمر ایله قبول ایتمه اونی لازم ایتمر مشدر. کوکللرنی، بابالرندن بالالاری میراث آلمش افکار سخیفه لردن صوتوب اسکی فکرلرنی محاکمه سز، دلیل سز آلفان کشیلرگه حماقت و عقل سز لاق ایله حکم ایتمش. زمانه گگی او ملک نك معرفت علامتی اولماوینی، عقل و ذهنلرنک هر فایوسی بر، فطرت و تمییزده آیرما اولما دیرغنی آچیق بلدردی. کمال و فضیلت آنچق کچمش حاللرنی بلو و آنلرنی محاکمه ایدرگه و فائده لنورگه حاضر لانوده بابالری ایرشمان اسرارغه حقیقتلرگه ایرشوده، بو عصر اهلی فائده لنمکه اولان شو اثرلرده بابالری نك نه حاله اولولرینی بلدره چک علامتلر اولوینی آچیق بلدردی: «سزلر برده سیاحت ایدوب بالانچی امتلرنک حاللری نه اولدیغنی کورکوز». خداینک رحمتی هر استگازنگه آچیق، سعی ایتملر هر وقت رحمتنه نائل اوله چقلدر. خدای دین ایهلرنی بابالری نه، کچمش امتلرگه محاکمه سز ایبار ولری ایچون کوب آیتلرده ذم ایتمشدن. (۱)»

ایک زیاده شادلانورغه لازم بر اش وار ایسه اولده مصر و باشقه اسلام مملکتلرنک عقلی عالمر بزنگ فکر مزگه شو مهم مسئله لرده اشتراک ایتملر. از هر و باشقه اسلام روحانی مکتبلرنک اوقوله تورغان علملر، عقللرنی علمی حقیقتلرنی قبول ایدرگه و فائده لنورغه حاضرلی تورغان اصلورغه بناء ایلمادکن فائده سز اولوینی اعتراف ایتمکلر لر.

علم کلام، فقه و باشقه بوکی فنلردن معارف عمومی و مبادئی علومنی اوقمازدن فائده لنمک ممکن دگلدر. علم کلام ایسه هر علمونک خلاصه و خاتمه سیدر. فقه ایسه انساننک خدای و نوع بشرگه ارتباطنی و جنسداشلی ایله معامله ایتمونک بوللرینی کورسته تورغان فن

اولدیغندن بونی بلو علم روح، تشریح، جسمنک وظیفه لرینی، تاریخ، ریاضیات، وطبیعیات و باشقه افکار و عقللارنی ترقی ایتدیره چک نرسه لرنی بلورگه موقوفدر. علم ایسه بو طاقلری کوب بریقاچ کبیدرکه اصلی بر و آزلرینی بر طاموردن آلوب بر توری بهش ونتیجه ویرر. اولده باراقده اولان هر نرسه نی بلودر.

بزرگه بزدن آرتق دیننی بلیگان و دنیاوی محتاجلر مزغه اطلاع ایتکان عالمرنک سوزلرینه اعتبار و احترام ایدوب، فائده لی اشرینه اشتراک ایدوب، اوزون مدت اهلی طرفندن غفلت کوستراگان دیننی احیا ایدوب، اهلی طرفندن بولینه قولغان فیماارنی پارچه لمق لازمدر. دیننک اساسینه خلل، حتی عبادتلرگه قدر روحندن چیغارلوی هر کیمگه معلوم اولدیغندن اوزون سویلرگه حاجت یوق. بلکه بنم بویرده سوبلایه چک سوزم دیننک آرتقه قالوی عقللارنک آرتقه فالویندن و بوتأخر بزنگ ایله ترقی آراسنده سد اولان ایرلر و فادینلر دهغی تربیه سز لیکدر.

بو تربیه سز لیک دوام ایتسه امت هر وقت آرتده اوله چقدر. اگر آرتقه فالومزغه سبب اولان تربیه سز لیک اوله ایدیلور ایسه امت حیات عقلیه و ادبیه سنده ترقی ایده چک و دینده نوزله چقدر. ایرلرنی تربیه نک امتنی اصلاح ایدوگه یکانه وسیله اولوی معلوم و هر کم مسلمدر. لیکن فادینلرنی تربیه ایتودن باشقه امتنک اصلاح اولنمایه چغی هنوز بیانغه محتاجدر: فادیننک خلقتی جسمی و عقلی تربیه دن باشقه تمام دگلدر. چونکه فادیننک بدننی تربیه ایتودن باشقه صحتی و مانورلقی یرنده اولماز. فادیننی، ایرلر کبی بدننی حرکتکه اوگراتو و ریاضت - زیماناستیق - کبی حفظ صحت ایچون لازم بولغان نرسه لرگه عادتلندر و ب تربیه ایتو لازمدر. بدن ضعیف اولور ایسه عقلده ضعیف اولور. ضعیف اولان بر جسمده سلامت عقل اولماز. فادینلر مزنگ طامرلرنده و مییه لرنده اولان سلامت سز لیکار جسملرنک

اعضالرنىڭى نظامسىزلىقدندىر. عقلنىڭ سلامتلىكى جىسىمنىڭ سلامتلىكىگىنە بايرىر. سىكسونى انگلىز جىسىمنىڭ باشقىلاردىن آغە كىتولارنىڭ سىبى شۇ جىسىمنىڭ سلامتلىكىدىر.

دويستىم «فتحى بك زغلول» فرانسوز لساندىن ترجمە ايتىدىگى «سىكسونى انگلىزلىرنىڭ تىقىمىنىڭ اسرارى» نام كىتابىدە اوفوچىلر آنلرنىڭ نىشاپ، جراتلىرى، اشلىك لىلىكلىرى، زىراكللىكلىرى وهرامت اعتراف ايتكان باشقىلاردا امتىيازلىرى بارچەسى طوب اويناىمىق، يوزمىك، آطلرغە بىنىك، هر اشلىرىندە حر و مستقىل اولمىقلارندىن نشأت ايتىدىگىنى، قىز و اير بالالرىنى تىرىپە ايدىرگە كوب دخلى اولدىغىنى كوررلر. شۇ سىبىلردىن فرانسوز و باشقىلار بولنرغە تىقلىد ايدوب عقلنىڭ كامىللىكى جىسىمنىڭ تىرىپەسىندىن، و عقلنىڭ مىزانلى اولوى جىسىمنىڭ وظيفەلىرىنىڭ مىزانلى اولوپىندىن باشقىلار مەكىن اولمايەچىغىنى ادراك ايتىشىلردىر. اگر اوفوچىلر، توباندىمە ذكر ايتىدىگىمىز: بالا آنا ئانىسىندىن خصوصا آناسىندىن حەمل مەتتە بدن و عقلدە اولان حاللىرىنى مىراث آلدىغىنى خاطرلىرىنە كىتىرر ايسەلر قادين و ايرنىڭ بىلىكە بىتون جەمىت انسانىنىڭ قاديننىڭ جىسىمىنە اعتبار ايتودىن نە قىدر فائىدەلىنىدىكلىرىنى بىلورلر.

قاديننىڭ قۇۋە عقلىيە و فەكرىيەسى تىرىپە ايدىلماز ايسە قادين شۇ زمانىزدەقى كىبى اوزىنىڭ قىمىتىنى ضايع ايدىر. درست قادين بالا طوغدىر وى ايلە نوع انسانىنى صاقلىيدىر. فقط بو قىدرگىنە وظيفە ايلە هر جىوانلارنىڭ قاديننىڭ صىقى، حتى بالا طوغدىرە تورغان صىققان وظيفەسىندىن وظيفەسى آيرىلىدىر. درستى ايسە بىز قاديننىڭ وظيفەسىنىڭ دائىرسىنى طار ايتىدۇ. طوغدىرودىن باشقىلار ھىچ بىر وظيفە وىرماىدۇ.

بونىڭ سىبىدە قادين باشقىلارگە لائىق دىگىل، ايرلر حىيات اشلىرىندە قادينلارغە احتىياجلىرى بوق دىيە و ھەمگە چوموب ايرنىڭ كچوكلىگىدە آناسى تىرىپە ايتىدىگى كىبى اولوبىنى خاطرمدىن چىقاردۇ.

ایر ایله قادین آراسندهغی مناسبت اڭ کړک وهر ایرنځ بو
مناسبتنی بلوی لازمدر. بو کتابمک یازلغان نرسهلردنک نتیجه شوالدر.
تکرار ایدرمکه حیاتده نجاح طاباچق ایرلرنځ یتشوی، قادینلر
نجاح طابارغه حاضرله مازلر وحاضرلرگه کوچلری یتماز ایسه، ممکن
دگلدر. یځا مدنیت، عصرمزده قادینلرغه بو عالی وظیفهنی وبرمشدر.
قادینلر هر مدنیتلی مملکتلرده بو آغیر وظیفهنی اوستلرینه آلوب
بالا طوغدروب، کشی ایدوب اوسترمکده درلر.

باشلیچه اولان طوغدرو وظیفهسی بیک قولای، هر حیوان بو
وظیفهده قادین ایله مشترک. فقط ایکنچی درجهده اولان تربیه نهایت
درجهده آغیر. نوع انسان باشقه حیوانلردن ممتاز اولغان عقلنی
اشله نورگه و بو وظیفهنی یرینه کیترمک بیوک تربیه گه و تخر به گه ومعلوماتقه
محتاجدر. اوزینځ مصلحتلرندن غفلت ایتمامش هر امتکه عائللر
آراسندهغی نظام وترتیبدن غافل اولماسقه تیوشدر. قادین عائلنځ
اساسی اولدیغندن قادیننځ قوه عقلیهسنده آرتقه قالوی امتنځ
آرتقه فالوینه سببدر.

قادین عائلنځ میرانی. اگر قادین تربیهسن اولور ایسه ایری
اهلی، بالالری مسخره ایدرلر. عائله ترتیبسن، ارتباطسن معیشتلری
نظامسن، آدابلری، عادتلری بوزولمش حالده معیشت ایدرلر.
اگر قادین تربیهلی، عقل ایسه ادبلی اولور ایسه عائلده تربیهلی
اولور. عائلنځ هر اعضاسی قادینغه احترام ایدوب نظام وادب
دائرهسنده گوزل معیشت ایدرلر. شو عائلهلرده کورلمش صفتلر
بتون امت آراسندهده کورینور. انساننځ عائلهسی آراسنده معاملهسی
نهروشده اولور ایسه امت ایله معاملهسی شو طرزده اولور. عائلهسی
آراسنده اخلاقی نهروشده اولور ایسه امتی آراسندهده اخلاقی شو
رونده اولور. بو بیانندن، قادیننځ امتنځ ترقی و آرتقه فالوینه

نه قدر تأثیرى اولوى آڭلاشلور. خلاصه امتلر نڭ ترقىسى هر نورلى سببلرگه محتاجدر.

اڭ مهم سببى ايسه فادینلر نڭ ترقىسىدر. اوشنداق آرتقه فالوریده كوب سببلردن نشأت ایدر. اڭ مهم سببى فادیننڭ تربیه سز لگیدر.

بز نڭ فادینلر مز نڭ بو كونده گى تربیه سز لكارى بز نڭ ایله ترقیمز آراسنده اڭ بيوك مانعدر. شول جهتدن فادینلر نڭ تربیه لرینه اعتبار ایدونی کیله چكگه فالدر مق و تربیه لرنده آفرینلق هیچ جائز دگل. بلكه هر نرسه دن اول فادینلر تربیه سینه كر شمك واسبابنى حاضر لمك لازمدر. اياڭ مهم واجبدركه، اگر اسبابنه كر شوب اصلحنه موفق اولور ايساك هر نرسه اصلاح اولنه چق. اهمال ایدر ايساك هر نرسه بوزله چقدر.

بر عصر دن بیرلى آوروپا فادینلری ایه اولمش یكا تربیه، نسل و تناسلدن غافل آدملر نڭ بلدكارى كبی فادیننڭ شهوتكه آلت اولماوینى آچیق كورستهدر. قوت اوریننه عقل، استبداد اوریننه حریت اورناشه باشلادیقنن بیرلى دنیاده هر كشى جاهلیت زمانلرنده بلنمگان اسرار و فادیننڭ ایرلر كبی هر وظیفه گه مستعدده و فادیننه بو توبان در جهده فالو طبیعى دگل بلكه عارضى گنه اولوینى كوردی. فادین او یقوسندن اوبانوب قوه عقلیه و فكریه سى ترقى ایدوب علم ایله نورلاندىقنن صوك كچمش عصرلرده هیچ كمنڭ فكرینه كلمگان روشن ترقى ایدوب هر علمگه استعداد كورساندى.

آوروپا فادینلر نڭ حرکتلرینه و عمللرینه اطلاع ایتمش هر كشى مدنیتنڭ آنلر نڭ بيوك اشلر نندن باشقه طور مایه چقنى بلدی. صناعت و تجارت و هر علم و فننڭ هر فرعیسنده فادینلر ایرلر ایله بان یانه اشلامكده لر. هر ایزگو اش و سیاسى واقعه وار ايسه

قاديئىلر اچروسىنىدە. ايكى صىنىنىڭ آراسىنىدە ايرىنىڭ اوزىنىڭ حقوقى
سىياسىيەسىنى مالىك وقادىئىنىڭ ايه اولماويندىن باشقىە هيچ فرق يوق.
فقط صوڭ وقتلردە آمريقا دەصايلالو، انگلترەدە شەھر دومالرىنىە،
فرانسەدە تجارت محكمەلرىنىە صايلالو حقوقىنىە ايه اولماشلار. آمرىقادە
جمھورىيىتىلرنىڭ بعضىنىدە قاديئىلر ايرلر ايلە برابر ملت مجلسلىرىنىدە
اوپر موقەلر. آوروپانىڭ پايتخت شەھىرلرنىڭ ھەر قايسىنىدە قاديئىلرنىڭ
اوز حقوقلىرىنى طلب ايتە تورغان جمعيىتىلرى وار. ھەر سنە قاديئىلرنىڭ
آلغە كىتوبلىرى ومقصودلىرىنىدە نچاح طاوب اڭ گوزل اشلارى
كورلمكەدر.

بو ضعيف صىنى كورسانكان حركىتلەرگە ھەر كىم آشنا اولور
ايسە نىز زماندە قاديئىلرنىڭ ھەر حقوقدە تىگىز واستەدكلرنىڭ آرتقى
حقوقىغە ايه اولەچقىلرنى بلور. قاديئىلر ايرلر ايلە تىگىز حقوقىغە ايه
اولدېقىلرنىڭ صوڭرە شو چىكەدە طوقطايەچقىلرمى ياخود ترقى ميداندىدە
ايرلردن اوزاچقىلمى؟ او قدسى خىدايدىن باشقىە هيچ كىمگە معلوم دىگىل.
بىنم اعتقادىدە اڭ زىيادە اسفلى مملكتلر مرنىڭ قاديئىلرنىڭ فائىلى
اشلردىن محروم اولور بىدر. چونكە فائىلى اشكە مېل ايدو قاديئىلرنىڭ
طبيعىلرنىڭ، قىلبىلرنىڭ رقت واحساس آنلرنى فائىلى اشلرگە
ھەر وقت سوق ايتەدر.

آنلر فقيرلر وخستەلر خىدمتىنى اڭ ھىمىلى، ايرلردن زىيادە
تھمل ايدرلر. آنلردە گوزل اعتناء وقىلبىلرنىدە فائىلى اشلرگە اطلو
كىمى عالى صفاتلر بولنور.

لكن نادان قاديئىل قىلىندە نە قىلر فائىلى اشكە مېل اولور
ايسەدە قىلىندەگى شو رحمت خىزىنىسىنى تصرف ايتە آلماز.

مىدىن امتلىرنىڭ قاديئىللىرى شو درجەدە اشلر اشلامكەدلر.
اسلامىتنىڭ مېداندىدە مسالمەلر آراسىنىدەدە كوپ مسالمەلر مسلمانلرغە
فائىلى بىوك اشلر اشلامشلىردر. اهل حدىث رسول اللەنىڭ كوپ

خەدىتلار يېنى رسولنىڭ فادىنلارنىڭ وباشقىھەسەبىلەردىن روایت ايتىمكەلەر .
كۆپ مۇسۇلمانلار شەئىر وتورلى علملار ايله اشتغال ايتىمىشلردىر .

«عائشە» خلافت مۇسۇلمانلارغا مداخلە ايدوب خەلىفەلرنىڭ بىرىنە
معارض خەزىگە (پارنىيەگە) رىئاست ايتىمىش . بىن بوراسنىڭ اوزىنىڭ خەزىنە
قوشلورغە دعوت ايدوب سويىلادىكى خەتەلرنىڭ بەئىزىنى ، بىرەگە
كەردەك سويىلادىكى خەتەسنى ذكىر ايتىمەن : « شەئىر اهللارنىڭ ، اعتبارسىز
تورلى خەلق دىن جىولغان وخصوصەتچى قىيىلەر خەرم رسولدە مۇخارىبە
ايدوب ھەر تورلى فائىدەسىز بەدعت اشلار احدث ايتىدىلەر .
بەدعت اهللىرى يەرلەشەردىلەر . خەرم رسولدە خەداى ورسولنىڭ لعنتىنى
ايجاب ايدەچك مۇسۇلمانلارنىڭ امامىنى (عثمان) غەدرسىز ، گۇناھسىز
اولدىردىلەر . خەرام اولان قاتل نەفسىنى خەلال ايدوب قان توكىدىلەر .
خەرام مالىنى استىدكلىرى قەدر آلدىلەر . بيت خەرام وشەئىر خەرامدە قان
توكوك خەرام ايكەن خەلال ايتىدىلەر . بىدىن وتىرىلەرنى پارچەلادىلەر . مۇكروھ
كوردكلىرى قومنىڭ يورۇتلارنىڭ خەزىرى وضرر ايدوب ، فائىدەسىز ،
افسادلارنىڭ امتناع ايدىرگە واماندى بولغورغە اقتىدارسىز خالدا ، اقامت
ايتىدىلەر . بىن شو فۇقەھنىڭ ارتىكاب ايتىدكلىرى اشلارنىڭ و آرفامۇدە
اولان آدملىرنىڭ خاللىرىنى مۇسۇلمانلارغە تەلىم واصلح جارىلەرنى بىلدىر
اوپون جەنم : فائىدەسىز سويلاشولرندە خەير يوقىدەر . صدقە ايله يا
باشقىھە نۇوع فائىدەلى اشلار ايله امر ايدىر وآدملار آراسىنى اصلح بولمىدە
ھەر كىس سويىلار ايتىسە خەير ، ثواب شونىدەغەندەر .» النساء . خەداى
ورسولى اصلح ايله امر ايتىمىش كچوك ، بىوك ، اير وقادىنلارنى اصلحە
فوتىزى صرف ايدەلم . بىزنىڭ اشمىز سىزگە فائىدەلى اشلار ايله امر
ايدو وسىزنى قەزەرمق ، نىچار ، ضررلى اشلردىن منع ايتىمك و فائىدەلى
اشلار ايله آلىشىدىغە دعوت ايتىمكدر . (۱)

«ام عطيه» دن روايت ايدلمش حديثه: بن رسول الله ايله
 يدى صوغشده بولندم. بن آنلرنك اورينلرنده قاله ايدم. آشلرينى
 پشزر و مجروحلرنى دوالر، و آورولرينى تربيه ايدر ايدم». بو
 سطرلرنى اوقومش هر كس حياتلرينى انسانيت بولنك خدمت ايدرگه
 هبه ايتمش آوروپادهغى ممرضه (صوغشلهده آورولر فارارغه چقمش
 قادينلر) ظن ايدر. ايرلرنى قادينلردن مستحق كورلمش خلافت،
 امامت، بعض وقتلردهغى شهادت مسئلهلرى قادينلرنك خصوصى معيشت
 و حريتلرينه هيچ ضرر ايتميدر. شاعرنك بو كىبى آز مسئلهلرده ايرلرنى
 مستحق كوروى قاديننك عائلهدهگى وظيفهلرينه ضرر كلوندن و عائله
 تربيه سينه ضرر اولويندندر. بو كىبى عهومى وظيفهلرگه ايرلرنى
 تعيين ايتو طبيعى بر تقسيملرگه آروپا مدنيتى هم شو اساس
 اوزرينه جاريدير. بو ايسه قاديننى ترقيدن و مستحق اولديغى عالى
 مرتبهگه ايرشودن مانع دگلدنر. شريعت اسلاميه نك قادينلرنى مستحق
 كورمش هر مدنى اشلرنى - بونلر جمله سندنده قاديننك ايرگه وصيه
 اولورغه استحقاقى - هر عقل ايسه فكرلر ايسه بو حقوقلرغه ايه اولودن
 منع ايدر عادتلرمنى البته موافق كورماز.

فصقه چه ذكر ايتدگم كلى فاعدهلرنى اوفودقچه البته اوفوچيلرمن
 امتنك حالنى اصلاح ايتونك قادينلرنك حاللرينى اصلاح ايدرگه موقوف
 اولوينى ملاحظه ايتمشلردنر. فكرمن ايله شو غايت كينگش اولان
 قادينلر مسئلهسنى اطرافلى دوشنور ايساك حقيقت روشن صورنده
 تجلى ايدر. واسرارى معلوم اولوب بزنك دوشندكمز كىبى مسئله نك
 خيالدن عبارت اولماوينه فناعت ايدر. كىبلاچك كونلرى ايچون
 حاضرلنمكده اولان قاديننك ماتورلىق نورلرى ايچنده: جسم و عقل،
 هللرنى كييوب پارلامقده اولديغنى كوررز.

عائله.

قاديپنىڭ ھالنى اصلاح اينمك يالھز اوزىنى تربيە ايله گنه تمام اولماز بلكه عائله نىڭ نظامنى كامل ايدىرگه محتاجدر. درست قاديپنىڭ قوه و عقليه سينيڭ ترقيسى عائله نىڭ نظامنى تكميل ايدىرگه مساعد ايدىر. لکن بونظام اوزى عادتلرگه و شريعتكە علاقهسى اولوى ايله برابر ايكنچى بر نرسه واردركه قاديپنىڭ ترقيه يباخود آرتقه فالوينه تاثير ايدىر. شوسيبىدىن عائله نىڭ حياتى اولان ايڭ مهم ازدواج، تعدد زوجات، طلاق مسئله لر ينه اوفوچيدىرنىڭ ذهنيلىرىنى الفت ايدىر مە مقصد يله فصقه چه ذكر ايتمك مناسب كورلدى.

ازدواج

فقهيلىر، ازدواج - اولنمك - نى فقه كىتابلارنده: ايرنى قاديپنىڭ نكاحنه ايله ايدىرگه عقد ديه تعريف ايدىرلىر. فقه كىتابلارنده اير ايله قاديپن آراسنده قضاء شهوت ايدىشودن باشقه بر نرسه گه اشارت ايدىر بر سوز اولسون طابيه الامام.

فقه كىتابلارنده ذكر ايدىلمش هر نرسه، تربيەلى ايكنى بدن و روح برسى ايكنچىسىدىن طلب ايدىرگه ادبى و تېوشلى شيلردن خالىدىر. «قرآن» شريفده ازدواج گه موافق و تعريف اولورغه ايڭ مناسب مديتەك كىز ياده ترقى ايتەش ايتلرنىڭ شريعتلرنەك بويە طابىلمغان صورتنەك ازدواجنى تعريف ايتەش: «خداينىڭ علامتلىرى جەلەسىندىر كە سزنىڭ ايچون اوزگىزدن، قىلگىز آنلرغه فرار ايدىر ايچون قاديپنلر پاراندى. سزنىڭ آراگىزده محبت و مرحمت خلق ايتدى» روم سوره سىنەك.

فقه كىتابلارنده ذكر ايدىلمش تعريف ايله قرآندەغى ازدواجنىڭ تعريفنى

رنه ایدر ایساك قادیننك فقیه لیر نظرندنه نه قدر توبان درجه ده اولوینی و بونلردنده مسلمانلرغه سرایت ایتدگی آکلاشلور. بتون مسلمان دنیا سنده اوقولمقده اولان فقه کتابلرنک ازدواج دن و قادین دن مقصد بدنی بر شهوت دیه کورستلمکده ایکن، قادیننک بوتوبان درجه گه توشوی تعجب ایدماز. فقیه لیر بو حکمتکله مخالف اصل اوزریمه ازدواج گه دائر فرعی مسئله لرنی ترتیب ایتمشلر.

خدای اساسینی محبت، مرحمت ایتمش گوزل نظام، عالملر مزننک سو نصر فندن اهمال ایدلوب قادین ایر قولنده شهوت فورالی اولمش. مرحمت، مودتکله باعث هر نرسه و معامله بترولمشدر. محبتنک ایکن مهم اساسی، عقد دن اول ایر ایله قادین آراسنک برسنک آخر گه میلنک بولوب ایدر. مرحمت ایسه آرالرنده حسن معاشرت اولماز دن ممکن دگلدر. لیکن بز مسلمانلر شرعی ازدواجنک معناسینی آکلماز دن اوله نوده گی حقوق و تیوشلی واجبلرنی استخفاف ایدوب نتیجه سنک قز ایله یگت کورشماز دن عقد نکاح ایدوب شریعتنه مخالفت ایتدک.

توبانده هر مذهب نظرندنه اوله نه چک یگننک قزغه قیار اویننک درست اولوینی و انصارلردن برکشیکه نکاح ایچک قزغه رسولننک فارامق ایله امر ایتدگی شو حدیثنی ذکر ایتدک: «نکاح ایچک قزغه باق. چونکه قارار ایساك سزنک آراکزدنه محبت دائم اولور». بز اهمیتسز نرسه لیرگه تمسک ایدوب بوندای فائده لی اشلرنی اهمال ایتدک. چونکه بز نادانمز. نادان هر لوقت ضروری اولغان نرسه لیرگه میل و فائده لی اشلردن نفرت ایدر.

عقللری سلامت ایر ایله قادین نیچوک طانیشماز دن ابدی معیشتیکه و تمام فائده شورغه سبب اوله چق عقد ایله باغلانورلر؟ عامی برکشی، فوزی صاتوب آله چق اولور ایسه عیبی اولماسون ایچون هر طرفینه و اعضاسینه دقت ایله فارامقده ایکن، ازدواج ایچک عقلی

انسان فکراڻ حيران فالورلق روشده كور شمازدن طائيشمازدن
ازدواج ايدر؟

شايد سر، فراوزى ايله ازدواج ايدەچك يگتنى كورر، يكتە
قرنى آناسى، همشيرەسى واسطەسىلە بلور، قاشينڭ وصاچينڭ قارا،
يگافلرى آق، بوى زىفا، عاقلە باشقە صفتلرنىدە نغيش ايدر، ديه بلورسر.
درست بواشلر اولە بلور. لىكن بوقدرلى گنە كشى سوزى ايله
ابدى حياتقە شريكە اولەچق و آنارغە بتون امللر ونسبلر تعلق
ايدەچك برسوكلو ذاتنى استەرگە كوڭللر كوتارلورمى؟ البته كوتارلماز.
چونكە بصيرتلى هر كىشىگە اياڭ مەم اوز كوزى ايله اخلاقلى، حياتلى،
فكرلى، سوزلى، اشلىكلى اولوينى كورمكدن. ذوقنە صفات و شمائللىرى
وا حساسلىرى موافق بردات بولماقدن.

كوب كشىلر اولدە كورمگان كشىلرنى كورولارى ايله نقرت
ايدرلر. سببىنى اوزلاريدە بلمازلر. براقدن قارامقدە بر كشى
نقرت ايدنر. لىكن يقينلاشوب سوزلشكدن صوڭ نقرتى محبتكە
ايله نور. اول كورينشده براقدن بر صورت زياده رغبتلى، ماتور
كورينور ايسەدە يقينلاشوب سوزلەشو ايله فكرمز بو صورت حقتە
آلماشنور. نقرت حاصل اولور. مئادى بر احساس، كپرهك محبت
وكپرهك نقرت اولسون مابورلق و نچاراق ايله گنە دگل. وەر كس
بر طريقە حس اينمى بر صورت وكوريش بر كشىنڭ رغبتىنى
وليكچى كشىنڭ نقرتىنى ايجاب ايدە بلور. اير ايله قاديىن
آراسندەك زياده مەم ايكي طرفدندە شوميل وحسى جاذبىتىدر. ازدواج
ايدەچك اير ايله قاديىن آراسندە شول ميل ايدشو لازم كورلماز
ايسە باشقە هيچ شى لازم كورلماوى تيوشدر.

درست بونلر آراسندە بو ميل ايدشو گنە يتمى بلىكە اير ايله
قاديىنڭ روحلىرى، عقللىرى، اخلاقلىرى باشقە قوهلىرى آراسندە موافقت

لازمدر. بو موافقتنی بلیشو آز درجهده اولسهده فائناشودن باشقه ممکن دگل.

ازدواج شو روشده اولور ایسه هر کس ایر ایله فادین آراسنه محبتنک دوام ایده چکینه وعفتنی موجب اوله چغینه تسلیم ایدر. بئم فکرمده ازدواج شو اساسقه بناء ایدلنماز ایسه ازدواجنک مدتی نه قدر اوزون اولسه اولسون وایر ایله فادینه نه قدر اخلاقی اولسونلر خیر سزدر. شو سببدن «اعمش»: هر ازدواج کورشودن باشقه اولور ایسه قایغو، حسرتلر» دیمش.

بو کونلرده ازدواجهده شو شرطلر اعتبار اولنمادیغندن ایر ایله فادین آراسنده مناسبت غایت ضعیف، آز نرسه ایله کیسلمکدهدر. کوب وقتده بو مناسبت کیسلوینه سبب هر ایکسیسینک فائده و قیمتسز برسی ایکنچسینه اسیر واسیره بولوب معیشت عذابندن قورتالمقدر. هر ذوق ایهسی قرداش و قیملرندن زیاده ازدواج ایده چک ایر ایله فادینغه صایلاشو حقوقنی بیرونی مقبول کوره چکدر. فادیننی قارآودن و ایرینی صایلاودن محروم ایلوب و ایملرینه گنه طابشر مق بیوک بر خطا اولوینی هر فکر ایهسی موافق کورر. بزنگ عادتمزده قز ایله اوله نچک کباوی حقنده سوز سویلاشمک بیوک عیبدر. یگننگ اخلاقندن، صفاتندن خیری یوق. هیچ کم قزنگ بویگت ایله ازدواج ایدرگه میلی وارمی؟ یوقمی؟ صورامیدر. قز اوزیده گوکلنده گی مقصودلرینی سویلارگه جرأت ایته آلمیدر. مسلمانلر فادیننک اوزیته الک کیره کلی اشلرده فکری و طاوشی اولوینی فادینغه لائق کورمیلر. یقین یا چیت کشیلر اوز فکرلری ایله قزینی کباوگه بیرلر. بو روشده بیرونی حیاء و کمال ادبدن صایوب غایت بیوک خطالرغه ارتکاب ایتهلر.

شریعتمز ازدواجهده فادینلرغه ایرلر درجهسند، حقوق بیرمش. ایر کبی فادینه اوزینک مقصودنده مستقل. ازدواجهده بختیار

اولمق استهر ایساک شریعتیزنک طاوشینه وفرآننک احکامینه، رسول
 وصعابه لر نك سنتلرینه ایبارمک لازمدر. خدای فرآنده: قادینلرنک
 ایرلر اوستنده، ایرلرنک حقوقلری کبی حقوقلری واردر» بقره
 سورهنده. ابن عباس شول آیتکه اتباع ایدوب: بن قادینم ایچون زینتله نوئی
 سوهمن، قادیننک اوزم اوچون زینتله وینی سودیگم قدر» بیورمشدر.
 خدای فرآنده: قادینلرگز ایله موافق روشده معامله ایدگز» بیورر.
 ایکنچی آیتده قادینلرنک حقوقنی تعظیم یولنده: آنلر سزدن
 آور عهد آلدیلر» بیورمش. رسول الله: مؤمنلرنک ایمانلرنده
 کاملر کلری اخلاقلری گوزل و اهل بیتلرینه مرحمتلیر کلریدر»
 بیورمش. رسول الله کوب حدیثلرنده ذکر اولندیغی روشده قادینلرنی
 نهایت درجهده سوهر و احترام ایدر ایدی. حتی تیزلرینی، قادینلرینی
 آطلاندرر ایچون برکه قویا ایدی. هر وقتده قادینلرغه مرحمت
 ایدر و مرحمت ایتمک ایله وصیت ایدر ایدی: سزنگ ایز گولرگز
 قادینلرگزغه ایز گولرگزدر» حدیث. قادینلره خیر ایله وصیت ایدشگز»
 حدیث. قادینلره مرحمت و حقوقلرینی احترام ایتمک ایله امر ایدر
 حدیثلر کوبدر. لیکن قادین شوروشده نادان، حقوقنی بلماز ایسه
 اوله نیک ایرنک قادینغه استبداد ایده چک آلنلرندن برسی اولور،
 قالور: قادین اوفور و حقوقنی بلور و اوزینک قیمتنی طانور ایسه
 ازدواج ایر و قادیننک سعادتینه طبیعی بر واسطه اولور.
 آرالرنده تمام محبت اولان ایر ایله قادیننک حالینه بافار ایساکز
 آنلر جنت نعمتلری ایچنده، صدوقلری آچمه سز، مائهلرنک اوستاللری
 اوستنده صوغان ایله بورچاق اولور ایسه ده آنلر ایچون اهمیتسزدر.
 قناعت ایدرلر، هر دقیقهده خاطرلریندن کچمش شادلق ایله کفایه لنورلر.
 بو شادلق جسملرینه نشاط کوکلرینه قرار بیرر. قلوبلرینی حیات
 لدتی ایله احیاء ایدوب آور نرسه لرنی یسکل ایدر. ایرندن آز

نرسه ایله رضاء اولور. شوسبیدن «عمر» رضی الله عنه: «انسان اوچون ایمانندن صوڭ ایزگو فادیندن خیرلی شی یوقدر» بیور مشدر. حاضر بزنڭ عائله لر مزم آراسنده بو حال فایده؟... فادین ایله ایر آراسنده مسافه لر وار....

انساننڭ اوز سعادتق یولنده سعی ایدوی طبیعی اولدیغندن ایر ایله فادین مسعود اولمازلر ایسه بختسزلیکلرینی برسی ایکنچسینندن کورر. بو اعتقاددن اولری ایچنده هر وقت نزاع وتارتشو، تلبلری عیبلی ایله طولو اولور. کیچه وکوندن، حتی توشا کلرنده راحت ایتمازلر. بو حالنڭ نتیجه سی اگر عائله های اولور ایسه خدمتچیلرگه اوینی فادین تسلیم ایدرده استمد کلرنچه اداره ایدرلر. اولری نظامسز هر کمگه اونڭ اداره سزلیگی معلوم اولور. فادین وقتلرینی اوز بزنڭ بختسزلیگنی فکرلاب کچرر. یاخود اویندن ایرته چقوب کیچه ایله فایتور. کور شیلرینده، دوستلرینده وقتنی اونکاروب فایقولاری طاراتور. ایرنڭده حالی فادیندن یخشی توگل. اوینی طاشلار. تراققیر پیؤا خانلرده معیشت ایدر. اوینه فایتور ایسه فادینی ایله سوبلشمار، سویلاشورلر ایسه قیامت فوبار.

خلاصه کور شماو، طانشمازدن اوله نو ایرلرنڭ کوب فادینلر ایله فائده لئولرینه قورال، بردن یا آقرینلق ایله قول آستینه کوب فادینلر جیوغه وسیله در.

فادینلر تربیه سز اولدیقلرندن، هر یگت عیانتنه هر حالده شرکت ایدنه چک آرقداش آرار ایسه بولنهاسی مشکلر. شو سببدن شو صوڭ سنه لرده کوب یگتلرنڭ اوله نودن رغبتلری صووندی. تربیه لی ایرلرنڭ عددی بلدن یل آرتدغندن قزلرنی تربیه ایڭ ضرور درجده اولدی. اگر حریت اوزرینه قزلر تربیه اولنمازلر ایسه ازدواج سنه بسنه بته چک، کیمیه چکدر.

بن یثا زمانه یگتلی قادینسزلفنی اوله نوگه نرجیح ایته لر دیسام مبالغه ایته ماش اولورم. چونکه آنلر کورشمگان قزلارنی آلورغه راضی اولمیلر. آنلر سوکلو آرقداش ازلیلر. هر نرسه اشلی تورغان خادمه ازله میلر. بالالر تر بیه سنک آشنا، حفظ صحت قاعده لر بنی بلدگان، گوزل اخلاقی قادین ازلیلر.

اسکی عادتلرنی و تعصبنی طاشلاغان هر کشی، کوکللمده شول میل و حسنی کورگاج شادلنورغه و یگتلیرنک سوزارینه و طلبلرینه موافقت ایدرگه تیوشدر. فکرلرینی محاکمه ایتمازدن فرنگلاشدیلر، روسلاشدیلر دیو مناسب دگلدلر. بلکه شریعت و عقل میزانی ایله موازنه ایدرگه تیوشدر. بزنگ استه دگمز مقصودلر حقیقی اسلامیتکه اولگی مسلمانلرنک عادتلرینه موافق اولوی بلیدکن صوکت مساعه ایدرگه لازمدلر.

۲

تعدد زوجات.

کوب قادین آلمق - تعدد زوجات - اسکی عادتلردن و اسلام جلیگان وقتلرده مألوف بر اش ایدی. قادین انسان ایله حیوان آراسنده توبان بر درجهده اعتبار ایدلمکده ایکن، یرنگ هر طرفنک منتشر ایدی. کوب قادین آلمق تاریخ دلالتی ایله قادیننک حیات اجتماعده گی حال و اعتبارینه نابعدر. هر امت آراسنده قادیننک اعتباری توبان درجهده اولور ایسه کوب قادین آلمق امت آراسنده عادت اولور. قادیننک حالی ترقی ایدر ایسه آزالور یا بالکلیه بتار. فقط مجبوری سببلرگه مبنی امتنک بعض اعضالری آراسنده غنه اولور. حتی تعدد زوجاتنه الفت ایتمش امتنک اعضاسندن اولان ایر عقلی ترقی ایدر ایسه بالا چاغه سی، عائله سی آراسنغی قادیننک درجه سنی حس ایدر، شریعت و طبیعت نظرندغی حقوقنی طانور ایسه طبیعتی بر قادین ایله کفایه لنورگه میل ایدر.

شو سببیدن امت ترقی ایندکجه تعدد زوجات آز ایور. بکرمی سنه یاخود اوتوز سنه اولگی وقتلرغه قاراغانده مملکتلر مزده کوب فادین آلمق عادتینک آزایدیغنه هیچ کم انکار ایتماز. درست قللر ساتونی منع ایتمک بو عادتینک بازاری تشوینه بیوک تأثیری اولدی. امتنک بیوک و معتبرلرینک اولرینی علولدره تورغان جاریه لرنی کبترمک بتدی. لکن بنم ظنمه تعدد زوجاتنک آز ایوینه سبب بوغنه دگل. بلکه ایرلرنک عقللرینک اوسوینک کوب تأثیری وار. چونکه تربیه لی ایر فادیننه استبداد ایله معامله وشهوتینه اطاعت ایدرگه راضی اولمیدر. تعدد زوجاتده البته فادیننی نهایت درجه ده تحقیر وار. چونکه بز فادینمزغه باشقه آدمنک شریک اولوینی استمه دگمز کبی فادینده ایرینه محبتینه باشقه فادیننک شریک اولوینی استمه میدر. بویسه ایرده وفادینده طبیعی بر اشدر. بعض آدلرنک کوب طاوقلر آراسنک یاش اتمچکه اوخشاتوب طبیعی دگل دعوالرینه تسلیم ایلسه بویله محبتک یالغزاقنی، باشقه کشینک شریک اولوینی سوممک انساننک حیوانیتدن ترقی ایدوب کمالاته ایرشدگنده طوغمش جمیع کمالات ایله نفسنده برلکده طوغمش بر میلدر. بومیل انساننک کوکلنده بریکدگندن فطری و طبیعی درجه گه ایرشمشدر.

هر حالده اوزینه احترام ایتمش بر فادین، ایری ایکنچی فادین ایله علاقه و مناسبتده بولندیغنی کوردکده ایرینی، سوهر ایسه غیرت اوطی ایله کوکلی طولار و عذاب اوطلرینی طاطور. ایرینه محبتی یوق لکن بعض سببلردن آنک ایله معیشت ایدرگه قرار ویرمش ایسه ایرینه باغلا دیغی علاقه سنی قطع ایدرگه مجبوره اولور.

اگر تجربه لر ایکی وایکیدن زیاده فادینلرنی تمام رضالقلری ایله جمع ممکن اولوینه دلالت ایدرلر، دیلور ایسه ایکی توری جوابه بولنمق ممکن. بری بر ایر کوب فادینلره ایر اولدغه هر فادین

اوزينڭ حالندن رضاء اولور دعواسى درست توگل. اگر بعض عدلرى نهايت درجهه آز عائله لار آراسنده بولفور ايسه امتنڭ حالنى اولچارگه مقياس اوله ماز. نهايتسز درجهه ايرلر ايله فادينلر آراسنده هر کون واقع بولوب تورغان جنابتلر، نزاعلر تعدد زوجاتنڭ ايرلر ايله فادينلر، فادينلر ايله کونداشلرى آراسنڭ نزاعغه وعائله لرنڭ بختسز لىکلرينه سبب اولوينه اوزلريگنه دليل اوله بلورلر. هر کس کوب فادين اوله نيمش عائله ايچر وسنڭ گوزل معيشت و کوکل راحتلىگى دعوا ايدر ايسه، اولرده فادينلر آراسنڭغى حاللرينى بلاماشدر. ايکنچى جواب ايسه شو نهايت درجهه آز اولغان رضالق فاديننڭ اوزينى ايرگه طاوار و اير اوزينه استدگى قدر فادينلر آلورغه و آلمازغه حقلى اولديغنى اعتقاد ايدوندىن، فادين اوزينڭ حقوقنى بلاماگندنگنه در تربيه لى، شريعت و عدالت فرض ايتمش حقوقلرنى بليگان ايرلر بنم نظرمده اوچ دورت فادين دگل، ايکى فاديننڭ حقوقلرنى ادا ايدرگه اقتدارلرى اولمايدىندن اوستلرينه حقوقلرنى التزام ايتمازلر. فاديننڭ فطرتنده ايرنڭ قلبينه خواجه اولمق ميلى اولديغنى ذکر ايتدک. شو سببىن فادين ايرنده اوزينه باشقه فاديننڭ شريکه اولوينى کورر ايسه اضطراب، راحتسزلىك هر طرفنى احاطه ايدوب حياتى عذاب ايچنڭ قالور. فقها لرنڭ ايرگه فادينلرينه محبت ايتوده عدالت واجب دگل، بلىکه نفقه گمى نرسه لرده عدالت كفايه ديولرى فادينلرنڭ راحتسزلىگنى آرتيرادر.

فاديننڭ شو درجهه راحتسزلىگى شهبهسز ضيالى ايرنڭ قلبنى چراحتلى، فاديننڭ بو بختسز لىگينه سبب اوزى اولوينى هيچ خاطرندن چيغاره آلمايدر. تورلى آنالردن طوغان بالالار شقاوت و نزاع دولقينلرى ايچنده اوسدکلرندن آرالرنده محبتنى اوسدره چك نرسه طابيلر. بلىکه قلبلرنده آنالرى آراسندهغى نزاعلرنى و آنالرى ايله مجادللرنى

کوردکلرندن نزاع وتارتشو اورلقلری اوسهدر. کوکلرینه یاوزلق، حیل، یالانچیلیق سرايت ایتهدر. بونلرنک حاللری آوروپا دولتلرینک حاللری کبیدرکه، صوغشقه رغبتی اولماوینی کورسانوب کون بکون صوغشقه حاضرلنورده، فرصت اولور ایسه ایکنچی مهلیکتلرگه هجوم ایدوب پارچهلر وفان شوگار. اشته آوروپا دولتلرنک استعمال ایدمش شول حیل، بزنگ آرازدهغی کوب عائللرده کورنمکدهدر.

آنالاری بر اولان عائله بالالری ایسه آنالرینک قول آستنده بر اعضا اولوب یاشارلر. محبت آرتدورده مسابقهده بولنورلر. آرالرنک عهد آلمش کبی برسینک شادلیغینه ایکنچسی اشتراک ایدر. برسی آغلار ایسه بارچهسی آغلارلر. اشته بونلر دنیاده بختیار بونلرنک سعادتنی هر کس آرزو ایدر.

بونلرنی ملاحظه ایتمش هر کس بر قادین ایلهاز دواجنی بختیارلق عد ایدر. قادین وبالالرینک حقوقلرینه نفقه، تربیه، محبتلرینه اعتبار ایدوب خدای فرض ایتمش حقوقلرنی اوستندن توشور.

بر قادیندن آرتقنی اولانگان کشینک عذری، قادینی حقوق زوجیننی اداء ایدرگه قوتسز، اقتدارسز اولودن باشقه مادهده هیچ قبول ایدلماز. بن بو سوزنی سویلار ایسه مده قادین شول حالده ایکن ایکنچی قادین آلونی موافق کوریم. چونکه قادین بو حالتدن مسئوله دگل، گناهسز. مروت وانسانیت قادینفه اصابت ایتمش بو کبی آورارغه ایلرنک اوزینهده بو کبی خسته لیکلری ایرشو احتمال اولدیغندن. تحمل ایتمک ایل امر ایدر. بندهده بو حالگه باشقه ایرگه ایکنچی قادین ایل بو قادینک تربیه سینه اعتناء یاخود قادین رضاء اولور ایسه طلاق ایدوب اولنورگه مساعد بر حال باردر. اولک: قادین بالا کیترمه گگی حالدر. چونکه کوب ایلرلر اوزلرینک نسللرینک ایتوینه راضی اولمازلر.

بو ایکی خالدن باشقوده تعدد زوجات شهوت حیوانیهنی قضا ایدرگه اتخاذا اولنمش حیلله شرعیهدن باشقه بر شی دگل. اخلاقنک بوزوقلغندن، حاسه لرینه ضرر ایرشدکدن، شهوت فورالی اولوبندنغنه نشات ایتمشدر.

تعدد زوجات خصوصنده وارد آیتلر بردن اباحت و حرمتی افاده ایدرلر. خدای قرآنده: سز اوزکیز خوش کورگان فادینلردن ایکیشار، اوجار، دورتارنی نکاحلاکیز. اگر آنلر آراسنده عدالت ایتماودن قورقار ایساکیز برنی گنه باخود ملککیزده گی جاریه لرنی اوله نکیز. برنی اوله نیک باشقه لرغه میل ایتماؤکیزگه یقیندر. « نساء. ایکنچی آیتده: سز نه قدر عدالت ایدرگه حرصلی اولور ایساکیزده هیچ بر وقت عدالت ایته آلمازسز. سز سودکیز قادیغه کلا میل ایتماکیزگه، ایکنچی قادیبنی طول ایله ایرلی قادیبن آراسنده بر حالک فالدرسز. اگر سز اصلاح ایدوب ظلمدن صافلانور ایساکیز خدای سزنی مغفرت ایدر» نساء سوره سنده. بو آیتلردن آچیق معلومدرکه خدای بر قادیبن ایله کفایه لنونی بالغز عدالتسز لکدن خوف اولوبنه باغلاب عدالتنک ممکن اولماوینی بلدرمشدر. خدای عدالت ممکن دگل دیه آچیق بیان ایتمکده ایکن، کم عدالت ممکن دعواسنده اولنه بلور؟ کم ممکن اولمغان بر اشنی دعوا ایدر؟

بنم اعتقادده هر کس ممکن اولمغان اشکه کرشونی آزاده ایدر ایسه قولندن کلمایه چکنی وضدینه ارتکاب ایده چکینه اعتقاد ایدرده کرشماز. سنت و عمل فی الجمله تعدد زوجاتنی مباح ایتماش اوله ایدی بو ایکی آیتدن ایکی قادیبن آلونک حرمتنی استنباط ایتک ممکن ایدی. سنتنک دلالتی ایله بو ایکی آیت دیانت نقطه نظرندن تعدد زوجاتنی مباح ایتمش ایسه ده عدالت ایدوگه تعلیق ایدوب انسانلرنک اوز وجدانلرینه تسلیم ایتمش هر کس عدالتنی اعتبار

ایدونی اوستنه آور ایسه مباح ایتمش. اگر عدالت اینونی اوستینه آماز، قلبی امکانی ایله حکم ایتماز ایسه حرام ایتمش. صوکره بو عدالتنک ممکن اولماوینی بلدرمشدر.

نهایت، تحلیل آیتندن «ظلم» دن قورفودن امین اولندقدنه تعدد زوجاتنک حلال اولوی استخراج ایداور. بو حلالگه، باشقه حلاللر کبی فساد و مصلحت اعتبار ایدلوب احکام شرعیهدن کراهت و حرمت عارض اولور. شو زمانه زدهغی کبی قادینلرغه ظلم اولنور یاخود تعدد زوجاتدن عائله لر آراسنک فساد و حدود شرعیهدن تجاوز ایتموگه باعث ویر عائله ننگ اعضالری آراسنده عداوت ایدشوگه سبب و بو عمومی روشده شایع اولور ایسه، مصلحت امتکه موافق روشک شرط یاخود شرطسز مصلحت عامه نی اعتبار ایدوب حاکمگه تعدد زوجاتدن منع ایتمو لازم اولور.

بو زمانه کشیلرینه بو عادتنی حکومتنک امرندن باشقه اوزلرینه طاشلامق تیوشدر. و بو عادتنک طاشلانوینه کیلاچک زمانه اوغللری هیچ ناسف ایتمیه چکلردر. بو عادت ترک اولندقدنه اگر قادینلر ایله شهنوی فائده لنو آزابور ایسه ده هر کشتنک ازدواجدن مقصودی اولان معنوی فائده لر کوبایه چکلر. زیرا انساننی ازدواجگه، اوزینه هر اشنده اعانت ایده چک، بالغز لغنده انسیت و بالالرنی لدب دائره سنک تربیه ایدوب ملت فخر مانلری یتشدرمک، اخلاقی، پاک کوکرکلی، صورتینه باقدنک تعجب و معنوی ادبیلرینه باقدنک شادلندرچق، اشارنکه مسابقه ایدر فهم و عبارهدن مستغنی زکات ایسه نی، شمائلینک لطافتنک اذت، فضیلتلرینک گوزللیگی ایله مال اوله چق رفیقہ حیسات اوله ق املی سوق ایدر. بو فضیلتلر مدت حیاتده آرفداش، شرندن و کوکلی آماشنودن مکر و حیلدن امین اولنه چق قادینده بولنور. بو قادین ایسه آرامازدن صابلانمازین طالماز. بالالرینی سودی ایله تربیه لدیگی کبی آداب اخلاقی ایله ده تربیه لر. روحلری فضیلتنی آنالربنک

روحندن، جسملری آرنی پاك اولان جسمندن آلورلر. الفت، محبت، برك اوزره ینشورلر. ابر فادینده، بالالرنده بو عالی فضیلتلرنی كوردكچه قلبی راحت، ایچی سعادت ایله طولار. بو فضیلتلر ایله بر ساعت فائدهلنو ابدی بعضسندن محروم اولهرق معیشتدن آرتقدر. اوله نودن مقصد شهوت اونامك اولور ایسه بولنتلر نره دن آرالورلر؟

۳

طلاق.

مشهور فرانسوز محررلرندن «ژولتر» اوزینك كوب كتابلرنده استعمال ایتدگی مزاح طریقیله: دنیاده طلاق تقریبا ازدواج ایله بر وقتده وجودگه كلمشدر. لکن بن ازدواج بر قساح هفته طلاقدن مقدم ظندهمن، یعنی ابر ازدواجندن ایکی هفته سوكره فادینی ایله نزاع و اوچ هفته دن سوك فادینی اورمش و آلتی هفته دن سوك طلاق ایتمشدر. «ژولتر» بوسوزی ایله طلاق دنیاده اسکی برشی، ازدواجگه لازم اولورغه یقین اولوینی اراده ایتمشدر. بوسوز حق بر سوزدر. تاریخ، یهود، فارس، رومان ایتلرنده مشروع بر اش اولدیغنی، نصرانیته مسیح دن كوب زمان سوكنده غنه منع ایدلدیگنی كورستمكده در. آوروپالیلرنك شریعتلرنده بو كونگه قدر بونك تأثیری همان باقیترگه بونلر آراسنده ازدواج ابر یافادینك و فاندن باشقه بوزلماز. بو ایسه غایت آغیر بر یوكدرگه انسانك راحتی ایله اجتماع ایتماز. درست مدنیتلی خلق نظرنده ازدواج عقدی اولومسز بنماوی مطلوبدر. فقط شونیده اعتبار ایدرگه لازمدرگه معاشرت ایتومكن بولمغان كشی ایله یاشامك بشریتك خارچنده در. شو سببدن زمانلر ك اوزگاروی ایله آوروپالیلر كنیسه حكما رینك

احتیاج و معیشتلرینه موافق اولماوینی حس ایتدیلمر. بو حسلری کنیسه‌نڭ حکملرینڭ اسارتندن قورتلوغه نفسلرنده حرکت پیدا اولورغه سبب اولدی. مصلحتلرینه حیاتلرینه موافق قانونلر تالیق ایدرگه کرشدیلر. آدملرده بو شعور قوتلندکدن صوڭ کنیسه خلق، امتلرنڭ طلبلرینه اعتبار ایدرگه بچبور اولوب «ازدواج حاللرینڭ بطلانی» نام تقریر چقاردی. ازدواجنڭ بطلانینه طلاق حکملریله اثراری بر درجده اولان حکملر ترتیب ایتدی. ازدواج وقتنده ایر یاخود قادینده اختیار سزلیق، یاخود برسی ایکنچسینی طانوده خطالی ایتدیگی ثابت، یا ایر ایله قادیننڭ بری حقوق زوجینی اداء ایدرگه اقتدار سز اولوینی دعوا ایدر ایسه ازدواجنی فسخ ایتدی. طانیشوده خطالقدن عبارت اولان ایکنچی حالنی تاویل ایتو کیکایوب هر شی ادخال اولندی. آخرغی عالده، حقوق زوجینی ادا که اقتدار سزلقده زوجین اتفاق ایتدوب، بر سینڭ زوجیت حقوقنی اداء ایتمادی، ازدواجده اڭ مهم شرطنی ایفاء ایتمادی دیه ایر ایله قادیننڭ اوزلرینڭ سوزلری دلیل اولدیغندن دعوا ایتولاری کافیدر.

کنیسه‌نڭ بو مساهلهسی امتلرنڭ احتیاجینه کفایت ایتمادی. آز بر مدت اولگی حکملرگه قناعت ایتمش ایسه‌لرده یگاندن راحت عوممه‌گه کفیل اوله‌چق ایکنچی تقریر چقاروینی طلب ایتمشلر. اولگی چقارمش تقریرده حبله چوغالوب حقیقت هیچ کورنماش. البته پاک کوکللر وسلیم ذوقلر شریعتده حبله اولوینی هیچ جائز کورمازلر. شو سببدن حکومتلر طلاقنڭ شرطلر ایله جائز اولوینی بیان ایدوب قانونلر چقارمشلر. بو کوندن اعتباراً کنیسه‌نڭ باشقه امتنڭ حیاتینه موافق اوله‌قان حکملرده نفوذی قالمادیغی کبی طلاق حکمندهده نفوذی قالماشدر. اهلی، زمان واور تینڭ مقتضاسینه اعتبار ایتمگان هر دین وشریعت شو روشدهدر. اهلی، انساننڭ طبیعتندن

غفلت ایدوب بر روشده، اوزارندن عصرارچه مقدم اولمش خلقلار
روشنده فالدرمق استرار؛ نائل اوله مازلر.

طلاق، آوروپالیلرنڭ هر قانونلرینه کنیسه نڭ نارئشوینه وقانون
حکمه فادیننی طلاق ایتمش انسانغه ازدواج درست دگل دیوینه
رغما داغسل اولمشدر. لیکن طلاق آمریقاییلردن باشقه خلقلار
آراسنده او درجهده قبول واعتبار ایدامامش. آلفه کیتوگه بسار
قوتلرینی صرف وافدام ایتمش آمریقاییلر شریعتلرینڭ ایشیکلرینی
طلاق ایچون آچوب، باشقه خلقلر کبی مخصوص حاللر ایله قید
ایتمامشلردر. آوروپالیلرنڭ حاللرینه آشنا هر کس بولنرڭ طلاق
حکملرنده توسع ایدرگه میللری زیاده اولدیغنی آکلار. شکسز
بو کونده طلاق ای دشملره، زنا یاخود مخصوص وقتلرده عذاب ایله
حکم ایدنلر طلاقنی اعتراف ایچکلردر. طلاقنڭ ایر ایله فادیننڭ اختیارینه
تابع، اسبابی تحقق ایتمکده مباح اولوی ثابت اوله چقدر.

درست، طلاقنی شرطسز، قیدسز مباح ایتمو ضرردن خالی دگل.
فقط بو ضرردن مستغنی اولمق ممکن دگل. فائدهسی ضرردن دها
بیوکلر. هر نظام ضرردن خالی دگل. تمام کاملک دنیاچه محالدر.
بز بو مختصر کتابمزه نظری هر جئدن اجتناب ایتمکزدن

بولندن زیاده بحث ایتمک صدندنه دگلمز. فقط قرآنغه هر کس
فکر کوزی ایله بافار ایسه و طلاقنی محتوی آیانلرگه اطلاع ایدر
ایسه خداینڭ مسلماتلرغه ویردگی نعمتلرینی شعور ایدر. خداینڭ
کتابی، حکمتنڭ نهایتنده وهر شیدن حقی بخت ایدیوینه فناعت ایدر.

اولا شرع شریفنڭ، طلاق حکملرینڭ هر فرعیسینی ارجاع ایچک
عمومی بر اصل وضع ایتمکن ملاحظه ایتمک لازمدر.

مذکور اصل ایسه: طلاق ضرورتسز ممنوع ضرورت اولدیقه
مباحدر» بو اصلگه قرآن واحادیثده دلیللر کوبدر. خدای قرآنده:
قادین اگر ایرینڭ حقوقنی منع وصحبتندن اوزاق اولوب اعراض

ایک چنگندن قورقار ایسه نوع صلح ایدی شوب آیرلورلرنده بآس یوقدر .
 صلح ایدمک سؤ معاشرندن غیردر « نساء سوره سنده .
 اگر سز قادین ایله آیر آراسنده اختلافدن قورقار ایساگز، ای
 حکم، سز قادین و ایرنک یقینلرندن حکم یبارگز، اگر قادین ایله
 ایر اصلاح قصد ایدرلر ایسه خدای موفق ایدر » نساء سوره سنده .
 حدیثده : « حلالنک ایکن غضبلسی خدای نظرنک طلاقدر » قادیلرگز ی
 شبهدن باشقه طلاق ایتمآگز . چونکه خدای طاططوچی ایر وقادینلرنی
 سوماز بیور مشدر ، « علی » رضی الله عنه : اوله نکر . طلاق ایتمآگز
 زیر طلاقدن عرش خدا ترهر ، بیور مشدر . ابن عابدین حاشیه سنک :
 طلاقده اصل منعدر . یعنی طلاق مباح ایچک بر ضرورت عارض
 اوله ادیقنده ممنوعدر . بو ایسه فقیهلر نک طلاقده اصل منع ، ضرردن
 قورتلورغه حاجت اولدقده مباحدر » سوزلرینک معناسیدر . حاجتسز
 اولور ایسه حماقت و سفاهت ، خدای نک نعمتنی آیاق آصقه باصو ، قادین ،
 اهل اولادنی اذادر . شو سبیدن خدای : اگر سز گه اطاعت ایدرلر
 ایسه آیرلو طلب ایتمآگز . » بیور مشدر . (۱) فقه کتابلرینه اطلاع ایدرلر
 جمیع اماملر نک بو اصلگه اعتبار ایندکلرینی کورر ایسه ده ، لیکن بو مسئله نک
 فرعلرینی شو اصلگه تطبیق ایتوده مذهب اماملرینک اتباعلرینک
 اختلاف ایندکلرینی بلور . بو اختلاف علی الخصوص اوچ مسئله ده اعتبار
 ایدرگه شایاندیر . بری نیتنی شرط اینودن باشقه طلاق صریحنک
 وقوعسیدر که بعض فقیهلر خصوصا حنفیالر بو مسئله ده شریعت احکملرینک
 کوبسی بناء ایدامش ، کتاب و سنتده تخصیص ایدامش عهومی اصولرگه
 مخالفت ایتمشلردر . مثلا شریعت نظرنده مکره - کوچلنگان - غافل ، مخطوع
 مکلف دگل ایکن - هیچ سوزی معتبر دگل - بو اصولدن طلاقنی چقاروب
 مکره ، مخطوع ، مزاحچی ، ایسرکنی گر چه یر ایله کوکنی آیرمی دیه تعریف
 ایدر ایسه لرده بونلر نک طلاقنی معتبر دیمشلر . بو فکر و بوسوزلر

اسلامنىڭ اساسىدىن اولان نىيەتكە: (ئەللە نىيەت ايله گەنەدر) بىنا بىد مامشلىرىدر .
 گویا فقیهەر شارەنىڭ مقصودى اولان طلاق اصلندە مەنوع واڭ غضبىلى
 بىرشى اولويىنە التقات ایتماشلىرى . مذکور صورتلردە طلاقنىڭ وقوعسىنە
 بعض سببلەر ذکر ایتەشلىرىدر که مسئولیتىنى ذمەلارینە بىراقوب ذکر ایدىرم:
 كتاب «الزىلعى» دە: هزل ایدوچى دن ومخطى دن طلاقنىڭ وقوعسىنىڭ
 سببى ايسە طلاق ايرنىڭ آغزىدىن چىقىدۇر . مكره دن طلاقنىڭ واقع
 اولوى ايسە: چونكى مكره ايكى شرنى بلوب قولايىنى اختيار ایتەش .
 ايسرىكن وقوعسىنە سبب ، گناھقە ارتكاب ایدو ندىرىكى طلاقنىڭ وقوعسى
 آثارغە زجردر . (۱) لىكن خدایقە شكر باشقە مذهبلىردە بومذهبگە
 محاللى اصول شریعت وعمومى مصلحتكە موافق شىلەر بلوب اصلاح
 طرفدارلارینە شو حکەملەر ايله عمل ایدوب مذکور حاللردە طلاقنىڭ واقع
 اولماوى ايله حکم ایتەك ئەكىدۇر .

ايکنچى مسئله: نص قرآن (طلاق سورەسىدە) ايله طلاق بىر طلاق
 رجعى گەنەدر . لىكن فقیهەر طلاقنى صرىح و كنايةگە تەقسیم ایدوب
 طلاق صرىح ايله كرك كوب طلاق و كرك بىر طلاق بائن نىيەت ایتسون
 طلاق رجعى واقع اولور دىيەشلىرىدر . كناية ايله طلاق بائن واقع
 اولوب يىگاندىن نادىنقە مراجعت ايكنچى نكاحدىن باشقە جائز دگل دىهرك
 بعض سوزلردن باشقەسىنى استىنا ایتماشلىرىدر .

فقط شافعى مذهبى كىمى بعض مذهبلىردە كناية طلاقلارنىڭ هر فايوسى
 طلاق رجعىدۇر . بومذهبنىڭ حەققى ظاهىر ، چونكى طلاق هر حالده
 فادىبىنىڭ عصمتىنى ايردىن آيرمقدۇر . شو مەناغە نسبتلە لفظلارنىڭ اختلافى
 عبارەلارنىڭ باشقەلغىدىن ناشىدركە بونىڭ اىچون حكەمنىڭ باشقە اولوى
 درست دگلدۇر . اكر تسليم اولنوب حكم لفظنىڭ اوزگاروى ايله
 اوزگارر دىنلور ايسە كنايةنىڭ صرىعدىن اخى اولماسى لازم كلور .

(۱) ۲نچى جزئە، بىت ۱۹۵ .

اوجنچیسى: اكثر مذهب اماملى بر حيصده آيروم آيروم اوج
 طلاق ياخود بر مرتبه ده اوج طلاق يسا بر لفظ ايله اوج طلاق وافع
 اولوينه اتفاق ايتمشلر. بوفقيه ارنك اوز اعترافلى ايله بو طلاق، طلاق
 بدعيدر- كتاب وسنتكه مخالفدر- قرآن آيتلرينه مخالف اولديغندن
 فقيهلر فرار ايتمش روشده تصور ممكن دگل. خدای قرآنده: «طلاق
 بو آيتنك تفسيرنده «حسن الاسوة»: خداینك ايكى مرتبه اورنينه ايكى
 طلاق ديماوى طلاق برسى سوكره ايسكنچسى، بردن ايكى طلاق
 ايله طلاق ايتونك موافق اولماوينه اشارندر. مفسرلردن بعض جماعت
 آيتنى شو روشده تفسير ايتمشلر» ينه مذکور كتابده: اهل
 علم بردن اوج طلاق ايدلديكه اوج طلاقى؟ بر طلاقى وافع؟ ديه
 اختلاف ايتمشلر. جمهور فقهاء اوج طلاق، باشقارى بر طلاق ديמשلر.
 صوكفى مذهب حقدردر. «الشوكاني» اوزينك تاليفلرنده بو مسئلهنى
 زياده ايضاح ايتمش. وبو خصوصه مستقل بر رساله يازمش. «الحافظ
 ابن القيم» «اغاثة اللهفان» و «اعلام الموقعين» نام كتابلرنده
 ايضاح ايتمش (۱).

«رسول الله» و «ابوبكر» و «عمر» خلافتينك اوليكي ايكى
 سنه سنك اوج طلاق اولنديك بويله بر طلاق حساب ايدمش. «مسلم» ده
 مذکور شو حديثدن استدلال ايدوب «ابن عباس» «ابن اسحاق»
 «طاوس» «عكرمه» اوج طلاق ايله طلاق اولنديقه برگنه طلاق وافع
 اولور ديמשلردر (۲).

بو مسئلهده شهبه سز بر مجلسده گي اوج طلاقدن بر طلاق غنه
 وافع اولويني اثبات ايدركل صكوب حديثلر روايت ايدمش.
 «الزيلي» ده: ابن عباس روايت ايدركه رسول اللهغه بر كشينك

(۱) ۱۶ نچي بيتده.

(۲) بو مسئله تفصيلي ابن عابدین ده ۲ نچي جزئده ۵۸۶ بيتده مذکوردر.

قادینی اوج طلاق ایله طلاق ایدوی خبر ویرلیدکه رسول خدا اورنندن آچیقلا نوب فالهرق دیدی: بن سز نك آراگزده ایکن کتاب خدا ایله اوینیدرمی» بو حدیثنی «القرطبی» ذکر ایدوب «النسائی» روایت ایتمشدر. (۳۰)

اوقوچیلر، شو ذکر ایندکمز عبارهردن وکتب اسلامیهده تفصیلا ذکر ایدلمش فکرلردن «ابن حنبل» مذهبی کبی بیوک مذهبنك اماملری «عمر» رضی الله عنه نك حکمینه راضی اولمازدن قرآن وحدیثکه تمسك ایدوب اوج طلاق ایله طلاق اولندقده برگنه طلاق واقع اولور دیمشلر. چونکه عمر رضی الله عنه حکمینك سببی عامه ناسنك طلاق کلمهلرنی عادی برسوز کبی صایوب یهینلرده محاورلرنده استعماللری اولدیغنی بیان ایتمشدر.

اصلاح طرفدارلری نه سبیدن آل بیت رسول مذهبی اولان «ابن عابدین» ذکر ایتیش «امامیه» مذهبنك: اوج طلاق ایله طلاق اولندقده حیضده باشقه وقتدهده هیچ طلاق واقع اولماز، سوزی ایله عمل ایتیلر؟

اوقوچیلر بکلا هر صواب کوردکم فکرلرنی بیان ایدرگه مساعه ایدرلر ایسه سویلابهچگم: طلاق مجرد سوز ایله نه قدر آچیق اولور ایسهده واقع اولماز. درست هر شرعی اشلر الفاظدن باشقه اولماز. هر عقدنی تحلیل ایدر ایساك بر یا ایکی الفاظ یاخوردن یازو ایله استدلال اولنمش اراده، اختیاردن عبارت اولوی آکلاشلور. شو سبیدن بز نك مقصودمز الفاظدن استغناء دگل. بلکه مقصودمز آلفاظلرغه شرعی اشلرده نیتکه دلیل وعلامت اولمق اوزره گنه اعتبار ایتمکدر. بونك نتیجهسی اولهرق طلاق ازدواج علاقهسنی رفع ایدن بر عملدرکه ایر حقیقی نیت ایله قادینندن ایرلمق استهر. فقیهلر فیم وکتابلرنده ذکر ایتدکلری کبی (ط ل ا ق) حرفلرینی سوزلاودن عبارت دگلدر.

فقیهلر نك کتابلرینه اطلاع ایدن هر کس بونلرنك الفاظ ایله

اور غراشوب، اشخاصنی اعتبار ایتمازدن معنارینی فیملارده نفن
ایتمکله پینی کوروب حیران فالور.

آنلر نظرنده لفظ ذکر اولندی ایسه اثر شرعیسی تمام اولدی
دیمکدر شو سبیدن هر جئلرینی کلمات حر و فکه عصر ایدوب کتابلرینی
پن سنی طلاق-ایتم، سن طلاق سن، سن طلاق ایتمش سن،
ایاغکنی باشکنی تیرکنی طلاق ایتم کبی سوزلر ایله طولدر مشلر در.
شو چیتدن طلاق مسئلهسی لفظ، ترکیبیدن عبارت، نحو صرفه
فائده ایدر ایسه ده فقهگه هیچ فائده ایتماز.

بزنک نظر مزده علم شرائع الفاظ تاویلندن باشقه بر نرسه در.
طلاق ایسه حقوقلرنی ضائع ویکما حقوقلرنی ایجاب ایدر بر عمل
شرعیدر. طلاقه الک بیوک نسب، میراث، نفقه، ازدواج کبی مدنی
حادثه لر ترتیب ایتمکندن اهمیتی ازدواجدن کیم دگلدر. طلاقنی
بودر جهده استخفاف، آرنه اولسون شرائع ادا ایدر عالی وظیفه لرنی
احاطه ایتمش انسانلرنی دهشتده قالددر. اگر فقیه لر مز الفاظ ایله
اشتغال ایتمی ترک ایدوب احکام شرعیه ننگ ماخذ و تبار یخندن
واسبابندن بحث ایدوب مذاهب اسلامیه نی مقارنه ایدوب انتقاد
کوزی ایله بافارلر و حقیقی علم فقه ایله اشتغال ایدرلر ایسه طلاق
فادیندن آیرلو نیتندن باشقه طلاق اولماوینی ادراک ایدر ایبلر.
کتب اسلامیه ده آیرلو نیتندن باشقه طلاق حائز اولماوینه
دلیل اوله چق سوزلر کوبدر. «التلقین» شرحنده: «بر کشی فادیننی
بر کلمه یا کوب کلمه لر ایله آچو و نزاع وقتنده طلاق ایدر ایسه
واقع اولماز» بو خصوصه کوب حدیثلر روایت ایتمشدر. بو حدیثلر
جمله سندن حضرت علی روایت ایتمش شو حدیثدر: «هر کس ایر ایله
فادین آراسنی غضب و نزاع وقتنده فی طلاق ایله آیرور ایسه خدای
قیامتک آنی دوستلرندن آیرور». درست بو حدیثنی روایت ایتمش کشی
رد و باطل ایدرگه زیاده غیرت ایتمشدر. لکن اصلاح سوهن انسانلره
کتب اسلامیه ده گی فکرلردن بحث و فقیه لر ننگ فکرلرینه وافق اولوب ضرر
عام اولان شو بیوک ضررنی امت اسلامیه آراسندن چتار غه غیرت ایتمک لازمدر.

بز، اها لېسى الفاظ طلاق ايله اوينامقده اولان بىر زمانده مەرگه قادينلرنىڭ عقتلرېنى فوللرئندهغى اوينچاق كېنى استىدكلرنچە تصريف ايدىرار شريعتنىڭ حرمتىنى معاشرتنىڭ حقوقىنى اعتبار ايتمازار. بىر اير ايكنچىسى ايله مناقشه ايتىدىكئده اكر شو اشنى اسلاماز ايساڭ قادينم طلاق اولسون دىيورده مخاطب اسلامز. طلاق واقع اولدى ظن ايدلورده اير ايله قادين آراسنده عصمت بتار. لىكن قاديننىڭ ايرينىڭ بو اشئدن هيچ خېرى يوق وايرىنى نهايت درجهده سوهر، بلىكه ايرده قاديننى نهايت درجهده سوهر، ايرلىق وجداننى عذاب ايدر. آغزئدن چقمش سوزى قادينئدن ايرلىق ايچون دگل بلىكه مخاطبىنى فقط الزام ايچوندر.

كوب ايرلر قادينلرى ايله اوشلرئنده مناقشه ايتىدكلرنده آچو وقتئده فور قوطوق ايچون عصمت نكاحنى ازاله قىدىندن باشقه تللرنى «سن طلاقسىن» كلمهسىنى استعمال ايدرار. طلاق واقع اولدى ظنيله زوجين آراسنده قيامت قوبار.

اخلاقلىرده فساد، عقللرده ضعيفلىك شائع اولمش وقتلرده بعض اماملرنىڭ فكرلرېنه اتباع ايدوب نكاحده شرط ايدلمش شهادتنى طلاقده شرط ايتىمك نه ايچون موافق دگل؟. «الطبرسى» طلاقده شهادتنى شرط ايتىدىكى كېنى سورة الطلاقدهغى: «اوزكزىدن ايكى عادل كشىنى شاهد ايدىكر» ايتىده دلالت ايدر. بو آيت صراحتله هر نوع طلاقده شهادت ايله امر ايدر. طلاقده شهادت شرط ايدلور ايسه آغزلردن نيتسىز چقمش طلاقلرنىڭ حكملرى وضررلرى بتار ايدى. بزنىڭ فكرمئده بو حكم ايله عمل، قرآن ومسلمانلرنىڭ مصلحتلرېنه موافقىدر، خدائى مسلمانلرنىڭ بو كوئىگه توشولرېنى بىلوب محتاج اولدىلرى وقتلرئنده مراجعت ايدىه چك نظاملرى اولسون ايچون بو آيتنى انزال ايتىمشدر. مسلمان حكومتلرېنه امت اسلاميهنىڭ حاللرېنى اعتبار ايدوب طلاق ايچون شو قانونلرى چقارمقلىقلىرى لازمدر:

بىر نچى ماده.

هر اير قاديننى طلاق ايتىمك استىر ايسه فاضى ياخود حكومت

طرفندن تعیین ایدلمش مآذون شرعیگه آرارندهغی فسادنی
بیلدرمکلگی لازمدر.

ایکنچی ماده.

قاضی یاخود مآذون شرعیگه (بزنک مملکتلرمزده اماملرغه)
قرآن وحدیلرده وارد اولان طلاقنک خدای نظرنده مستیجن بر
اش اولوینی بلدرمک واقدام ایتدگی اشندن فایتمق وهیج اولماز
ایسه برار آطنه صبر ایتمک ایله امر ایتو تیوشدر.

اوچنچی ماده.

ایر بر آلمندهن صوڭ طلاق ایتونده اصرار ایدر ایسه قاضیغه
ایر وقادیننک یقینلرندن یاخود چیت ایکی عادل کشیلرنی حکم
ایدوب بیرمک لازمدر.

دورتنچی ماده.

اگر حکملر ایر ایله قادین آراسنی اصلاح ایدهماز ایسه لر قاضی
یا مآذونگه یازوب فکلرنی محتوی تقریر ویرمک لازمدرکه صوڭره
قاضی یا مآذون ایبرگه طلاق ایله امر ایدر لر.

بشنچی ماده.

طلاق قاضی یا مآذون آلدنده وایکی شاهد حضورنده اولماز ایسه
درست اولماز. رسمی کلغندن باشقه قبول ایدلماز.

یوفاروده ذکر ایدلمش شهادت وحکم ایله امر ایدر آیتلرنی
هر کس فکلر ایسه بو نظامنک مقاصد شرعیگه موافق اولدیغنی
آکلار. هیچ معترض بو نظام، طلاقدهغی زوجیت حقوقنی ابطال
ایدر دیه بر دعواده بولنهماز. چونکه طلاقده ایرنک حقوقی اولکگی
کبی باقیدر.

ایرهنوز ازدواجنک عصمتنی مالک وایرلونک اسبابینه ایدر. نهایت
طلاقندن مقدم ایکی حکم تعیین ایتمک وقاضیغه نصیحت ایتمک لازمدر.

بو شرطلارده هيچ بىر ايرنك حقوقينه تجاوز يوق. بلكه قاديبن وبالالارنك بلكه ايرنك اوزينكده مصلحتينه اعتبار ايدوب بو شرطلار لازم ايدلمش. چونكه كوب ايرلر فكريسز اوزلرينك طلاق ايتولرينه ناسف ايدوب هر تورلى حيله و دناننگه ارتكاب ايدرگه مجبور اولمقده درلر. فضيلتلو فقيهلر بو بسىط بر نظامنك بيوك فائده دن عبارت اولان طلاقنك عددينى آرايمق و خداينك امرلرينى و نيچه سنه لردن بو يانه معطل اولغان او امرنى اجرا ايتودن باشقه بر شى اولمادىقنى بلورلر. اون سكر سنه طرفنده القايره شهرنده هر دورت قاديبندن اوچسينك طلاق ايدلوينه شو توبانده كورساتدكيز حساب رسمى دلالت ايدر:

طلاق	ازدواج	سنه
۶۹۰۲	۱۳۶۰۱	۱۲۹۸
۴۱۵۲	۴۹۰۰	۱۲۹۹
۴۶۴۸	۴۳۵۰	۱۳۰۰
۴۰۰۰	۳۴۰۰	۱۳۰۱
۵۲۵۰	۴۷۰۰	۱۳۰۲
۵۵۰۰	۴۷۴۹	۱۳۰۳
۴۶۹۸	۴۸۵۰	۱۳۰۴
۵۳۵۰	۴۷۴۹	۱۳۰۵
۵۸۵۰	۵۰۰۰	۱۳۰۶
۴۷۰۰	۵۷۰۰	۱۳۰۷
۵۹۰۰	۶۷۵۰	۱۳۰۸
۵۵۴۸	۶۹۰۰	۱۳۰۹
۵۸۴۷	۷۱۰۰	۱۳۱۰
۵۲۸۱	۷۴۰۰	۱۳۱۱
۴۶۵۰	۸۲۵۰	۱۳۱۲
۴۶۰۰	۱۴۲۵۰	۱۳۱۳
۴۳۰۰	۸۱۵۰	۱۳۱۴
۴۰۰۰	۸۱۴۸	۱۳۱۵

۱۸۹۸ سنہ سندھ بٹون مصر مملکتندہ گی طلاقاںک حسابنی
ذکر ایدهچگم:

سنہ	ازدواج	طلاق
۱۸۹۸	۱۲۰,۰۰۰	۳۳,۰۰۰

بو حسابقہ قاراغانده هر دورت فادیندن برسینک طلاق اولندیغی
بلنور. بو حساب ایچروسنده شهر خلقی کبی فادینلرینی طلاق
ایتمی تورغان اول خلقی اولسده نه قدر عائله لرنک پریشان بر
حالده اولدیغینه دلالت ایدر.

قادین ترقی وتنور ایدیوب اوزینک حقوقنی بلور ایسه ظلم
واهانتمی نادان قادین کبی تحمل ایتماز. قادین تربیهلی حقوقنی
احترام ایدر ایسه ایرلر طلاقنی اورنسر، ضرورتدن باشقه استعمال
ایتونی لائق کورمازلر. ایر نادان فادیننی احتقار ایدر ایسه ده
قادین تربیهلی وعقل ایسی اولور ایسه اختیارسز احترام ایدر.
اخلاقلی بر قادین آلدنده قباححت سوزلر استعمال ایتودن صافلانور.
یوقاروده مذاهب اسلامیه نک عامه نی بیوک ضررلردن امتناع
ایتدیرهچک قاعده لرنی واصلاح بولنده ایلک بیوک وسیله اولهچق احکامنی
حاوی اولدیغنی بیان ایتدک. بو حکملر رعایه اولندبقده شریعتدن
فساد ظاهر اولورغه یول قالماز. عائله نظامی اکمال اولنوب قادین
راحتده یاشار. هر ساعت عائله سی آراسندهغی شرفی سبب وسببیسز
ضائع اولودن قورقلماز.

لیکن شو قدرسی واردرکه بز طلاق دائیره سی نه قدر طار
ایدر ایسا کده فادینغه طلاق حقنی ویرماز ایسا ک فادین اعتبار
واحترامگه نائله اولماز. شریعتمز ایسه فادینک ترقیسنه لازم اولان
هر حقوقنی ویرمشدر. حنفی مذهبنده فادینغه طلاق حقوقی ویرلماش
بلکه حنفی فقیه لری، فادینلر دینده وعقلده ایرلردن کیم درجده ده
وهوا آنلرغه غلبه ایتدگندن طلاق حقنی آنلردن منع ایدادی» دیه
حق طلاقنی فادینلردن آلمشدر.

بو علملر ایسه البته باطلدر. چونکه بو علمه ایسکی وقتلرده جاری ایسهده کیلاچک زمانه لرغه موافق دگل. بلکه شو عصرمزه بویله کوب ایرلر قادینلردن توبان درجه ده درلر. بن بونی فرانسه ده گی طلاق حسابی ایله اثبات ایده بلورم. فرانسه محکمه لری ۱۸۹۵ سنه سنک ۹،۸۸۵ طلاق مسئله سینک تقریباً ۷،۰۰۰ نده عیب ایرلرده اولدیغندن قادینلر فائده سینه حکم ایتمشلر. اسلامیت کبی عادل بر شریعت هر دنائتکه ارتکاب ایدر فاسق، اوغرو، اخلاق و سلامت ذوق ایسه قادینغه معاشرت ممکن اولمیان ایرلرنک اسارت و ظلملرندن خلاص ایده چک البته هر وسیله نی سلب ایتمامشدر. امام «مالک» مذهبی کبی مذهبلر قادینغه اوزینی طلاق ایتمه حقنی ویرمشلردر. قادین ایرندن ضرر کورر ایسه قاضیغه مراجعت ایدوب اوزینی طلاق ایده بلور. «التحفة» شرحی «ابی الحسن» التسولی ناک «البهجة» نام کتابنده: «عقلو اولان قادین ایرندن بر ضرر کورر ایسه اگر نکاح وقتنده ده قادینغه اختیار ویره چک بر شرط ایدلماش ایسه ده ضرر ثابت اولدغه ایرینک اذن و مساعک سندن باشقه اوزینی قاضی آلدنده طلاق ایده بلور. اگر ضرر ایر طرفند نغنه اولور ایسه ضررنک اولوینه معلق نکاح کبی ضرر ثابت اولدیقه بالاتفاق اوزینی طلاق ایده بلور. بر فوله هیچ شرطسز قاضی حضورینه عریضه سنی رفع ایدر، قاضی ایرنی اوزینک اجتهدی ایله صوغو، شلته، حبس کبی جزالیر ایله جزالدغه قادینینه ضرر ایدر ایسه طلاق ایدر. قاضیغه حالنی بیان ایتمازدن اوزینی طلاق ایتماز. «ابوزید» «ابن القاسم» دن امامدن باشقه قادینغه اوزینی طلاق ایتمونک جائز اولوینی روایت ایتمش. سوزلرینه اعتبار اولنه چق ثقلر اولگی سوزنی درستراک دیمشلردر.»

قادینغه اوزینی طلاق ایدرگه حق کسب ایتمک ایچون ابوحنیفه

مذهبی ایله عمل ایتدکده ممکن در: ازدواج ایتمش هر قادین نکاح وقتنده اوزینی طلاق ایدرگه حقی اولوینی شرط ایدر. بو کیمی شرطلر هر مذهبده مقبول و بو یول اولگیلرندن بعض جهندن هم آرتقدر. چونکه امام مالک مذهبده قادینلر ایك زیاده صافلاندىقلری کونداش مسئلهسندن فورتلمايه چقلر. اولگی قادین عفتنده ایسه ده ایر ایکنچی قادین آلدقه قادین اوزینی طلاق ایده مایه چکدر. ایرم ایکنچی قادین آلدی دیه قاضیغه شکایت ایدوب طلاق اولوینی طلب ایدر ایسه قاضی طلاق ایده ماز. هر وقت اختیاری اوزینده اولوینی شرط ایدر ایسه هر وقت اوزینی طلاق ایده بلور. لیکن اولگی کوستردکمز یول محکم بر یولدر. چونکه طلاقنی قاضینک قولینه تابشرمق طلاقنک دائره سنی تضییق و ازدواج نظامنی محافظه ایدرگه بیك موافقدر.

قادینلر ظالم ایرلرنک تعنت اسارتلرنده، وجدان، انسانیت تحمل ایتمازلک درجه ده مظلومه اولدیقلرندن عدالت، انسانیت قادینلرغه طلاق حقوقلری بیرلوینی طلب ایتدگندن ضعیف طاوشم ایله حقلق سوهر وطنداشلمدن خصوصا بو ضعیفه، مظلومه، صابره قادینلرنک یاردمچیلری اولان حکومت مأمورلرندن قادینلرنک حقو قینه رعایت ایدلوب طلاق حقو قی بیرولرنی اوتنه من.

OSMAN ERGİN
KİTAPLARI
No

صوڭ.

فهرست :

صحیفه

۳	محترم او فوچیلر غه بر ایسکی سوز .
۷	مقدمه
۹	فادینک هیئت اجتماعی ده گی حالی امتنک احوال ادیبه سینه تابعدر
۱۷	فادیننی تربیه .
۱۹	فادیننی اجتماعی وظیفه سینه نسبه تربیه
۲۴	فادیننی عائله ده گی وظیفه سینه نسبه تربیه
۴۳	حجاب (فادینلرنی پرده له و)
۴۵	دین نظرنده حجاب .
۵۵	حجاب (اجتماع نظرنده)
۷۲	فادین وامت .
۸۷	عائله
»»	ازدواج
۹۳	تعدد زوجات
۹۹	طلاق

